

STRATEGIA ROZWOJU GMINY
POŚWIĘTNE

TOMASZÓW MAZOWIECKI - 2001 rok

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP	1
II. ISTOTA STRATEGII ROZWOJU	3
III. METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY POŚWIĘTNE	4
IV. HORYZONT CZASOWY	4
V. DIAGNOZA OBECNEGO STANU GMINY	5
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY POŚWIĘTNE	5
2. HISTORIA	7
3. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE	9
4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZO-KULTUROWE	15
5. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	22
6. PREDYSPOZYCJE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY POŚWIĘTNE	26
7. OPIEKA SPOŁECZNA	36
8. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA (stan na 1999/2000 rok)	37
9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	41
10. LOKALNE PODSTAWY DO ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE	47
11. MOŻLIWOŚCI ROZWOJU ROLNICTWA NA TERENIE GMINY	48
12. AGROTURYSTYKA	60
13. ANALIZA FINANSOWA GMINY	61
14. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY GMINY	63
VI. ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY	64
1. WNIOSKI Z DIAGNOZY STANU - ZAKŁADANE KIERUNKI ROZWOJU GMINY	64
2. ANALIZA ZBIORCZA SWOT DLA GMINY POŚWIĘTNE	67
3. OKREŚLENIE MISJI ORAZ CELÓW STRATEGICZNYCH	81
VII. OKREŚLENIE STRATEGICZNYCH OBSZARÓW DZIAŁANIA I SZCZEGÓŁOWYCH PROGRAMÓW REALIZACJI ZADAŃ	84
1. SZANSE I PERSPEKTYWY ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNO- ŚCIOWEJ	84
2. PRODUKCJA	95
3. USŁUGI I HANDEL	95

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	96
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	97
6. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, REKREACJA I TURYSTYKA	97
7. ŹRÓDŁA POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH	98
8. WALKA Z BEZROBOCIEM	99
VIII. MONITORING	103
IX. ŹRÓDŁA UZYSKANIA ŚRODKÓW POMOCOWYCH	104
X. PLANOWANE INWESTYCJE GMINNE W PERSPEKTYWIE CZASOWEJ DO ROKU 2010.	105
XI. WYKAZ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ	118
XII. MOŻLIWOŚCI UZYSKIWANIA ŚRODKÓW Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU	131

I. WSTĘP

Idea ożywienia przedsiębiorczości na obszarach wiejskich wymaga zapoczątkowania zupełnie nowej filozofii rozwoju. Polega ona na zrozumieniu, że dla wsi równie ważne, jak dotychczas rolnictwo, jest rozwijanie innych rodzajów działalności, tworzenie w konsekwencji tego nowych miejsc pracy w zawodach pozarolniczych, ale związanych z rolnictwem bądź jego otoczeniem. Taką możliwość trzeba stworzyć wszystkim tym, którzy nie będą chcieli być rolnikami lub którzy nie wytrzymują ostrych warunków konkurencji rynkowej lecz przyszłość chcą związać z wsią, obierając inne miejsce pracy, niż gospodarstwo rolne. Kwestie pozarolniczego zatrudnienia na wsi są dostrzegane wyraźnie przez społeczności lokalne. Przeprowadzane wielokrotnie badania wskazują, że poszukiwanie innych, niż gospodarstwo rolne, źródeł dochodów stało się od początku wdrażania zasad gospodarki rynkowej sprawą pierwszorzędnej wagi.

Na pytanie jakie są główne problemy rozwojowe gmin wiejskich prawie wszyscy odpowiadają, że są to:

- A. likwidacja bądź łagodzenie bezrobocia - zarówno ukrytego, jak i jawnego,
- B. rozwój infrastruktury, umożliwiający inicjatywy w dziedzinie drobnej przedsiębiorczości,
- C. modernizacja gospodarstw rolnych.

Jeśli wieś nie podejmie nowych funkcji związanych przede wszystkim z tworzeniem nowych miejsc pracy w sferze pozarolniczej i nie stworzy aktywnych form zarobkowania dla znacznej części rolników - o żadnych przemianach strukturalnych w rolnictwie nie może być mowy. Jest wymogiem obecnej fazy ekonomiczno-społecznego rozwoju kraju, aby problemy wsi i rolnictwa były traktowane kompleksowo, istnieje bowiem ścisły związek między mo-

dernizacją rolnictwa, a jednocześnie zharmonizowanym z tą modernizacją, wielofunkcyjnym rozwojem obszarów wiejskich.

Wyzwania, które stoją dziś przed gminami o charakterze rolniczymi są przede wszystkim związane z koniecznością zmiany następujących struktur: agrarnej, społeczno-zawodowej ludności wiejskiej, majątku produkcyjnego, struktury produkcji, instytucji i organizacji wiejskich oraz poprawę efektywności gospodarowania w rolnictwie i wzrostem konkurencyjności rodzimych produktów na rynkach zagranicznych. Konieczność sprostania tym wyzwaniom wynika nie tylko z dostosowania się wsi i rolnictwa do wymogów transformującej się gospodarki narodowej, ale jest konsekwencją stowarzyszenia się Polski ze Wspólnotami Europejskimi, zwłaszcza z Unią Europejską. Tworzenie wizji rozwoju gminy jest ważnym elementem w dążeniu do integracji z Unią Europejską. Korzystanie z funduszy oferowanych przez różnorodne organizacje ułatwiające ten proces jest niemożliwe bez programów rozwojowych.

Strategia jest opracowaniem, które podejmuje najważniejsze problemy, których rozwiązanie ułatwi w najbliższej przyszłości dalsze przemiany i rozwój gminy. Jest dokumentem stanowiącym podstawę racjonalnego działania w celu jak najszybszych i najefektywniejszych przemian, unaocznia siły i słabości gminy oraz perspektywy i istniejące zagrożenia.

II. ISTOTA STRATEGII ROZWOJU

Dokumentem określającym politykę władz gminy jest strategia rozwoju, która stanowi podstawę do podejmowania opracowań szczegółowych programów rozwoju w poszczególnych dziedzinach rozwoju gminy (infrastruktura społeczna i techniczna, kultura, ochrona środowiska). Strategia określa podstawowe kierunki rozwoju gminy, uwzględniając jej walory i możliwości, ograniczenia i słabości. Na podstawie tych ocen określa szanse rozwoju, a także realne zagrożenia dla gminy. Wszystkie zebrane informacje o gminie służą do analizy mocnych i słabych stron lokalnej gospodarki oraz określeniu stojących przed nią szans i zagrożeń (metoda SWOT).

Strategia w szczególności zawiera:

- analizę i ocenę stanu oraz identyfikację problemów gminy,
- określenie celów rozwoju,
- wyznaczenie zakresu działań.

Planowanie strategiczne łączy:

- sferę społeczną,
- sferę wytwórczości,
- sferę przyrodniczą,
- sferę kulturową,
- sferę infrastruktury (technicznej i społecznej).

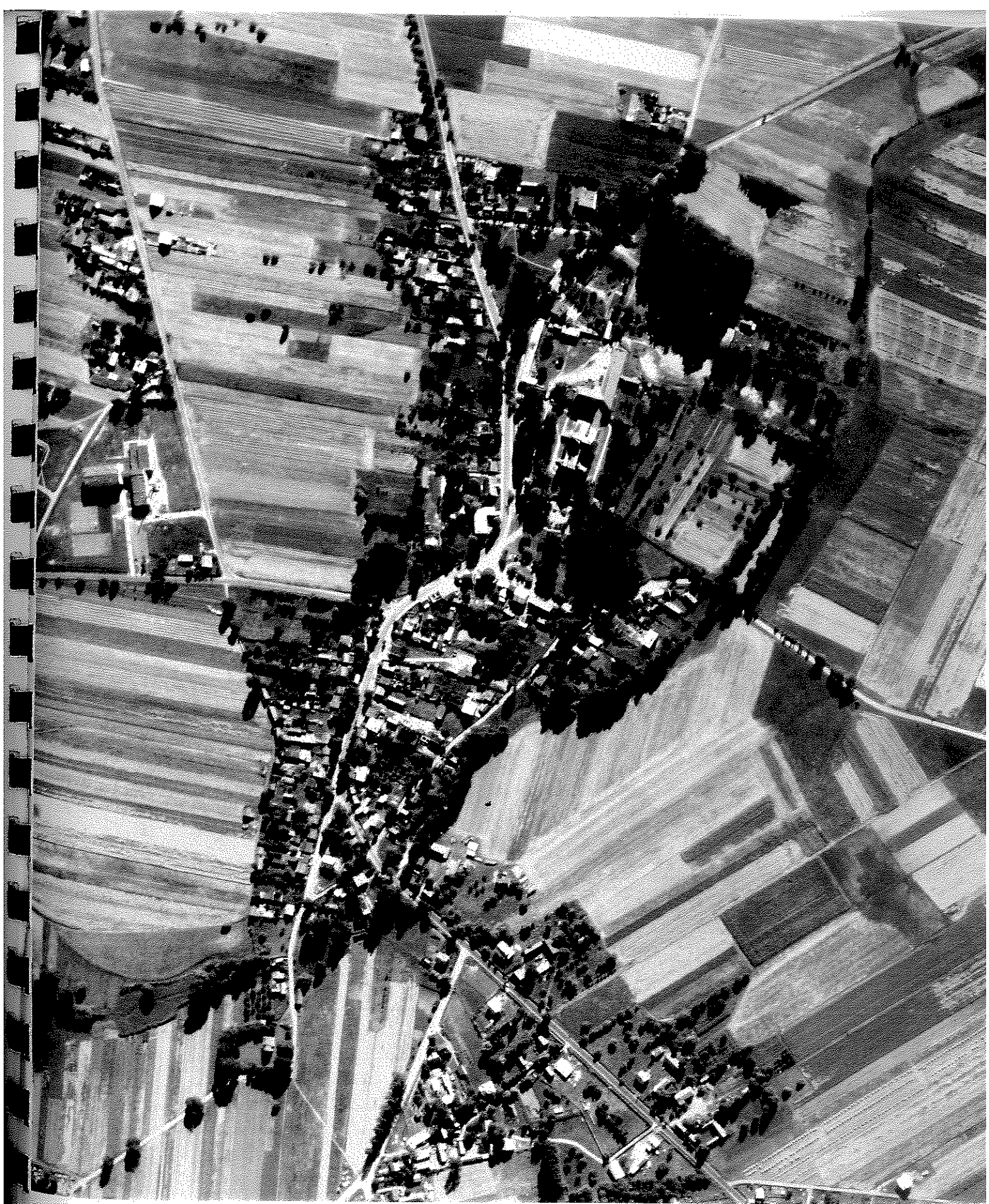
Celem nadrzędnym strategii jest takie zaprogramowanie rozwoju gminy, by nastąpiło ożywienie gospodarcze, a w ślad za nim tworzenie nowych miejsc pracy w takich dziedzinach gospodarki, aby nie dopuszczać do jednokierunkowego rozwoju, nieodpornego na zmiany w koniunkturze gospodarczej.

III. METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY POŚWIĘTNE

Opracowanie niniejszej strategii rozwoju gminy oparte zostało o dostępne analizy danych statystycznych i przeprowadzone badania sędziowe na terenie gminy (badania ankietowe, opinii społecznej). Pełna współpraca zespołu autorskiego z pracownikami Urzędu Gminy, umożliwiła zebranie aktualnych danych dotyczących zarówno struktury demograficznej, stanu gospodarki i zagospodarowania przestrzennego, a także istniejących potrzeb na terenie gminy. Wyniki tych badań porównano z wynikami diagnozy stanu gminy, opracowywanej w ramach „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne” i na tej podstawie określono cele strategiczne i misję gminy.

IV. HORYZONT CZASOWY

Strategia rozwoju gminy ze względu na swój długotrwały charakter nie ma ściśle określonego horyzontu czasowego. Proces planowania strategicznego powinien mieć zatem charakter ciągły z bieżącym monitoringiem i oceną wdrażania planów strategicznych. Dla zadań konkretnych sprecyzowanych na etapie opracowania przyjmuje się okres 6-ciu lat.

Fot.1. Zdjęcie lotnicze miejscowości Poświętne wykonane w 1997 roku, GODGiK, przybliżona skala 1 : 5 000.

V. DIAGNOZA OBECNEGO STANU GMINY

Położenie gminy, jej sąsiedztwo, powiązania zewnętrzne i uwarunkowania społeczno-gospodarcze określają miejsce gminy w układzie gospodarczym i przestrzennym powiatu, województwa, państwa.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY POŚWIĘTNE

Pod względem administracyjnym gmina Poświętne położona jest w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Pod względem administracyjnym od 1999 roku jest jedną z 177 gmin należących do województwa łódzkiego (do nowego podziału administracyjnego należała do województwa piotrkowskiego), w powiecie opoczyńskim. Od wschodu graniczy z gminą Odrzywół, od południowego wschodu z gminą Drzewica, od południa z gminą Opoczno, od zachodu z gminą Inowłódz, od północy z gminą Rzeczyca.

Ludność gminy Poświętne wynosi 3748 osób (stan na 2000 rok). Zajmuje powierzchnię 14 087 ha. Gmina liczy 15 sołectw, w których skupione jest 17 miejscowości.

Lp.	Nazwa sołectwa	Nazwa wsi	Liczba mieszkańców we wsiach	Liczba mieszkańców w sołectwach
1.	Anielin	Anielin Fryszarka	143 19	162
2.	Brudzewice	Brudzewice	631	631
3.	Brudzewice Kolonia	Brudzewice Kolonia	248	248
4.	Buczek	Buczek	360	360
5.	Dęba	Dęba	424	424
6.	Dęborzeczek	Dęborzeczek	225	225
7.	Gapinin	Gapinin Gapinin Kolonia	85 111	196
8.	Małoszyce	Małoszyce	244	244
9.	Mysiakowiec	Mysiakowiec	80	80
10.	Ponikła	Ponikła Kozłowiec	34 50	84

11.	Poświętne	Poświętne		
12.	Poreby	Poreby	430	430
13.	Stefanów	Stefanów	110	110
14.	Studzianna	Studzianna	118	118
15.	Wólka Kuligowska	Wólka Kuligowska	256	256
Razem mieszkańców			180	180
				3748

W sąsiedztwie gminy znajdują się trzy duże ośrodki miejskie i razem przemysłowe Tomaszów Mazowiecki w odległości 25 km, Opczno - 18 km i Rawa Mazowiecka - 30 km. Odległość gminy od Łodzi wynosi 67 km, a od Warszawy 107 km. Przez teren gminy przebiega droga krajowa: Tomaszów Mazowiecki - Odrzywół. W niewielkiej odległości od terenu gminy przebiega trasa Warszawa - Katowice, stąd gmina ma dobrą dostępność komunikacyjną i dogodne połączenie praktycznie z całym krajem. Gmina posiada również dogodne połączenia kolejowe, przez jej teren przebiega linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom i CMK Warszawa - Katowice.

Obecnie podstawowym charakterem gminy jest rolnictwo i niewielkie zakłady usługowo-przemysłowe. Duże nagromadzenie zabytków architektury i budownictwa, dobry stan środowiska przyrodniczego, niezdegradowanego przez przemysł stawiają nowe możliwości rozwoju gminy oparte go na agroturystyce i szeroko rozumianej rekreacji w oparciu o tereny nadpiliczne i kompleksy leśne.

g. Jędrzej

2. HISTORIA

Pierwsze pisane wzmianki na temat miejscowości położonych na terenie obecnej gminy Poświętne pochodzą z XIV wieku. Najstarsza wieś Brudzewice istniała już około 1320 roku i należała wówczas do arcybiskupa gnieźnieńskiego Jana Kotowicza. Nieco później powstała wieś Małoszyce, której istnienie potwierdzają źródła z 1440 roku. Z 1485 roku pochodzi kolejna informacja, z której wynika, że wieś Studzianna stanowiła własność braci Odrzywolskich herbu Nałęcz. Dobra studziańskie składały się ponadto z wsi: Wola Kozłowa (obecnie Kozłowiec), Wola Mysiakowa (obecny Mysiakowiec), Ceteń, Wola Wyrobna (Werówka). Kolejni znani właściciele wymienionych dóbr: Maciej Śląski (krewny Odrzywolskich) - 1642 r., Albrecht Starołęsk - 1650 r., Jan Stanisław Zbąski - 1670 r. (fundator sanktuarium w Studziannie). W związku z odzyskaniem cudami słynącego obrazu, przedstawiającego Św. Rodzinę (wykradzonego z dworu w Studziannie w czasie wojny szwedzkiej) po kolejnych przypadkach cudów na „Dziewiczej Górze” wybudowano w 1673 roku klasztor. Od wieków więc było to miejsce kultu maryjnego, które zachowało do dziś swą rangę.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości gmina Poświętne była miejscem krzewienia kultury. Przy klasztorze istniała szkoła świecka, działały stowarzyszenia patriotyczne, chór i orkiestra.

W czasie II wojny światowej mieszkańcy gminy udzielali pomocy partyzantom. W lasach anielińskich walczył major Henryk Dobrzański, a w miejscu gdzie zginął wzniesiono okazały szaniec, przy którym odbywają się uroczystości narodowe. Po II wojnie światowej nastąpił okres stagnacji gospodarczej, który trwał do 1975 roku, kiedy wraz z powrotem gminy nastąpiło ożywienie gospodarcze. Od tego czasu na terenie miejscowości w gminie Poświętne wybudowano szereg obiektów użytku publicznego podnoszącego poziom życia i możliwości rozwoju dla jego mieszkańców.

Na terenie całej gminy istnieje szereg obiektów świadczących o jej chlubnej historii i długotrwałej tradycji. Świadomość zachowania ich w należytym stanie dla przyszłych pokoleń jest obecna zarówno wśród władz samorządowych, jak i wśród mieszkańców gminy.

Zubyszki

3. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE

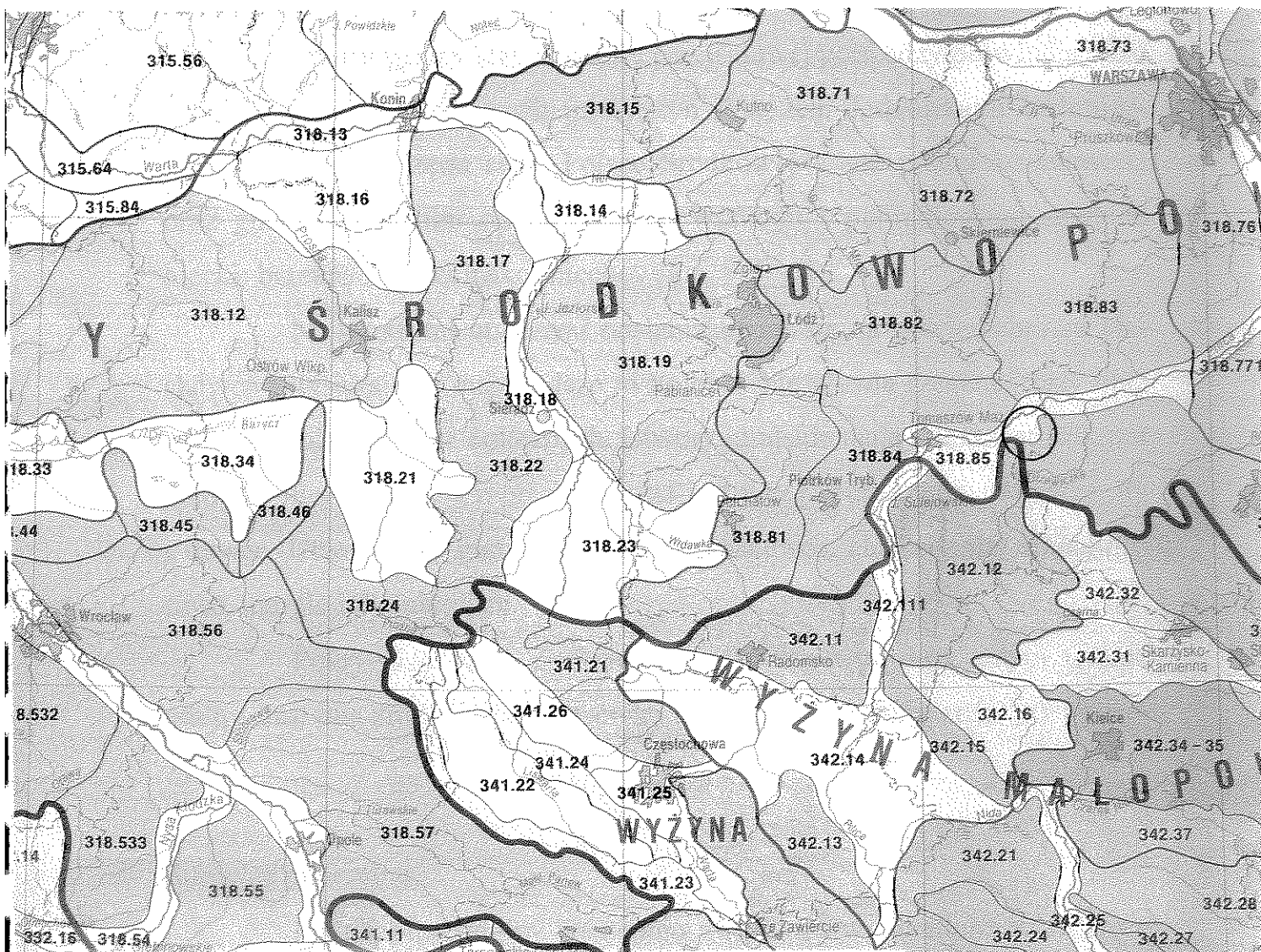
Położenie geograficzne gminy

Wg. J. Kondrackiego („Geografia fizyczna Polski”, PWN, Warszawa 1978) prawie cały obszar gminy Poświętne leży w południowej części Niziny Środkowopolskiej w obrębie makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich (mezoregiony: Doliny Białobrzesckiej i Równiny Radomskiej), jedynie południowo-zachodni kraniec gminy znajduje się w obrębie Wyżyny Małopolskiej, makroregionie Wyżyny Przedborskiej (mezoregion: Wzgórza Opoczyńskie).

Ukształtowanie terenu

Dolina Białobrzescka zajmująca przeważającą część gminy stanowi fragment doliny środkowej Pilicy. Na terenie gminy ma ona przebieg SW-NE, a jej szerokość waha się od 0,8 km w zachodniej części gminy do około 4 km w części wschodniej. Przeciętna głębokość wcięcia doliny wynosi 25 m, a poziom jej dna układa się 142,8 - 133,4 m n.p.m. Do Doliny Białobrzesckiej zaliczają się również Błota Brudzewickie, które przylegają do doliny w rejonie Dąbrowy i Brudzewic. Jest to rozległa dolina torfowa o powierzchni ponad 800 ha.

W krajobrazie opisywanego mezoregionu dominują łąki, które poprzecinane są systemem kanałów melioracyjnych. Na południe od doliny Pilicy rozciąga się Równina Radomska. Skomplikowana morfogeneza tej jednostki uwidacznia się w urozmaiconej rzeźbie powierzchni. Deniwelacje terenu przekraczają miejscami wysokość 50 m.

REGIONY FIZYCZNOGEOGRAFICZNE PHYSICO-GEOGRAPHICAL REGIONS

1:1 500 000

Jerzy Kondracki, Andrzej Richling

Granice prowincji
Boundaries of provinces

Granice podprowincji
Boundaries of sub-provinces

Granice makroregionów
Boundaries of macroregions

Granice mezoregionów
Boundaries of mesoregions

TYPY MEZOREGIONÓW
TYPES OF MESOREGIONS

Regiony nizin i obniżen
Regions of lowlands and depressions

Obniżenia, kotliny, większe doliny i równiny akumulacji wodnej (częściowo z wydrami)
Depressions, basins, larger valleys and water accumulation plains (dunes in parts)

Wysoczyzny staroglacjalne (bezjeziorne)
Old glacial high plains (lakeless)

Wysoczyzny młodoglacjalne (przeważnie z jeziorami)
Young glacial high plains (mostly with lakes)

Sandry w granicach ostatniego zlodowacenia z jeziorami
Outwash plains within limits of last glaciation with lakes

Regiony wyżyn
Upland regions

Wyżyny z przewagą pokryw lessowych
Uplands — loess covers prevailing

Wyżyny z przewagą skał bezwęglanowych
Uplands — non-carbonate rocks prevailing

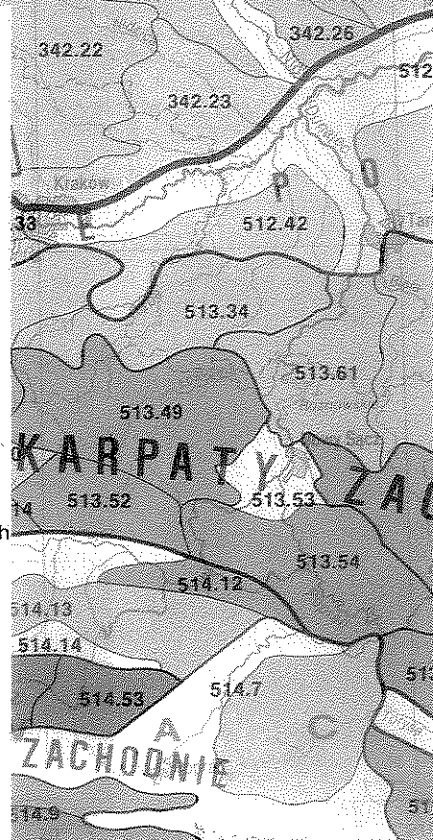
Wyżyny z przewagą skał węglanowych
Uplands — carbonate rocks prevailing

Regiony gór
Mountain regions

Pogórza i góry niskie
Piedmonts and low mountains

Góry średnie
Medium mountains

Góry wysokie
High mountains

Budowa geologiczna

Obszar gminy leży w strefie przejściowej pomiędzy prowincją Niżu Środkowopolskiego, a prowincją Wyżyn Polskich. Jednostkami tektonicznymi pierwszego rzędu są w Polsce Środkowej - wał pomorsko-kujawski oraz graniczące z nim od północnego wschodu i południowego zachodu niecki: brzeźna i szczecińsko-miechowska.

Najstarszymi utworami odsłaniającymi się na powierzchni są piaskowce i iły jurajskie, najmłodsze to holocenijskie aluwia rzeczne, torfy oraz wydmy i pola piasków eolicznych. Utwory jurajskie mają miąższość kilkuset metrów. Jura środkowa reprezentowana jest przez: piaskowce, mułowce, iły i iłowce. Utwory jury górnej to głównie piaskowce, chalcedonity spongiolitowe, margle i iły margliste.

Pokrywa osadów czwartorzędowych występuje na całym terenie gminy. Jest ona zróżnicowana zarówno pod względem miąższości jak i genezy.

Surowce mineralne

Na obszarze gminy występują dwa złoża wymienione w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, wg. stanu na 31.12.1996 r. Są to: Gapinin (górnourajskie chalcedonity spongiolitowe) oraz Brudzewice (piaski ze żwirem). Wymienione kopalinę nie są obecnie eksploatowane, natomiast w przeszłości wydobywano je na niewielką skalę dla potrzeb lokalnych.

Klimat

Wg podziału klimatycznego R. Guminskiego obszar gminy Poświętne zalicza się do południowej części łódzkiej dzielnicy klimatycznej.

Charakterystyka klimatu:

- średnia roczna temperatura powietrza 7,7 °C,
- średnia temperatura dla stycznia - 3,0 °C,
- średnia temperatura dla lipca + 18,2 °C,
- średnia roczna suma opadów atmosferycznych 585 mm,
- średnie zachmurzenie w skali od 0 do 8 - 5,
- średnia prędkość wiatru w m/s 2,5 (na omawianym terenie dominują wiatry z kierunku zachodniego, północno i południowo-zachodniego,
- pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 52 dni w roku,
- okres wegetacyjny trwa około 210 dni.

Niskie opady atmosferyczne powodują deficyt wody w okresie wegetacji roślin. Pod względem mikroklimatycznym obszar jest zróżnicowany zależnie od rzeźby terenu, zalesienia, układu dolin i zabudowy. Szczególnie korzystne warunki występują w obrębie kompleksów leśnych. Najmniej korzystne w dolinach cieków wodnych. Panują tu złe warunki wilgotnościowe oraz częste inwersje termiczne, złe przewietrzanie i zaleganie mgieł. Pozostałe tereny posiadają korzystne warunki bioklimatyczne. Szczególnie odnosi się to ekspozycji południowej. Tereny te są najbardziej preferowane pod lokalizację budownictwa mieszkaniowego oraz uprawę roślin.

Flora i fauna

Wg. geobotanicznego podziału Polski dokonanego przez W. Szafęra obszar gminy Poświętne zaliczany jest do prowincji Nizowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu Bałtyckiego, podpodziału Pasa Wyżyn Środkowych.

Gmina posiada 8134 ha lasów, co stanowi 55,8 % ogólnej powierzchni gminy. W kompleksach leśnych dominuje sosna w II klasie wieku, zaś w Puszczy Pilickiej drzewostany liczą nawet około 200 lat. Skład gatunkowy drzewostanów leśnych przedstawia się następująco:

- sosna pospolita - 89,6 %
- dąb szypułkowy - 3,2 %
- olsza czarna - 4,1 %
- brzoza brodawkowata - 2,3 %
- inne gatunki - 0,9 %

Duże powierzchnie lasów zostały uznane jako lasy ochronne, a ich kompleksy przedstawiono na planszy. Szczegółowe zasady gospodarki w obrębach wszystkich grup lasów ochronnych (tj. glebochronne, wodochronne, meteczniki i szkółki, a także główne ostoje zwierząt) zostały zawarte w planach urzędniowych lasów opracowanych dla Nadleśnictwa Opoczno.

Zasadniczy zrąb flory obszaru gminy tworzą gatunki wielu elementów geograficznych, wśród których dominujący charakter mają rośliny szeroko rozpowszechnione w północnej i środkowej Europie.

Świat zwierząt nie jest bogaty. Można tu wymienić gatunki szeroko rozpowszechnione na kontynencie euroazjatyckim (ssaki: zając szarak, kuna leśna, sarna, dzik; z ptaków: sójka, dzwonec, świergotek łąkowy i drzewny, słowik rdzawy, kaskawa, kulczyk i dzięcioł zielony). Występują też gatunki

o charakterze południowym, reprezentowane głównie przez bogaty świat owadów, a wśród kręgowców: chomiki i nietoperze.

Gleby

Wg. klas bonitacyjnych udział poszczególnych klas gruntów ornych przedstawia się następująco :

IIIa	2 ha
IIIb	19 ha
IVa	390 ha
IVb	590 ha
V	1797 ha
VI	1394 ha
VIz	425 ha
<hr/>	
Razem grunty orne	4617 ha

Na całym terenie dominują gleby wytworzone na piaskach ze żwirem oraz piaskach gliniastych. Są to: pseudobielice, gleby brunatne właściwe, brunatne wylugowane i kwaśne oraz gleby piaszczyste różnej genezy. Dominuje 5 i 6 kompleks przydatności rolniczej (żytni dobry i żytni słaby). W dolinie Pilicy oraz mniejszych rzek występują mady (głównie w odmianie lekkiej) są one pod użytkami zielonymi średnimi, rzadziej słabymi.

Gleby klas III - IV są glebami w stosunku do których obowiązuje prawna ochrona przed zmianą użytkowania na inne cele niż rolnicze. Gleby klas bonitacyjnych IIIb - IVa występują w postaci dużych wysp rejonach wsi Brudzewice i Studzianna.

Łąki na gruntach organicznych występują w dolinie rzeki Pilicy i innych mniejszych cieków.

Największą przydatność rolniczą mają gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach. Mają odczyn obojętny i słabo kwaśny. Są to gleby III klasy bonitacyjnej. Dużą przydatnością charakteryzują się gleby IV klasy bonitacyjnej. Są to gleby bielicowe i pseudobielicowe wykształcone na tych samych skałach macierzystych, wytworzone z różnych piasków, glin i utworów pyłowych. Gleby te wykazują odczyn kwaśny, a ich wartość rolnicza zależy od stosunków wodno-powietrznych.

Na terenie gminy przeważają mady piaszczyste, które zaliczane są do IV lub V klasy bonitacyjnej. Gleby klas niższych tj. V, VI i VIz stanowią 68 % powierzchni ogólnej użytków ornych, a ich kompleksy są najliczniejsze w północnej części gminy.

Stosunki wodne

Pod względem hydrograficznym obszar gminy położony jest w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni II rzędu rzeki Pilicy, lewobrzeżnego dopływu Wisły. Prawobrzeżne dopływy Pilicy w obrębie gminy to liczne bezimienne ciekły uchodzące w miejscowościach: Kępa, Anielin, Ponikła.

Zbiorniki wód powierzchniowych są stosunkowo niewielkie, reprezentują je starorzecza w dolinie Pilicy, oraz kilka sztucznych spiętrzeń na małych ciekach. Zwykle są to pozostałości po dawnych piętrzeniach młynskich.

Wyływy wód podziemnych na powierzchnię (źródła) zarejestrowano najliczniej w rejonie Poświętnego i Anielina. Stan czystości wód na terenie gminy jest trudny do określenia. Na całym odcinku Pilicy w granicach gminy nie ma ani jednego punktu monitoringu wód.

Wody powierzchniowe są słabo zagospodarowane. Nadwyżki z okresu przedwiośnia i lata marnują się w wyniku szybkiego odpływu spowodowanego brakiem retencji.

Wody podziemne na terenie gminy eksploatowane są z utworów czwartorzędu. Na przeważającej części gminy stanowią one pierwszy poziom wodonośny, wysokość poziomu maleje z zachodu na wschód.

Wody czwartorzędowe należy uznać za zasobne i perspektywiczne. W obrębie gminy nie występują Obszary Najwyższej Ochrony (ONO) i Wysokiej Ochrony Wody (OWO) dla wód podziemnych. Północno-wschodni fragment gminy znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Goszczewice (412) jest to zbiornik wody z pokładów jury górnej.

4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZO-KULTUROWE

Ochrona dóbr kultury

Gmina Poświętne to obszar wyjątkowy pod względem występowania cennych elementów środowiska kulturowego. W połączeniu z walorami środowiska naturalnego - położenie w dolinie Pilicy, na pofalowanym, silnie rozrzeźbionym terenie, z licznymi terenami zielonymi - tworzą one niepowtarzalne zespoły architektoniczno - krajobrazowe. Walory te stanowią w dużej mierze o atrakcyjności turystycznej gminy i jako takie winny być pielęgnowane ze szczególną starannością.

Historyczna wieś Poświętne jest niezwykle cennym w skali środkowej Polski obszarem łączącym wybitne walory krajobrazowo - przyrodnicze z nawarstwieniami kulturowymi od najdawniejszych czasów, udokumentowanymi znaleziskami archeologicznymi.

Nie mniej cenne walory posiadają wsie: Anielin, Brudzewice, Buczek, Dęba, Dęborzeczek i Mysiakowiec. Ich układ przestrzenny zachował do dziś w zasadniczym zarysie swój charakter, mimo szeregu negatywnych zmian dokonanych w okresie powojennym - realizacja zabudowy obcej miejscowej tradycji w przypadkowych lokalizacjach, czy wtórne podziały własnościowe dokonywane w ostatnim czasie.

Do unikalnych zaliczyć należy panoramy widokowe doliny Pilicy. Pasma przyrodniczo- kulturowe rozciągające się od Inowłódza po Poświętne związane z przepływającą przez obie gminy Pilicą stanowią unikalny w skali kraju zespół krajobrazowy.

Jako wartości kulturowe mające wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej gminy Poświętne uznano:

- układy przestrzenne historycznych wsi: Studzianna - Poświętne, Anielin, Brudzewice, Buczek, Dęba, Dęborzeczka i Mysiakowiec,
- obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej,
- historyczne zespoły zieleni formowanej,
- obiekty przemysłowe tzw. zabytki techniki,
- cmentarze,
- stanowiska archeologiczne.

WYKAZ ZASOBÓW KULTUROWYCH:

Historyczne zespoły wiejskie:

Anielin

Brudzewice

Buczek

Dęba

Dęborzeczka

Mysiakowiec

Studzianna Poświętne

Obiekty sakralne:

Poświętne	Zespół kościelny p.w. św. Józefa
Poświętne	Zespół klasztorny oo. Filipinów
Poświętne	Kaplica rzym. - kat. p.w. św. Anny
Brudzewice	Kapliczka rzym. - kat.
Poświętne	kapliczka przydrożna
Poświętne	kapliczka

Zabytki techniki:

Brudzewice	wiatrak (szczątki)
Brudzewice	młyn
Fryszerka	młyn
Stefanów	młyn
Studzianna - Młyńczyńsko	młyn

Cmentarze w ewidencji we wsi :

Studzianna Poświętne - cmentarz rzym. - kat.

Studzianna Poświętne - cmentarz rzym. - kat. przy kościele św. Józefa

Studzianna Poświętne - cmentarz rzym. - kat. przy kościele św. Filipa Neri

Stanowiska archeologiczne:

26 stanowisk archeologicznych znanych z prac wykopaliskowych, przekazów archiwalnych oraz Archeologicznego Zdjęcia Polski. Dominują ślady osad z okresu od paleolitu do późnego średniowiecza. Osobną grupę stanowią stanowiska obejmujące obszar Poświętne.

Ochrona przyrody

Spalski Park Krajobrazowy

Północno-zachodnia i centralna część gminy Poświętne wchodzi w skład Spalskiego Parku Krajobrazowego, tereny zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Poświętne i okolicznych wiosek zostały wyłączone z Parku. Prawie cała gmina, poza fragmentem w okolicach wsi Dęborzeczek leży w obrębie otuliny Parku. Spalski Park Krajobrazowy został utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 4/95 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 5.10.1995 roku (Dz. U. woj. piotrk. Nr 15 z dnia 13.10.1995 roku) w celu ochrony szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i historyczno-kulturowych środkowego odcinka Pilicy.

Projektowane rezerwaty przyrody

Na terenie gminy istnieją dwie propozycje utworzenia częściowych rezerwatów przyrody (bądź ochrona pod postacią zespołów przyrodniczo-krajobrazowych):

„Dolina Studzianki” na prawym dopływie Pilicy na odcinku od wsi Młyńcysko do ujścia rzeczki w okolicy Fryszerki. Propozycja utworzenia rezerwatu pod nazwą „Dolina Młynów” została zgłoszona i udokumentowana przez prof. R. Olaczka. Teren ten jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych na terenie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Dolina Studzianki wyróżnia się malowniczym krajobrazem, różnorodnością biotopów i dobrym stanem czystości.

„Dolina Ceteńki” - obejmująca zachodni fragment gminy wzdłuż doliny Ceteńki, szczególnie dolny odcinek rzeczki od leśniczówki Ceteń po staw młyński Wytoka koło Fryszerki. Na tym odcinku są liczne fragmenty doliny rzeki i strumienie, które winny być zachowane w jak najmniej zmienionym stanie. Są to biotopy dna doliny, źródliska, naturalne jary o różnorodnych formach.

Związane z tym są bardzo zróżnicowane fitocenozy leśne, a w tym występowanie roślin ściśle chronionych. Obszar ten został wymaga przeprowadzenia szczegółowych badań przez przyrodników.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Poświętne za pomniki przyrody proponuje się uznać następujące drzewa i krzewy:

gatunek	lokalizacja
1. dąb szypułkowy	Poświętne
2. dąb szypułkowy	Poświętne
3. dąb szypułkowy	Poświętne
4. dąb szypułkowy	Poświętne
5. dąb szypułkowy	Kozłowiec
6. dąb szypułkowy	Ponikła
7. dąb szypułkowy	Stefanów
8. dąb szypułkowy	Anielin
9. dąb szypułkowy	Lubieniec
10. dąb szypułkowy	Kaliszek
11. dąb szypułkowy	Zanart
12. dąb szypułkowy	Ceteń
13. dąb szypułkowy	Wysmyk
14. grupa 20 dębów szypułkowych	Gapinin - Przymiarki
15. grupa 3 dębów szypułkowych	Gapinin - Smugi
16. grupa 15 dębów szypułkowych	Gapinin
17. grupa 8 dębów szypułkowych	Stefanów
18. jesion wyniosły	Poświętne
19. grupa 7 jesionów wyniosłych	Poświętne

20. grupa 4 jesionów wyniosłych	Brudzewice
21. grupa 3 lip drobnolistnych	Poświętne
22. lipa drobnolistna	Brudzewice
23. lipa drobnolistna	Ponikła
24. lipa drobnolistna	Poświętne
25. rząd 10 lip drobnolistnych	Poświętne
26. rząd 7 lip drobnolistnych	Bielawy
27. sosna zwyczajna	Kozłowiec
28. sosna zwyczajna	Kaliszek
29. sosna zwyczajna	Ceteń
30. sosna zwyczajna	Gapinin
31. świerk pospolity	Wytoka
32. wiąz szypułkowy	Brudzewice
33. wiąz szypułkowy	Poświętne
34. jałowiec pospolity	Kaliszek
35. 2 jałowce pospolite	Ponikła
36. jałowiec pospolity	Anielin
37. rząd jałowców pospolitych	Gapinin
38. kępa jałowców pospolitych	Małoszyce

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Poświętne za użytki ekologiczne uznane zostały w 1996 roku śródleśne bagna, torfowiska i tereny okresowo zalewane wodą:

1. bagno śródleśne o pow. 0,8 ha na terenie miejscowości Studzianna,
2. bagno śródleśne o pow. 0,9 ha na terenie miejscowości Studzianna,
3. bagno śródleśne o pow. 0,32 ha na terenie miejscowości Fryszerka,
4. bagno śródleśne o pow. 0,6 ha na terenie miejscowości Fryszerka,
5. bagno śródleśne o pow. 0,58 ha na terenie miejscowości Mysiakowiec,

6. bagno śródleśne o pow. 1,22 ha na terenie miejscowości Wólka Kuligowska,
7. bagno śródleśne o pow. 2,25 ha na terenie miejscowości Brudzewice,
8. bagno śródleśne o pow. 1,7 ha na terenie miejscowości Brudzewice,
9. bagno śródleśne o pow. 1,32 ha na terenie miejscowości Brudzewice.

5. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

Średnia gęstość zaludnienia gminy Poświętne wynosi 37 osoby/km². Zamieszkuje ją 1892 mężczyzn i 1869 kobiet (stan na 2000 rok). Strukturę ludności wg. wieku i płci przedstawiają poniższe tabele.

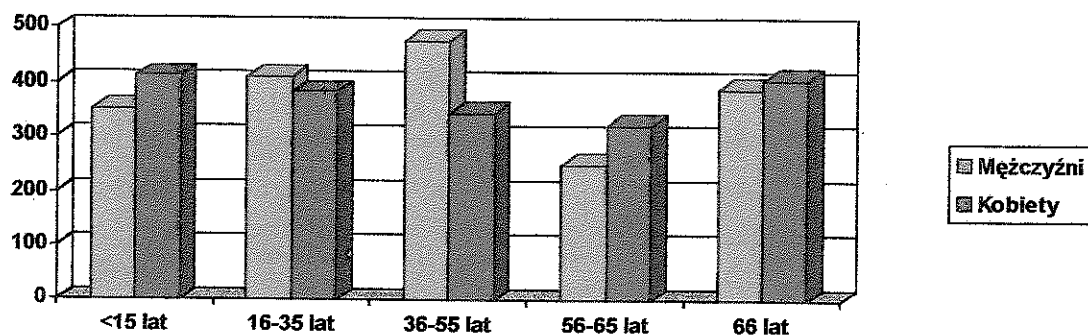
Ludność	1992 rok	1993 rok	1996 rok	1998 rok	1999 rok
Ogółem	3854	3804	3746	3779	3748

Tab. 1. Liczba ludności w latach 1992 - 1999

Wiek	<15 lat	16-35 lat	36-55 lat	56-65 lat	66 lat	Razem
mężczyźni	352	410	475	251	388	1876
kobiety	412	383	345	324	408	1872
razem	764	793	820	575	796	3748

Tab. 2. Struktura ludności pod względem wieku i płci.

Rys. 1. Struktura ludności pod względem wieku i płci.

Na podstawie tych danych określony został średni wiek mieszkańca, który wynosi 45 lat. Biorąc pod uwagę współczynnik starości, obliczany wg. stosunku ludności w wieku poprodukcyjnym (>60lat) do liczby ludności w wieku przed i produkcyjnym (<60 lat), należy stwierdzić, że struktura wieku społeczeństwa gminy Poświętne odbiega niekorzystnie od średniej ogólnopolskiej dla terenów wiejskich (17%).

Z analizy przedstawionych danych wynika, że następuje przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Jest to zjawisko niekorzystne obecnie z uwagi na fakt, że starzenie się populacji na danym terenie ma wpływ na obciążenia ekonomiczne społeczeństwa i związane z nim zagrożenie ubożenia ludności oraz zmniejszenie jej liczby.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
1994	48	44	+4
1995	43	50	-7
1996	36	47	-11
1997	47	45	+2
1998	44	43	+1

Tab. 3. Przyrost naturalny w latach 1994 - 1998 kształtował się na poziomie zróżnicowanym.

ROK	ZAMELDOWANIA	WYMELDOWANIA	SALDO
1994	16	47	-31
1995	21	52	-31
1996	45	50	-15
1997	26	65	-39
1998	56	63	-7

Tab. 4. Saldo migracji od 1994 roku jest ujemne. Jego kształtowanie się w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Dane te świadczą o odpływie ludności z terenu gminy. Jest to zjawisko negatywne. Z zebranych danych wynika, że większość mieszkańców gminy wykazuje chęć pozostania w dotychczasowym miejscu zamieszkania i nie jest zainteresowana migracją.

Kolejnym wskaźnikiem demograficznym jest współczynnik feminizacji, wyrażający proporcje ilości kobiet do ilości mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych.

Wiek (lata)	Współczynnik feminizacji (%)
<15	1,17
16 - 35	0,93
36 - 55	0,72
56 - 65	1,29
> 66	1,05

Tab. 5. Współczynnik feminizacji.

Dane te świadczą, że niekorzystna sytuacja występuje w grupach wiekowych (0 -15 lat, 56-65, >66 lat), gdyż współczynniki feminizacji wynoszą odpowiednio 1,17 , 1,29 i 1,05 co świadczy o przewadze liczby kobiet nad liczbą mężczyzn.

Zjawisko dość powszechne dla „polskiej wsi” tj. problem żony dla rolnika ma zatem istotne znaczenie na terenie gminy Poświętne. Następuje znaczny odpływ młodych kobiet, co prowadzi bezpośrednio do deformacji struktury wieku i zmniejszenia potencjału reprodukcyjnego ludności.

Ludność	lata							
	1993	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001
mężczyźni	1910	1908	1879	1877	1897	1879	1892	1872
kobiety	1894	1892	1867	1865	1882	1869	1869	1791
razem	3804	3800	3746	3742	3779	3748	3761	3663

Tab. 6. Ludność gminy Poświętne wg. płci w latach 1993 - 2001 (wg. danych Urzędu Gminy Poświętne).

Ludność wg. wieku i płci		wiek - lata					Razem
		> 15	16 - 35	36 - 55	56 - 65	> 66	
1998 rok	mężczyźni	392	412	482	285	370	1897
	kobiety	389	385	354	300	410	1882
	razem	781	797	836	585	780	3779
1999 rok	mężczyźni	352	410	475	251	388	1876
	kobiety	412	383	345	324	408	1872
	razem	764	793	820	575	796	3748

Tab. 7. Ludność gminy Poświętne wg. płci i wieku w latach 1998 i 1999 (wg. danych Urzędu Gminy Poświętne).

Wiek/rok	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001
> 18 lat	824	812	809	815	810	890	926
19 - 59 lat	2019	1960	1959	1965	1963	2053	1984
> 60 lat	957	974	974	999	975	828	753
Razem	3800	3746	3742	3779	3748	3761	3663

Tab. 8. Ludność gminy Poświętne wg. wieku w latach 1994 - 2001 (wg. danych Urzędu Gminy Poświętne).

Wnioski:

- korzystny całościowy współczynnik feminizacji 1,032 %,
- korzystna struktura wiekowa,
- generalnie niekorzystne saldo migracji,
- ujemny przyrost naturalny.

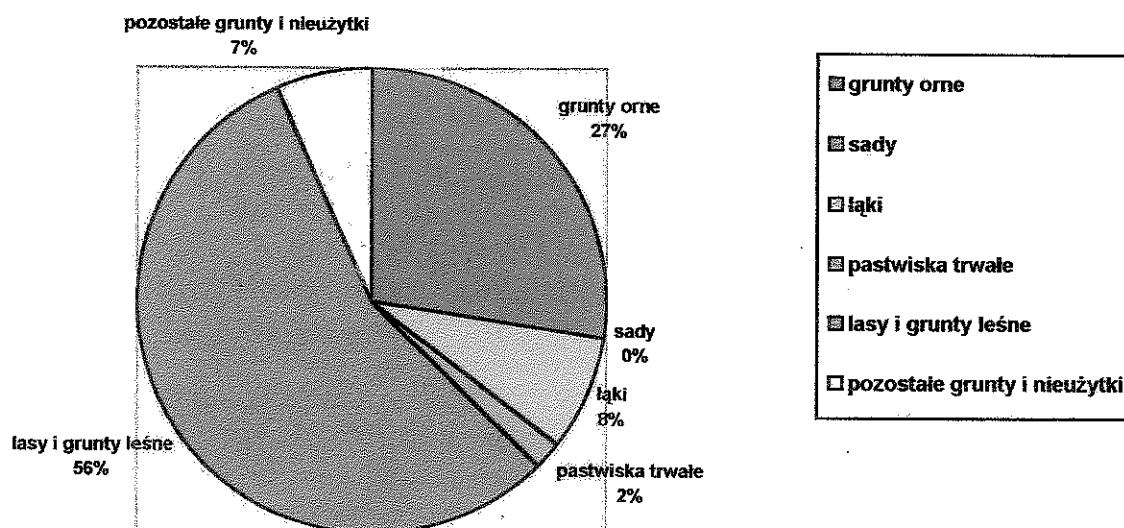
6. PREDYSPOZYCJE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY POŚWIĘTNE

Gmina Poświętne jest postrzegana jako gmina o charakterze rolniczym. Użytki rolne zajmują powierzchnię 5296 ha, co stanowi 38 % powierzchni ogólnej gminy. Struktura użytkowania gruntów przedstawia się w sposób następujący (wg. danych UG):

Użytkowanie gruntów	powierzchnia
Powierzchnia ogółem	14087 ha
Użytki rolne razem w tym:	5296 ha
grunty orne	3855 ha
sady	26 ha
łąki	1119 ha
pastwiska trwałe	296 ha
Lasy i grunty leśne	7861 ha
Pozostałe grunty i nieużytki	930 ha

Tab. 9. Użytkowanie gruntów na terenie gminy w 2000 roku.

Rys. 2. Struktura użytkowanie gruntów gminy Poświętne.

Użytkowanie gruntów	powierzchnia
Powierzchnia ogółem	7697 ha
Użytki rolne razem w tym:	5293 ha
grunty orne	3853 ha
sady	26 ha
łąki	1110 ha
pastwiska trwałe	304 ha
Lasy i grunty leśne	2120 ha
Pozostałe grunty i nieużytki	284 ha

Tab. 10. Użytkowanie gruntów na terenie gminy w gospodarstwach indywidualnych w 2000 roku.

Struktura użytkowania gruntów w granicach administracyjnych przedstawia się w sposób następujący:

Struktura gruntów	powierzchnia - w ha 1996r.	powierzchnia - w ha 1997r.	powierzchnia - w ha 1998r.
użytki rolne	5294	5294	5296
grunty orne	3861	3853	3855
sady	56	26	26
łąki i pastwiska	1377	1415	1415
lasy	8134	7860	7861
pozostałe grunty	659	933	930

Tab. 11. Struktura użytkowania gruntów w latach 1996 - 1998.

Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych

Struktura gruntów	powierzchnia - w ha 1996r.	powierzchnia - w ha 1997r.	powierzchnia - w ha 1998r.
razem	5291	5291	5293
orne	3861	3851	3853
sady	56	26	26
łąki	963	1118	1110
pastwiska	411	296	304
lasy	1953	2122	2120
pozostałe grunty	498	224	284

Tab. 12. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych latach 1996 - 1998.

Rolnictwo jest jedną z podstawowych funkcji gminy Poświętne obok leśnictwa i szeroko rozumianej rekreacji. Użytki rolne zajmują powierzchnię 5547 ha tj. 39,2 % ogólnej powierzchni gminy, czego 4096 ha stanowią grunty orne (tj. 28,9% ogólnej powierzchni gminy).

Na rozwój rolnictwa ma duży wpływ wielkość i charakter gospodarstw rolnych oraz ilość osób utrzymujących się z pracy w tymże gospodarstwie. W gminie dominują gospodarstwa o powierzchni 12 ha. Świadczy to o dość dobrej strukturze wielkości gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa na terenie gminy wynosi 10,3 ha. Są to gospodarstwa o średniej opłacalności. Nie są one w stanie ponieść kosztów modernizacji i unowocześnienia sprzętu rolnego, a także zmienić charakteru produkcji na bardziej opłacalne. Wg. najnowszych badań dopiero gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha mogą podjąć ciężar przekształcania gospodarki do obecnie stawianych wymogów przed rolnictwem Unii.

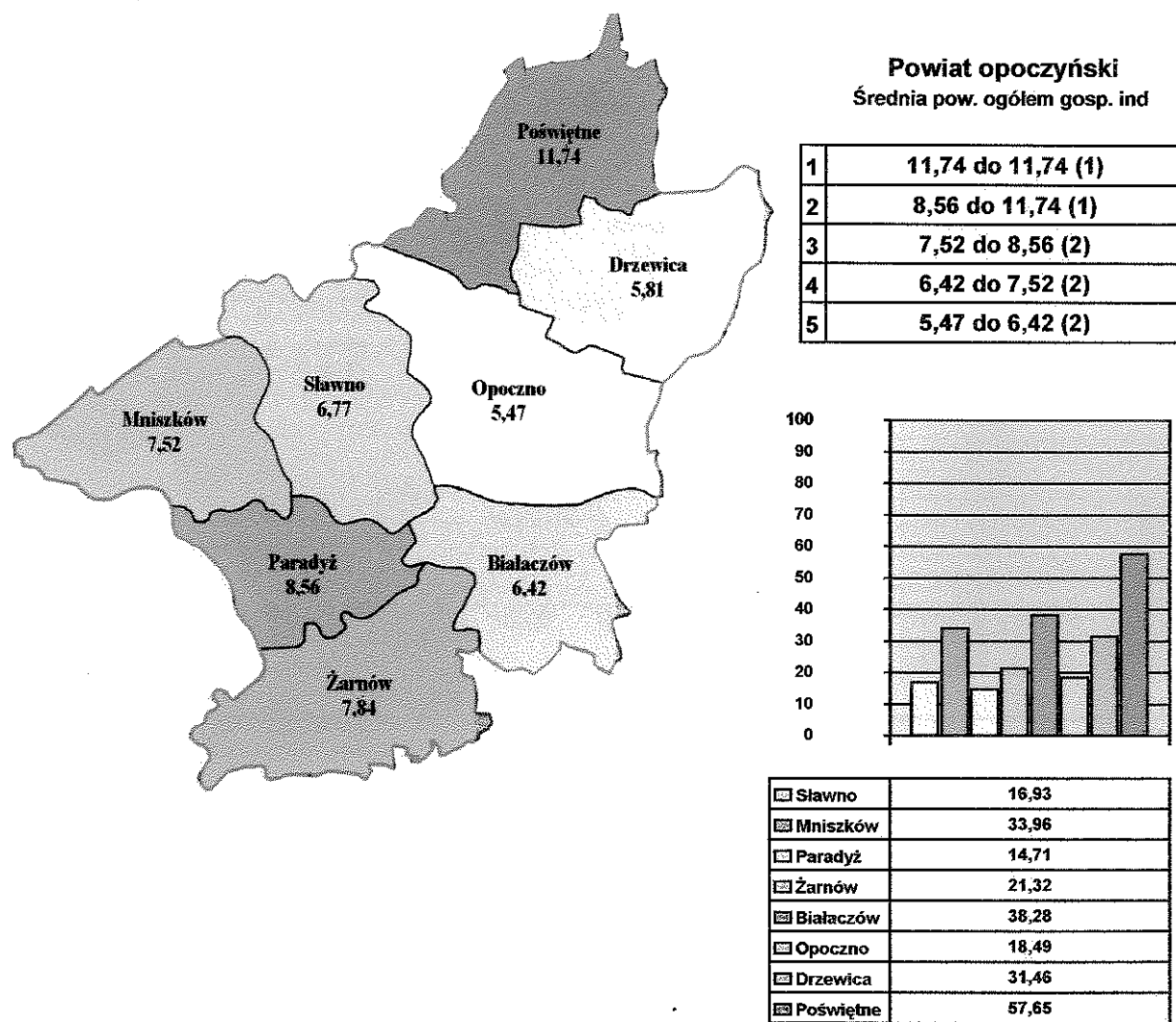
Wielkość gospodarstwa rolnego	Ilość gospodarstw	Udział (%)
do 1,0 ha	65	7,98
1,0 - 2,0 ha	105	12,88
2,1 - 5,0 ha	120	14,72
5,1 - 7,0 ha	105	12,88
7,1 - 10,0 ha	120	14,74
10,1 - 15,0 ha	195	23,92
> 15,0 ha	105	12,88
Razem	815	100,00

Tab. 13. Struktura gospodarstw indywidualnych.

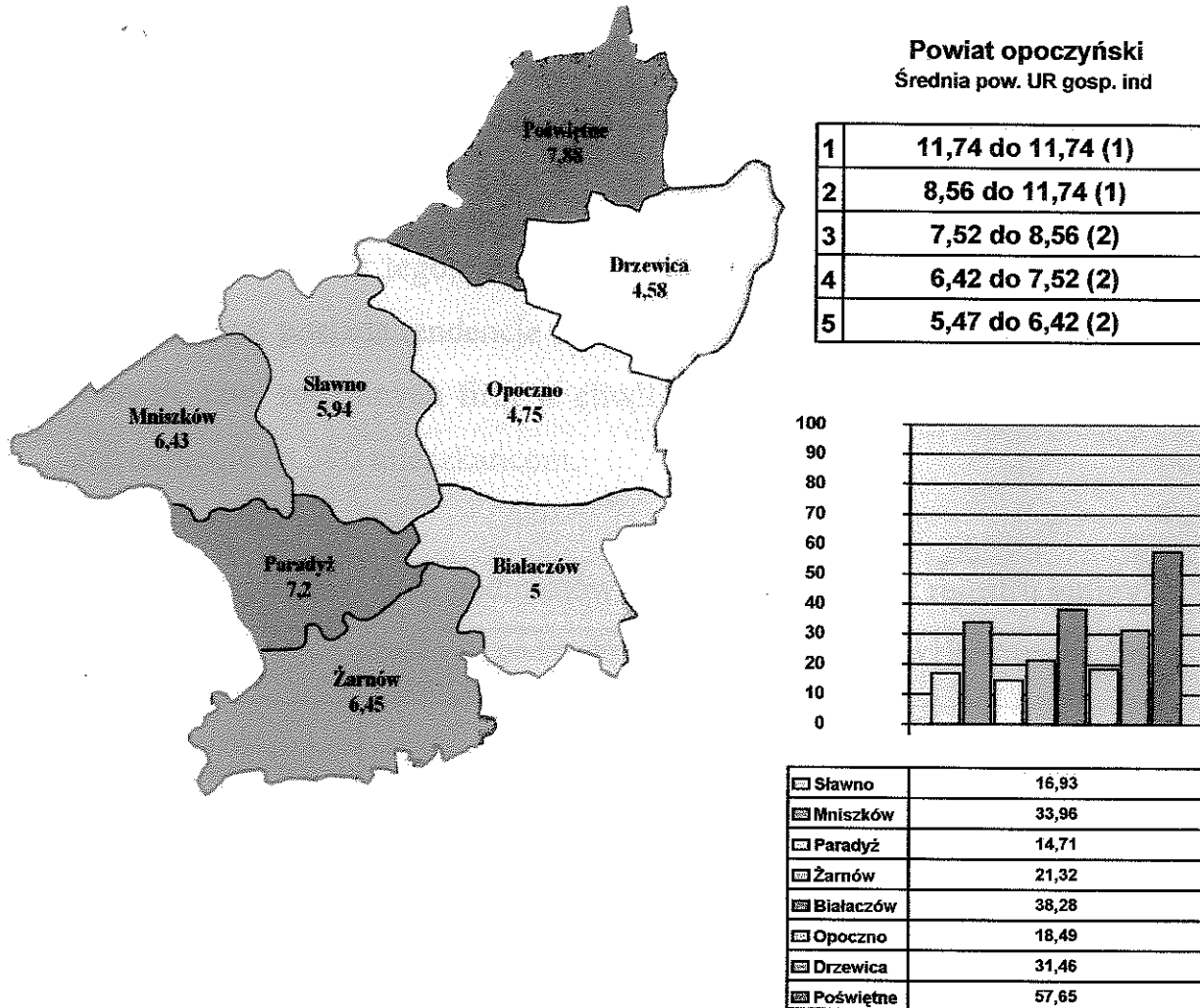
Liczba osób utrzymujących się jedynie z rolnictwa wynosi 1312.

W latach 1987-1988 liczba gospodarstw wynosiła 710, stąd wynika, że następuje proces niewłaściwy dla racjonalnej gospodarki rolnej tzn. zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych. Zjawisko takie ma miejsce z tego względu, że następują tzw. rodzinne podziały gospodarstw (oddawanie części ziemi dzieciom). W wyniku tego w ostatnich latach na terenie gminy wzrósł wskaźnik gospodarstw małych.

Rys. 3. Średnia powierzchnia ogółem gospodarstw indywidualnych na terenie powiatu opoczyńskiego.

Rys. 4. Średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstw indywidualnych
na terenie powiatu opoczyńskiego

Działalność gospodarcza

Na terenie gminy istnieje 145 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie Gminy w ewidencji działalności gospodarczej.

1995 rok	1996 rok	1997 rok	1998 rok	1999 rok
118	114	115	118	129

Tab. 14. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 1995 - 1999.

Wynika z tego, że sytuacja w gminie pod względem aktywności gospodarczej posiada tendencje zniżkową i jest to zjawisko negatywne. Ilość małych, tzw. rodzinnych firm w chwili obecnej wynosi ok. 140. Dają one zatrudnienie ca 300 mieszkańcom.

Wykaz zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (wg. rejestru gminy):

Rok	Ilość podmiotów rejestrowanych	Ilość podmiotów wyrejestrowanych	Ilość podmiotów
1995	24	15	118
1996	11	15	114
1997	15	11	115
1998	17	10	118
wrzesień 1999	9	1	122
I półrocze 2001	11	14	140

Tab. 15. Dynamika rozwoju podmiotów gospodarczych w latach 1995 - 2001.

Z ww. danych wynika, iż bilans ilości nowopowstałych i likwidowanych form działalności gospodarczej jest dodatni i świadczy o rosnącym poziomie działalności gospodarczej na terenie gminy.

do charakteru.

Działalność gospodarcza wytwórcza i usługowa na terenie gminy jest rozwinięta w słabym stopniu. Największymi firmami obecnie są:

- Usługi tartaczne w Dęborzeczce,
- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „GELWASZ” w Małoszycach,
- Spółka Cywilna - „MOSED”,
- Spółka Cywilna - Tadeusz i Stanisław Kołodziejczyk.

Gmina Poświętne	1995	1996	1997	1998	1999
liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	118	114	115	118	122

Tab. 16. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 1995 - 1999.

Wynika z tego, że sytuacja na terenie gminy pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ma tendencję stałą i jest to zjawisko korzystne. Zmiany w ewidencji firm są niewielkie i świadczą o relatywnej stabilności istniejących podmiotów gospodarczych.

Miernikiem aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców jest liczba zarejestrowanych w systemie regon podmiotów gospodarczych, których było w 2000 roku 80, w tym:

przemysł	13
budownictwo	24
handel i naprawy	33
hotele i restauracje	3
transport, składowanie i łączność	6
pośrednictwo finansowe	1

Analiza aktualnego rynku pracy na terenie gminy prowadzi do generalnego wniosku, że konieczne jest stworzenie nowych miejsc pracy, gdyż restrukturyzacja rolnictwa w Polsce w związku z wstąpieniem do Unii Europejskiej spowoduje dalszy wzrost bezrobocia na terenach gmin rolniczych, a taką jest niewątpliwie gmina Poświętne.

Ponadto na terenie gminy istnieją następujące instytucje dające zatrudnienie mieszkańcom:

- Gminny Ośrodek Zdrowia,
- Poczta w Poświętnem,
- Publiczne Gimnazjum,
- Publiczne Szkoły Podstawowe,
- Gminny Ośrodek Zdrowia,
- Urząd Gminy.

Informacje na temat zatrudnienia i istniejącego bezrobocia są bardzo ważne dla oceny sytuacji na rynku pracy i potencjalnych możliwości rozwoju gospodarki rynkowej. Poziom bezrobocia w gminie odbiega od przeciętnej krajowej. Liczba osób bezrobotnych w stosunku do ogółu ludności w gminie wynosi 7,9 % i jest wyższa o 2,7 % od średniej krajowej. W stosunku do osób zawodowo czynnych liczba bezrobotnych osiąga poziom - 14,9 % i jest wyższy o 2,7 % od wskaźnika krajowego.

Liczba bezrobotnych (%)	Gmina Poświętne	Dawne województwo piotrkowskie	Polska
w stosunku do ogółu ludności	7,9	7,2	5,2
w stosunku do czynnych zawodowo	14,9	12,5	10,3

Tab. 17. Liczba bezrobotnych na tle regionu i kraju.

Stan bezrobocia w latach 1994 - 1998 na terenie gminy przedstawiał się następująco:

Stan na rok	Ogółem	W tym
		bez prawa do zasiłku
1994	266	132
1995	316	107
1996	285	141
1997	243	143
1998	208	145

Tab. 18. Liczba bezrobotnych w latach 1994 - 1998.

Na dzień 15.10.2000 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 298 bezrobotnych. Uprawnionych do zasiłku 59 osób, w tym 29 kobiet, 11 absolwentów. Z uwagi na fakt, iż dominującą funkcją gminy jest rolnictwo, szczególnie niekorzystnie przedstawia się sytuacja osób nie mogących znaleźć zatrudnienia w tym sektorze oraz usługach pokrewnych, ze względu na silne zagrożenie bezrobociem. Jest to sytuacja powszechna w całym kraju, z uwagi na ukryte bezrobocie. Trudno te dane scharakteryzować precyzyjnie, niemniej należy szukać dla tych osób nowych form zatrudnienia w innych działach gospodarki, stąd nacisk na rozwój agroturystyki i związanych z nią usług.

7. OPIEKA SPOŁECZNA

Bezrobocie w gminie spowodowało znaczne potrzeby finansowe w zakresie pomocy społecznej (zgodnie z ustawą z dnia 29.11.1990 r. o pomocy społecznej). Główne zadania gminy obejmują między innymi przyznawania i wypłacanie:

- zasiłków stałych,
- zasiłków okresowych,
- zasiłków celowych,
- zasiłków z tytułu macierzyństwa.

oraz realizacji zadań własnych i zleconych (np. zasiłek okresowy).

Wydatki na opiekę społeczną w latach 1995 - 2000 r. przedstawia poniższa tabela:

Rok	Rodzaj świadczenia				
	stały	okresowy	celowy	macierzyński	usługi opiek.
1998	9 889	87 712	22 363	14 662	28 364
1999	30 936	57 665	22 620	15 985	33 519
2000	35 016	45 038	22 180	15 271	39 597

Tab. 19. Opieka społeczna w gminie Poświętne wg. liczby osób pobierających zasiłki (wg. danych Urzędu Gminy Poświętne).

8. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA (stan na 1999/2000 rok)

A. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w 2000 roku wynosiły:

- mieszkania - 1196
- izby - 4186
- pow. użytkowa mieszkań - 107,64 tys. m²
przeciętna:
 - pow. użytkowa mieszkania na osobę - 28,7 m²
 - liczba osób na mieszkanie - 3,13
 - liczba osób na izbę - 0,89

Mieszkania, izby i powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w 2000 roku:

- mieszkania ogółem - 6
- w tym prywatne - 6
- izby ogółem - 24
- w tym prywatne - 24
- powierzchnia użytkowa mieszkań - 698 m²
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań - 116 m²

B. Edukacja

Szkoły

Na terenie gminy znajdują się trzy szkoły podstawowe (stan na 2000 rok) oraz Gimnazjum.

Szkoła podstawowa	Liczba uczniów	Liczba sal gimnastycznych
SP. w Poświętnem	125	1
SP. w Brudzewicach	98	-
SP. w Dębie	93	-
P. Gimnazjum w Poświętnem	102	wspólnie ze szkołą podstawową

Przedszkola

Na terenie gminy funkcjonuje przedszkole w Poświętnem, do którego uczęszcza 12 dzieci.

Biblioteki

Funkcjonują 2 biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem i Filia Biblioteczna w Dębie.

C. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy mają do dyspozycji:

Gminny Ośrodek Zdrowia w Poświętnem,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Usługi weterynaryjne świadczone są przez 2-ch lekarzy weterynarii w prywatnych lokalach.

D. Kultura

Na terenie gminy istnieje gminna świetlica wiejska w Poświętnem i budynki świetlic we wsiach: Buczek, Dęba, Anielin, Poręby, Gapinin i Ponięka. Organizowane są imprezy kulturalne i okolicznościowe. Działają zespoły muzyczne, orkiestra dęta i chór.

Co roku w lipcu na terenie Poświętnego odbywa się impreza plenerowa pod nazwą „Dzień Strażaka”. Działa także stowarzyszenie sportowe - Klub Sportowy Poświętne.

E. Administracja i łączność

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty administracji:

- Urząd Gminy w Poświętnem,
- Urząd Pocztowo-Telekomunikacyjny,
- Filia Banku Powiatowego w Tomaszowie Mazowieckim.

F. Turystyka i rekreacja

Gmina Poświętne posiada bogate tradycje turystyczne. Bez mała cały obszar gminy spełnia wymogi stawianym potencjalnym terenom rekreacyjnym, szczególnie obszar miejscowości Poświętne oraz tereny położone w pobliżu Pilicy w otoczeniu lasów cieszą się ogromną popularnością (liczne zabytki, piękny krajobraz, woda i kompleksy leśne) stanowią doskonałe miejsca dla rozwoju agroturystyki i rekreacji przy jednoczesnej doskonałej dostępności komunikacyjnej. Aby jednak tereny te pełniły funkcje letniskowych winna być odpowiednio przygotowana baza turystyczna.

Tereny letniskowe

Największa liczba terenów letniskowych wyznaczonych w m.p.z.p. znajduje się w miejscowościach: Ponikła (85 ha), Fryszerka (5 ha), Mysiakowiec (3,5 ha), Wólka Kuligowska (59,8 ha), Gapinin (3 ha), Stefanów (6,2 ha), Dęborzeczek - Zalesie (5,6 ha). Tereny te są częściowo uzbrojone w sieć wodociagową, energię elektryczną.

Z uwagi na rosnący popyt na tego typu tereny oraz małą opłacalność rolnictwa mieszkańcy gminy proponują nowe tereny pod lokalizację budownictwa letniskowego (z możliwością budowy domów całorocznych).

Gastronomia

Gmina posiada skromną bazę gastronomiczną, którą tworzą 4 bary prywatne w miejscowościach: Poświętne, Poświętne - Kurzewice, Kozłowiec, Ponikła i Brudzewice.

Obiekty rekreacyjne

Na terenie gminy istnieją następujące obiekty sportowe:

boiska - 6 obiektów (przy szkołach: Brudzewice, Poświętne, Dęba, Gapinin, w Studziannie i Buczku),

sala sportowa - 1 obiekt przy szkole w Poświętnem,

urządzenia rekreacyjne dla dzieci - przy szkołach podstawowych.

Punkty informacji turystycznej

Na terenie gminy punkty informacji turystycznej znajdują się w Urzędzie Gminy w Poświętnem i Bibliotece Gminnej. Informacji o zabytkach klasztornych udzielają ojcowie Filipini w Studziannie.

9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

A. Instalacje wodne.

Gmina jest zwodociągowana w około 100%. Ujęcia wody zlokalizowane są w Poświętnem i Dębie. Ujęcie w Poświętnem - 2 studnie. Nr 1 o gł. $H = 30$ m wydajności ekspl. $Q = 92,0$ m³/h przy depresji $S = 4,75$. Ujęcie wody w Dębie - studnie Nr 1 o gł. $H = 50$ wydajności ekspl. $Q = 37$ m³/h przy depresji $S = 8,25$.

Stan sieci określaný jest jako dobry. Wydajność ujęć zaspokaja potrzeby gminy. Ze względu na przepuszczalność podłoża wokół ujęć wymagane jest opracowanie stref ochrony pośredniej. Na terenie gminy 1004 gospodarstwa korzystają z wodociągów.

1. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie gminy wynosi 77,4 km (stan na 2000 rok).
2. Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych - 1024
3. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych 118,6 dam³, tj. 31,6 m³/1 mieszkańca.
4. Wielkość zasobów wodnych w poszczególnych ujęciach wynosi:
 - Poświętne 135 m³/h
 - Dęba 37 m³/h

Bezpośrednie strefy ochronne ujęć wody znajdują się w granicach działek 20x20 m, zaś pośrednią strefę ochrony jako strefę ustanowioną ma jedynie ujęcie w Poświętnem i wynosi ona $R = 50$ m, pozostałe strefy przyjmuje się w granicach występowania lokalnych lejów depresyjnych od ujęć wody.

B. Instalacje ściekowe

Gmina jest skanalizowana tylko w fragmentarycznie obrębie miejscowości Poświętne i Studzianna - 6,2 km. Funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków: mechaniczno-biologiczna typu „BIOBLOK” zlokalizowana przy Szkole Podstawowej w Poświętnem. Korzystają z niej 91 gospodarstwa. Do oczyszczalni w Poświętnem dowożone są ścieki z terenu gminy. Ścieki gospodarze w poszczególnych miejscowościach zagospodarowane są przez gospodarstwa na własnych gruntach i generalnie nie stanowią zagrożenia dla środowiska. Istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego stanowią zbiorniki z gnojowicą.

Powszechnie występuje odprowadzenie ścieków do szamb, które w przypadku nieszczelności stanowią ogromne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych. Skanalizowanie gminy i budowa nowoczesnych oczyszczalni to najpilniejsza inwestycja w zakresie infrastruktury technicznej. Umożliwi to udostępnienie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i letniskowe oraz rozwój przedsiębiorczości.

Instalacje deszczowe

W chwili obecnej na terenie gminy kanalizacja deszczowa istnieje jedynie w małych fragmentach w Poświętnem. Wg. opracowań branżowych ciągi komunikacyjne odwadniane będą powierzchniowo. Z uwagi na charakter Poświętnego celowym byłaby w przyszłości budowa instalacji deszczowej dla całej wsi gminnej.

Uwaga: skanalizowanie terenu gminy i budowa nowoczesnych oczyszczalni to najpilniejsza inwestycja w zakresie infrastruktury technicznej.

C. Instalacje gazowe

Gmina nie posiada sieci gazu przewodowego. W chwili obecnej zapotrzebowanie w gaz zaspokajane jest z butli lub zbiorników napełnianych w odpowiednich punktach. Dystrybucja gazu propan - butan prowadzona jest przez kilku prywatnych pośredników.

Przewidywana jest budowa gazociągu i stacji redukcyjnej. Gazyfikacja przewodowa gminy jest elementem infrastruktury technicznej, który w znacznym stopniu poprawiłby możliwości rozwoju gospodarczego i warunki życia mieszkańców (możliwość wykorzystania gazu dla potrzeb społecznych i bytowych) przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego.

D. Drogi - ca 90 km.

- krajowe - 15 km
- wojewódzkie - 5 km
- powiatowe - 16 km
- gminne - 54 km

Drogi powiatowe w części nie spełniają wymaganych warunków technicznych m.in. co do szerokości pasów drogowych w liniach rozgraniczających, stanu technicznego nawierzchni, szerokości poboczy i odwodnień. Drogi gminne wymagają modernizacji, część z nich wymaga położenia nawierzchni bitumicznej, są to w chwili obecnej drogi o odcinkach tłuczniowych bądź gruntowych. Ruch na drogach powiatowych i gminnych jest w chwili obecnej wyraźnie niższy od ich możliwości przepustowych po wymaganych modernizacjach, natomiast znaczne zwiększenie natężenia ruchu obserwuje się na drodze wojewódzkiej i krajowej.

E. Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy obecnie funkcjonują dwa tymczasowe wysypiska śmieci położone w Poświętnem - Kurzeńcach i Gapininie. Wysypiska to należy uznać za konfliktowe gdyż leżą na terenie Spalskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Wysypisko w Poświętnem o powierzchni składowania odpadów 0,2 ha posiada przewidywany okres eksploatacji (przy ugnieceniu) na 10 lat. Przyjmuje odpady komunalne z terenu całej gminy.

Na terenie całej gminy istnieje kompleksowy program zbiórki odpadów - ustawionych jest 36 dużych kontenerów w stałych miejscach, opróżnianych na koszt Urzędu Gminy. W okresie letnim ilość ta jest jednak niewystarczająca - obserwuje się okresowe przepełnienie kontenerów i zanieczyszczanie terenów z nimi sąsiadujących.

Na terenie gminy działa Zakład Usług Komunalnych w Poświętnem, który zajmuje się wywozem odpadów stałych i płynnych (za odpłatnością przez UG).

F. Zaopatrzenie w paliwa płynne

W Studziannie działa stacja paliw prowadzona przez PPHU „JAN-POL” Jan Oratyński.

G. Zaopatrzenie w paliwa stałe - koks, węgiel.

Zaopatrzenie zapewnia Zakład Usługowo-Produkcyjno-Handlowy „JAN-TRANS” Jan Świderek.

Na podstawie ankiet i przeprowadzonych wywiadów stan infrastruktury jest średni, szczególnym problemem jest gospodarka ściekowa i odpadami stałymi. W gminie nie ma sieci ciepłowniczej, gospodarstwa domowe korzystają z własnych systemów grzewczych. Są to najczęściej piece CO na

paliwa stałe tj. węgiel i koks. Sytuacja taka nie jest właściwa z uwagi na ochronę środowiska. Należy dążyć do modernizacji kotłowni i przejścia na paliwa płynne (olej opalowy i gaz).

Na terenie gminy znajduje się jeden skład opału w Poświętnem oraz prywatny skład węgla w Studziannie.

H. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców w gminie Poświętne magistralną napowietrzną linią 15 kV wyprowadzoną ze stacji 110/15 kV „Opoczno”. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy tj. napowietrzna linia średniego napięcia 15 kV, stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV (40 stacji) i zasilane z nich linie niskiego napięcia 0,4/0,231V zabezpieczają obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną.

Ze względu na zły stan sieci elektroenergetycznej przewidywana jest od 1996 roku kompleksowa modernizacja i remonty sieci 15 kV i 0,4 kV. Dla tych prac został opracowany plan reelektryfikacji wsi. Z uwagi na problemy finansowe nie został on wdrożony do dnia dzisiejszego.

I. Telekomunikacja

600 gospodarstw domowych posiada telefony. Abonenci na terenie gminy podłączeni są do centrali w Poświętnem i Kraśnicy poprzez linie światłowodowe, ziemne i napowietrzne. Centralą nadrzędną dla centrali w Poświętnem jest centrala miejska w Opocznie. Gmina jest niedostatecznie telefonizowana.

Liczba telefonów zainstalowanych w gminie daje wskaźnik 53 NN/100 MK. Z uwagi na planowaną wymianę sieci telekomunikacyjnej na nowocześniejszą przewiduje się znaczną zmianę jakościową i ilościową w zakresie usług telekomunikacyjnych.

J. Mosty

Na terenie gminy znajduje się most na rzece Pilicy. Jest on na trasie drogi gminnej. Istnieje potrzeba remontu mostu w Mysiakowcu. Na dopływach rzeki Pilicy wymagają remontu mostki w rejonie miejscowości: Stefanów, Ponikła, Małoszyce i Buczek.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w Gminie, celem polepszenia sytuacji w zakresie infrastruktury technicznej należy:

- wykonać wodociągi do miejscowości Fryszerka,
- pobór wody pociągnie za sobą konieczność budowy ciągów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
- wybudować oczyszczalnię ścieków (w trakcie analiz wybór ekologicznej i najbardziej ekonomicznej przed podjęciem prac projektowych) na terenie zapisanym w planie ogólnym gminy,
- zgazyfikowanie gminy (jest to trudna do realizacji inwestycja z uwagi na brak dostępu do głównej sieci gazociągu)
- gmina posiada wysypisko śmieci w Poświętnem, słusznym byłoby prowadzenie segregacji odpadów,
- celowym byłoby wybudowanie stacji paliw w rejonie Poświętnego,
- w zakresie ogrzewania domostw, należy dążyć do stosowania paliw proekologicznych.

Uwaga: wg ankiet i przeprowadzonych wywiadów stan infrastruktury w gminie jest średni. Braki to: kanalizacja, gazownictwo, komunikacja - ciągi piesze (szczególnie przy drogach powiatowych), ścieżki rowerowe i generalnie zła jakość nawierzchni dróg.

10. LOKALNE PODSTAWY DO ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE

Działalność gospodarcza w gminie Poświętne wiązać należy przede wszystkim z obsługą produkcji rolnej (przetwórstwo, skup, sprzedaż hurtowa).

Alternatywnym źródłem dochodów jest agroturystyka w oparciu o walory krajobrazowe i klimatyczne gminy (dolina rzeki Pilicy, kompleksy leśne).

Do tej pory instytucjami wspierającymi działalność inwestycyjną wspomagającą rozwój gminy były:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi,
- Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki,
- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej,
- Urząd Marszałkowski w Łodzi,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska,
- Kuratorium Oświaty.

11. MOŻLIWOŚCI ROZWOJU ROLNICTWA NA TERENIE GMINY

Rolnictwo jest jedną z wiodących funkcji gminy Poświętne. Użytki rolne zajmują 5264 km² tj. 3737 % powierzchni ogólnej gminy. Dobrze rozwinięte są: zbóż, a wśród nich żyta i uprawa użytków zielonych, słabo uprawa warzyw i hodowla trzody chlewnej. W strukturze zasiewów przeważa żyto - 45 %, a następnie ziemniaki - 15 %, kolejno owies - 15 %, pszenica - 10 %, mieszanki zbożowe - 13 % i warzywa 2 %.

Grunty w granicach administracyjnych w latach/ha			
Użytkowanie	1996	1997	1998
pow. ogółem	14087	14087	14087
razem	5294	5294	5296
orne	3861	3853	3855
sady	56	26	26
łąki	966	1119	1119
pastwiska	411	296	296
lasy	8134	7860	7861
pozostałe	659	933	930

Tab. 20. Użytkowanie gruntów w latach 1996 - 1998.

Rolnictwo jest reprezentowane przez gospodarstwa indywidualne - gruntów w gospodarstwach indywidualnych jest 7748 ha.

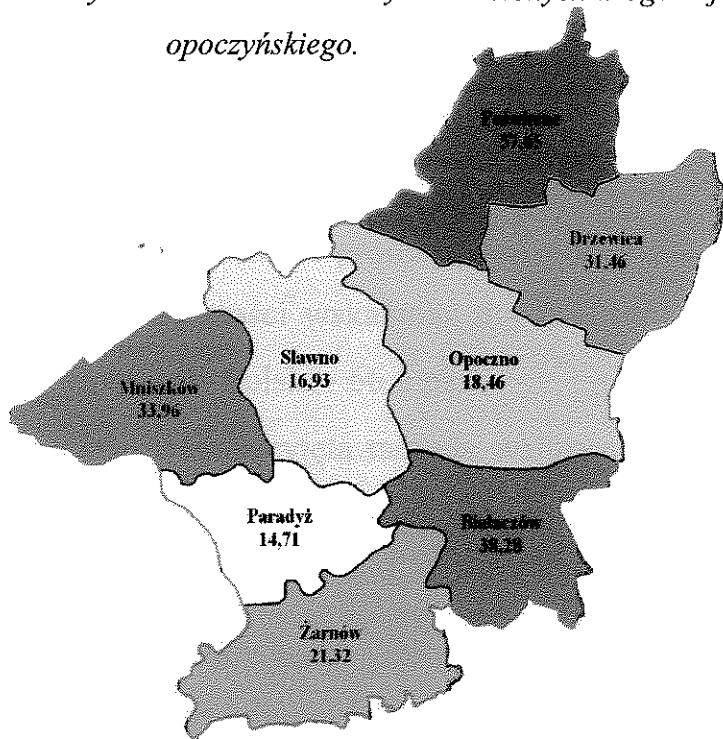
Grunty w gosp. indywidualnych w latach/ha				
Użytkowanie	1996	1997	1998	1999
pow. ogółem	7742	7637	7697	7748
razem	5291	5291	5293	5261
orne	3861	3851	3853	3821
sady	56	26	26	26
łąki	963	1118	1110	1100
pastwiska	411	296	304	314
lasy	1953	2122	2120	2203
pozostałe	498	224	284	284

Tab. 21. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach indywidualnych w latach 1996 - 1999.

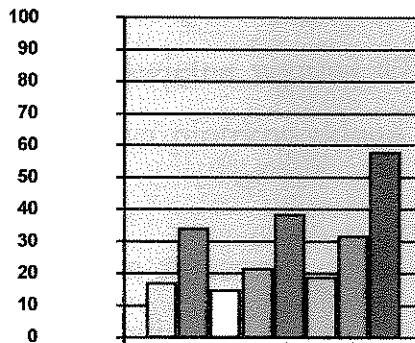
Na terenie gminy występują warunki geograficzne (klimat i rzeźba terenu) sprzyjające rozwojowi rolnictwa, choć generalnie słabe klasy gleb, bogata sieć wodna (lokalne podmokłości i okresowe zalewania gruntów) są czynnikami hamującymi ten rozwój. Problem melioracji jest dość duży szczególnie w północno-wschodniej części. Na terenie gminy około 867 ha gruntów jest zmeliorowanych, zaś 600 ha wymaga poprawy istniejącego systemu melioracyjnego, bądź budowy nowego (ca 250 ha).

Sadownictwo na terenie gminy jest słabo rozwinięte. Spowodowane jest to przede wszystkim brakiem tradycji upraw sadowniczych w gminie oraz dość słabymi glebami. Sady zajmowały jeszcze w 1996 roku łączną powierzchnię 56 ha, w 2000 roku powierzchnia ta wynosiła już tylko 26 ha, co stanowi 0,5 % ogólnej powierzchni użytków rolnych. Obserwuje się natomiast niewielki wzrost powierzchni lasów prywatnych, które w 1998 roku zajmowały powierzchnię 2120 ha.

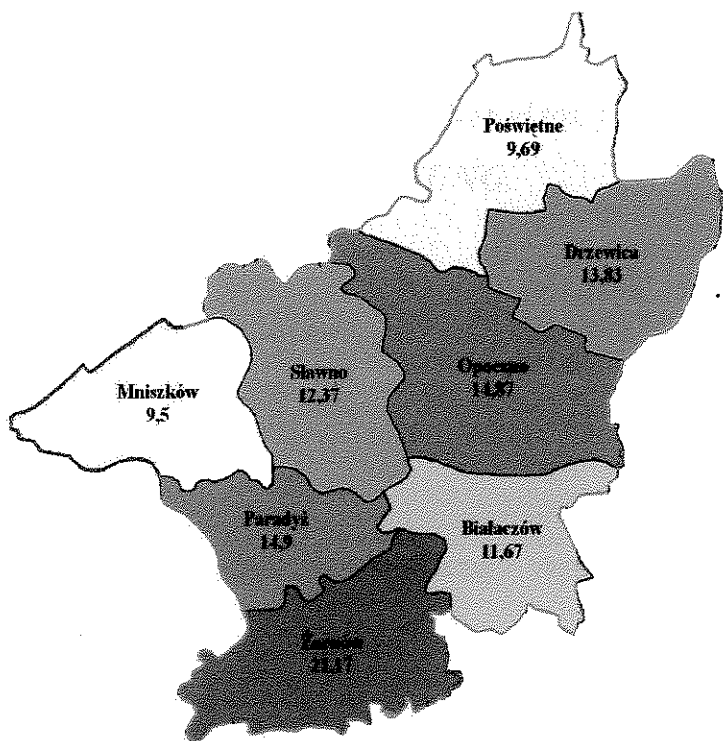
Rys. 5. Udział lasów i użytków zielonych w ogólnej powierzchni gmin powiatu opoczyńskiego.

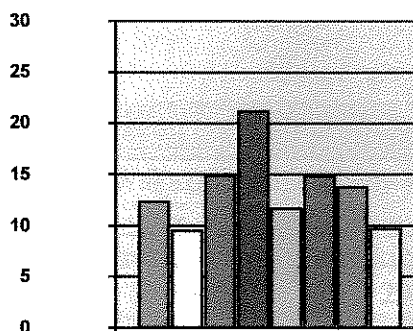
Procentowy udział lasów w ogólnej powierzchni gmin powiatu opoczyńskiego

□ Sławno	16,93
▨ Mniszków	33,96
□ Paradyż	14,71
▨ Żarnów	21,32
▨ Białaczów	38,28
▨ Opoczno	18,49
▨ Drzewica	31,46
▨ Poświętne	57,65

Procentowy udział UZ w ogólnej powierzchni gmin powiatu opoczyńskiego

▨ Sławno	12,37
□ Mniszków	9,5
▨ Paradyż	14,9
▨ Żarnów	21,17
▨ Białaczów	11,67
▨ Opoczno	14,87
▨ Drzewica	13,83
□ Poświętne	9,69

Według opracowanej przez IUNG w Puławach w 1994 roku „Waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin” warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej, w tym także jakość gleb w gminie nie są korzystne. Potwierdza to ogólny wskaźnik waloryzacji jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, który dla gminy Poświętne wynosi 47,7 pkt. przy wartości wskaźnika dla dawnego województwa piotrkowskiego - 58,4 pkt. i dla Polski - 66,6 pkt.

Przyjęta metoda waloryzacji opiera się na założeniu, że o warunkach produkcyjnych danego terenu decydują następujące elementy środowiska:

- jakość gleb,
- klimat i długość okresu wegetacyjnego,
- rzeźba terenu,
- warunki wodne.

Syntetyczną ocenę wszystkich czterech elementów wyraża „ogólny wskaźnik jakości przestrzeni produkcyjnej”, stanowiący sumę wartości cech poszczególnych elementów.

Gmina posiada ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej 47,7 wartości w skali IUNG.

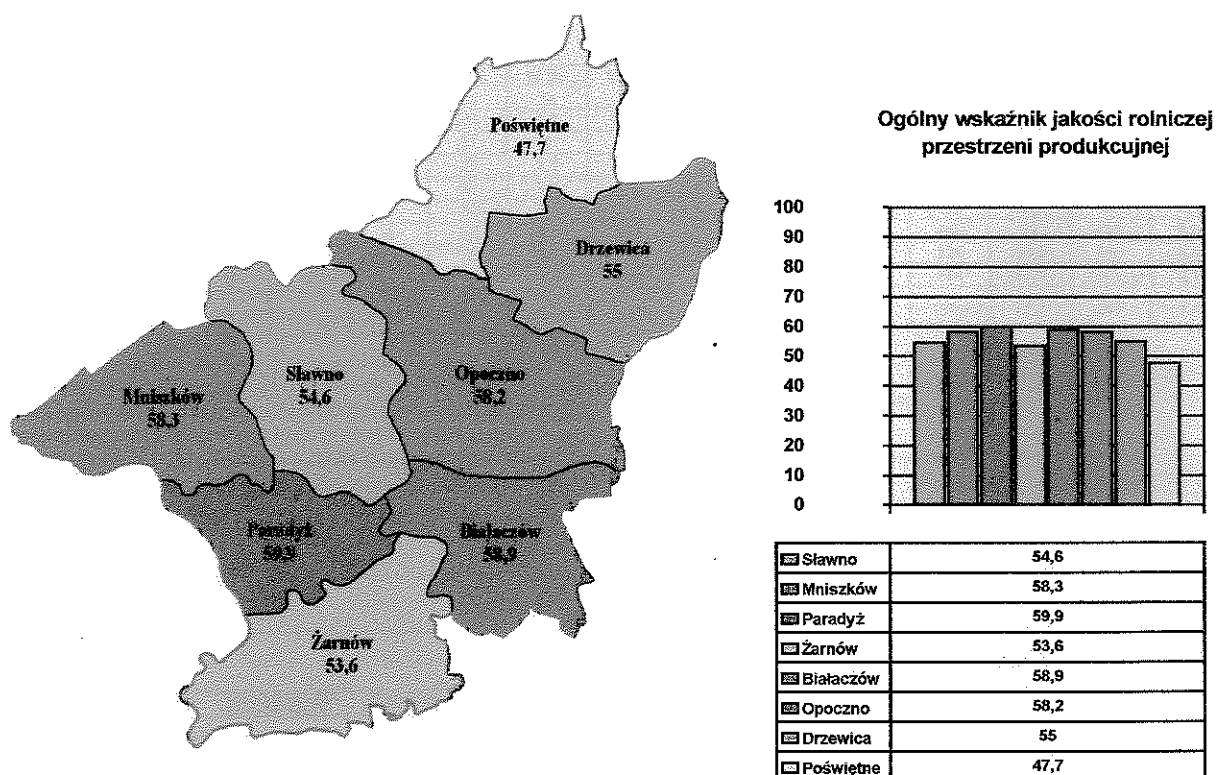
OCENA GLEB W PUNKTACH					
Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości	
Grunty orne	Użyt. zielone	Grunty orne	Użyt. zielone	Grunty orne	Użytki zielone
30,9	27,1	29,3	32,5	30,1	29,9
WSKAŹNIK BONITACJI					
Jakości i przydatności rolniczej		Agroklimatu	Rzeźby terenu	Warunków wodnych	
30,0		11,0	4,6	2,1	

Tab. 22. Bonitacja gleb w gminie Poświętne (wg. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne)

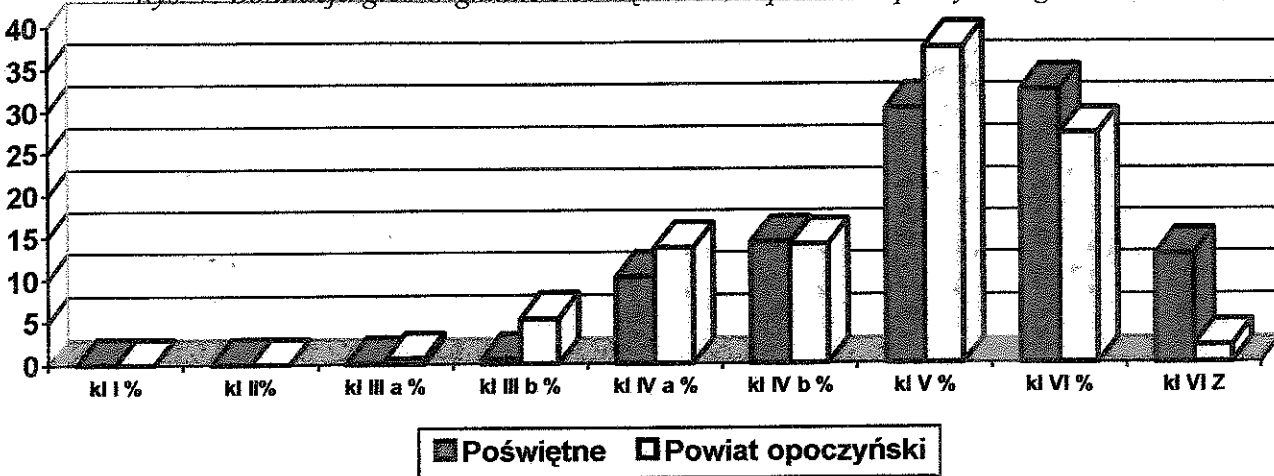
Tab. 23. Wskaźnik jakości gleb gmin na terenie powiatu opoczyńskiego.

Gmina	Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej	Wskaźnik bonitacji agroklimatu	Wskaźnik bonitacji rzeźby terenu	Wskaźnik bonitacji warunków wodnych	Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Opoczno	39,7	11,0	4,6	2,9	58,2
Białaczów	40,7	11,0	4,5	2,7	58,9
Drzewica	37,0	11,2	4,0	2,8	55,0
Mniszków	39,0	12,2	4,6	2,5	58,3
Paradyż	40,3	11,8	4,8	3,0	59,9
Poświętne	30,0	11,0	4,6	2,1	47,7
Sławno	36,1	11,4	4,6	2,5	54,6
Żarnów	35,4	10,8	4,5	2,9	53,6
Powiat opoczyński	37,3	11,3	4,5	2,7	55,8

Rys. 6. Jakości gleb w gminach na terenie powiatu opoczyńskiego.

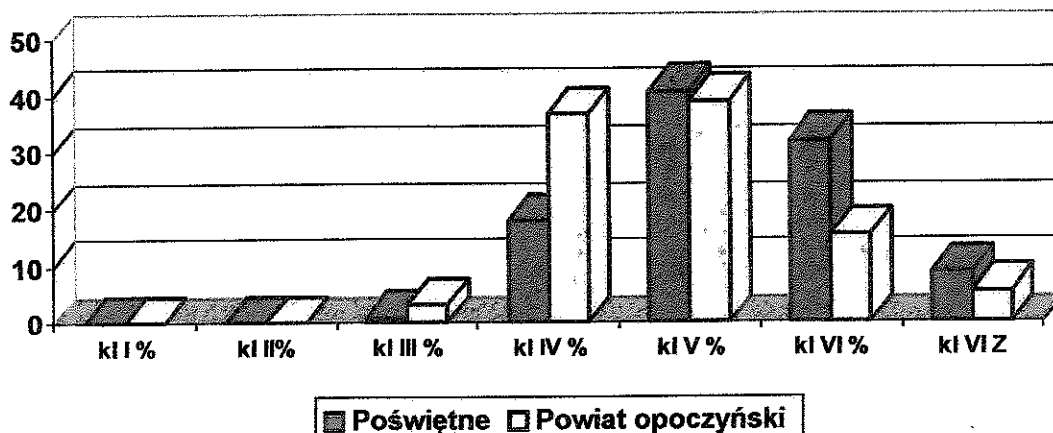
Rys. 7. Bonitacja gleb w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego.

Tab. 24,25. Bonitacja gleb i użytków zielonych w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego.

Gmina	kl I ha	kl I %	kl II ha	kl II %	kl IIIa ha	kl IIIa %	kl IIIb ha	kl IIIb %	kl IVa ha	kl IVa %	kl IVb ha	kl IVb %	kl V ha	kl V %	kl VI ha	kl VI %	kl VI Z ha	kl VI Z %
Opoczno	0	0	0	0	128	1,7	732	6,8	2754	25,4	1683	15,5	3002	27,7	2204	20,3	277	2,6
Białaczów	0	0	0	0	0	0	449	9,1	783	15,8	1672	33,7	1694	34,2	308	6,2	49	1
Drzewica	0	0	0	0	54	0,9	326	5,5	1230	20,5	1110	18,5	1420	23,6	1444	24	419	7
Mniszków	0	0	0	0	12	0,2	316	4,6	1780	26,1	1200	17,6	1767	25,9	1556	22,8	200	2,9
Paradyż	0	0	0	0	74	1,3	273	4,9	1376	24,8	1115	20,1	1392	25	1226	22,1	103	1,9
Poświętne	0	0	0	0	3	0,1	21	0,5	434	10,1	619	14,3	1300	30,1	1392	32,3	546	12,7
Sławno	0	0	0	0	47	5,5	257	2,9	1538	17,6	1508	17,2	2626	30,1	2416	27,6	356	4,1
Zarów	0	0	0	0	8	0,1	178	2,4	1334	17,8	1360	18,1	2401	31,9	2032	27	202	2,7
Powiat Opoczyński	0	0	0	0	382	0,6	2555	5,3	11229	13,6	10267	14,0	15602	37,4	12578	27,1	2152	2,0

Gmina	kl I ha	kl I %	kl II ha	kl II %	kl III ha	kl III %	kl IV ha	kl IV %	kl V ha	kl V %	kl VI ha	kl VI %	kl VI Z ha	kl VI Z %
Opoczno	0	0	0	0	106	3,9	1422	52,9	944	35	179	6,6	43	1,6
Białaczów	0	0	0	0	57	4	418	29,5	620	43,9	296	20,9	24	1,7
Drzewica	0	0	0	0	21	1,7	314	25	519	41,3	230	18,3	172	13,7
Mniszków	0	0	0	0	63	7,5	418	49,7	239	28,4	51	6,1	70	8,3
Paradyż	0	0	0	0	34	3,4	324	32,3	402	40	182	18,1	62	6,2
Poświętne	0	0	0	0	13	0,9	259	17,8	594	40,7	466	32	126	8,6
Sławno	0	0	0	0	78	6,7	433	37,5	420	36,3	126	10,9	100	8,6
Zarów	0	0	0	0	37	1,5	940	37,6	1063	42,6	386	15,5	72	2,9
Powiat opoczyński	0	0	0	0	409	3,3	4528	36,7	4801	39,0	1916	15,5	669	5,4

Warunki glebowo-klimatyczne panujące na terenie gminy, a także warunki ekonomiczne dla rolnictwa uzasadniają coraz większą rangę produkcji zwierzęcej. W 1996 roku na terenie całej gminy stan pogłowia trzody chlewnej wynosił 1672 sztuk, 3187 sztuk bydła oraz 277 owiec.

Dane ze spisu rolnego w roku 1996.

Produkcja roślinna		Produkcja zwierzęca	
rodzaj zasiewów	pow. w ha wg. grup obszarowych	rodzaj hodowli	wielkość pogłowia w szt.
pszenica	143.90	bydło	3187
żyto	1922.00	trzoda chlewna	1672
jęczmień	14.05	konie	50
owies	348.00	owce	277
pszenżyto	151.60	kozy	16
mieszanki zbóż	242.50	króliki	350
ziemniaki	501.70	futerkowe	-

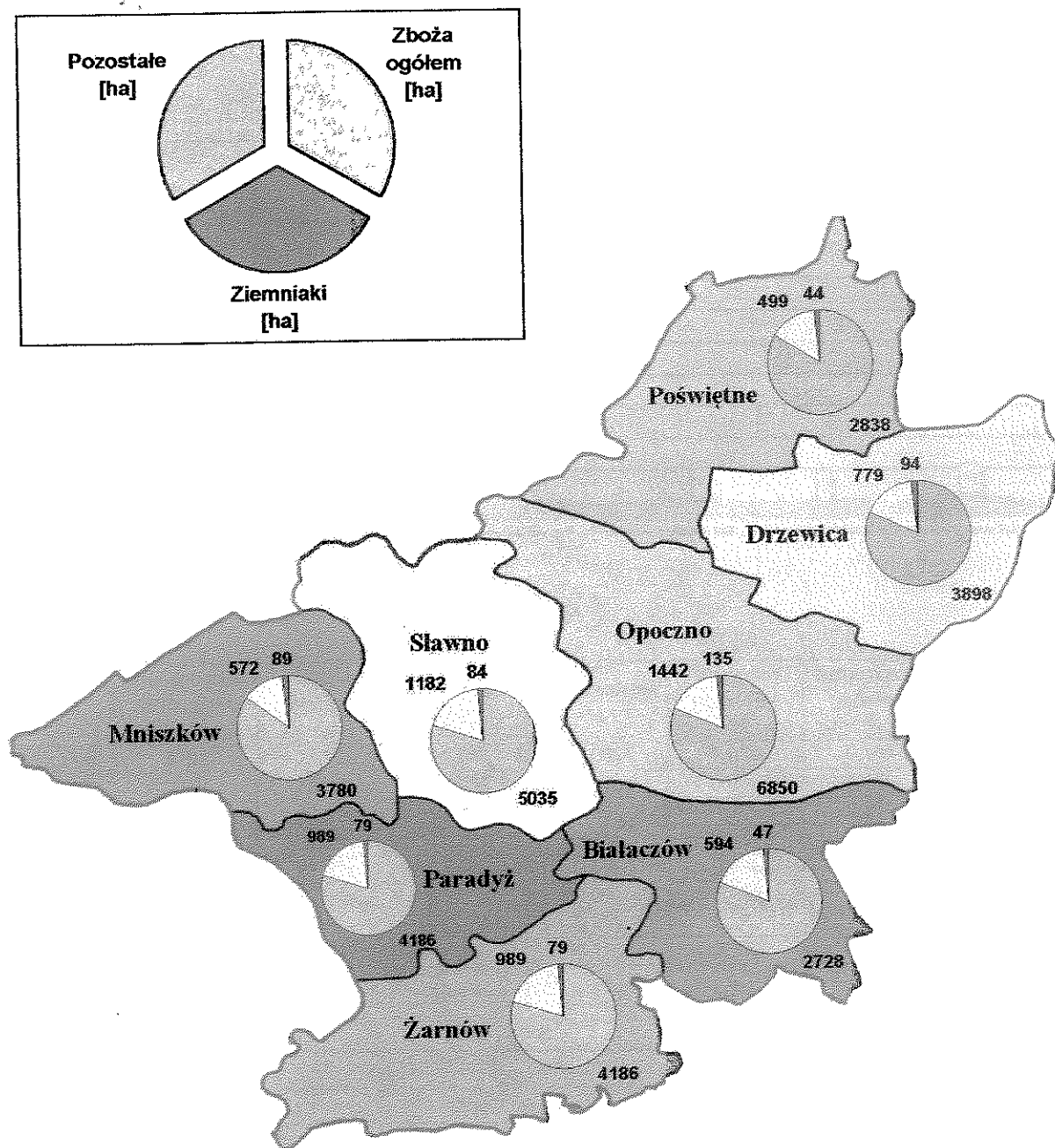
(-) w tym w gospodarstwach indywidualnych

Tab. 26. Produkcja rolna gminie Poświętne.

Tab. 27. Produkcja roślinna gminie Poświętne.

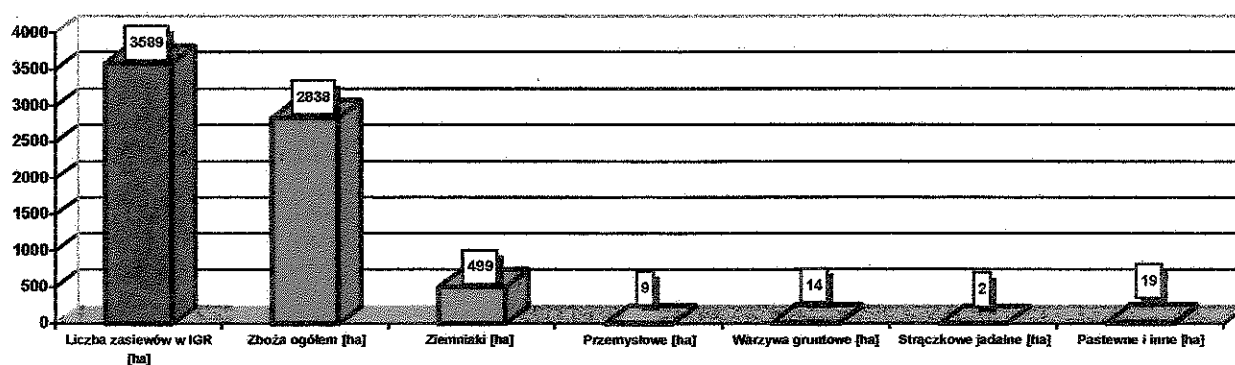
Uprawy	Ogółem	W tym gospodarstwa rolne
pszenica	143.90	143.90
żyto	1922.00	1922.00
jęczmień	14.05	14.05
owies	348.00	348.00
pszenżyto	151.60	151.60
mieszanki zbóż	242.50	242.50
ziemniaki	501.70	501.70
okopowe	-	-
strączkowe	-	-
motylkowe	8.90	8.90
warzywa	30.30	30.30

Rys. 8. Struktura zasiewów w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego.

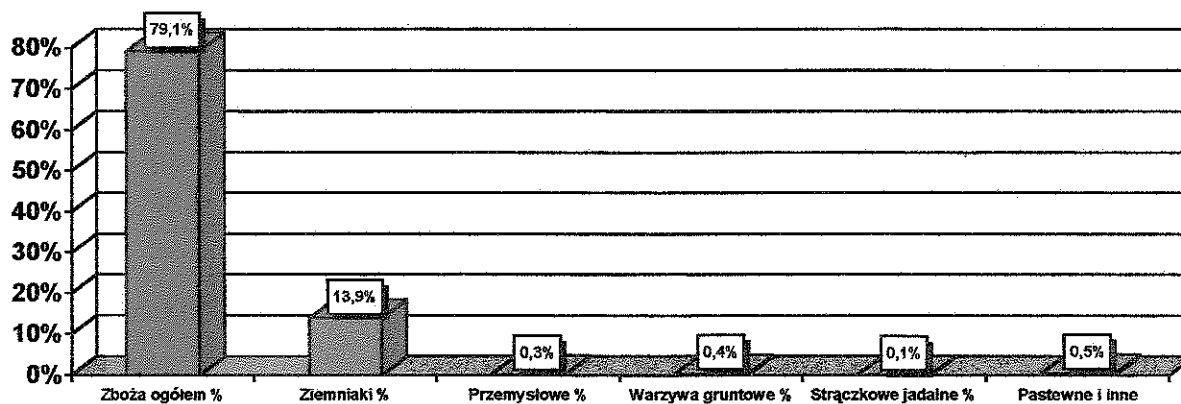

Rys. 9. Powierzchnia zasiewów w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego.

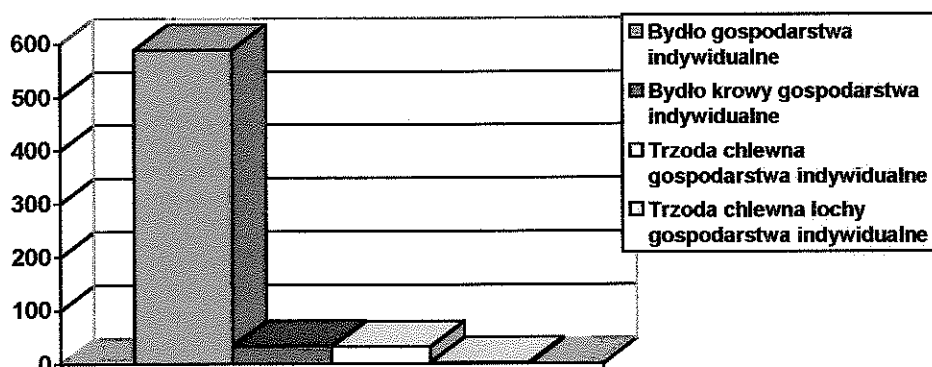
Gmina	Powierzchnia zasiewów w IGR [ha]	Zboża ogółem [ha]	Ziemniaki [ha]	Przemysłowe [ha]	Warzywa gruntowe [ha]	Strączkowe jadalne [ha]	Pastewne i inne
Białaczów	3702	2728	549	0	19	2	26
Mniszków	5089	3780	572	2	30	2	55
Paradyż	4974	3845	561	0	36	5	63
Poświętne	3589	2838	499	9	14	2	19
Sławno	6880	5035	1182	0	36	2	46
Żarnów	5663	4186	989	0	40	7	32
Drzewica	5109	3898	779	3	59	1	31
Opoczno	8820	6850	1442	9	62	19	45
Powiat ogółem	43826	33160	6618	23	296	40	317

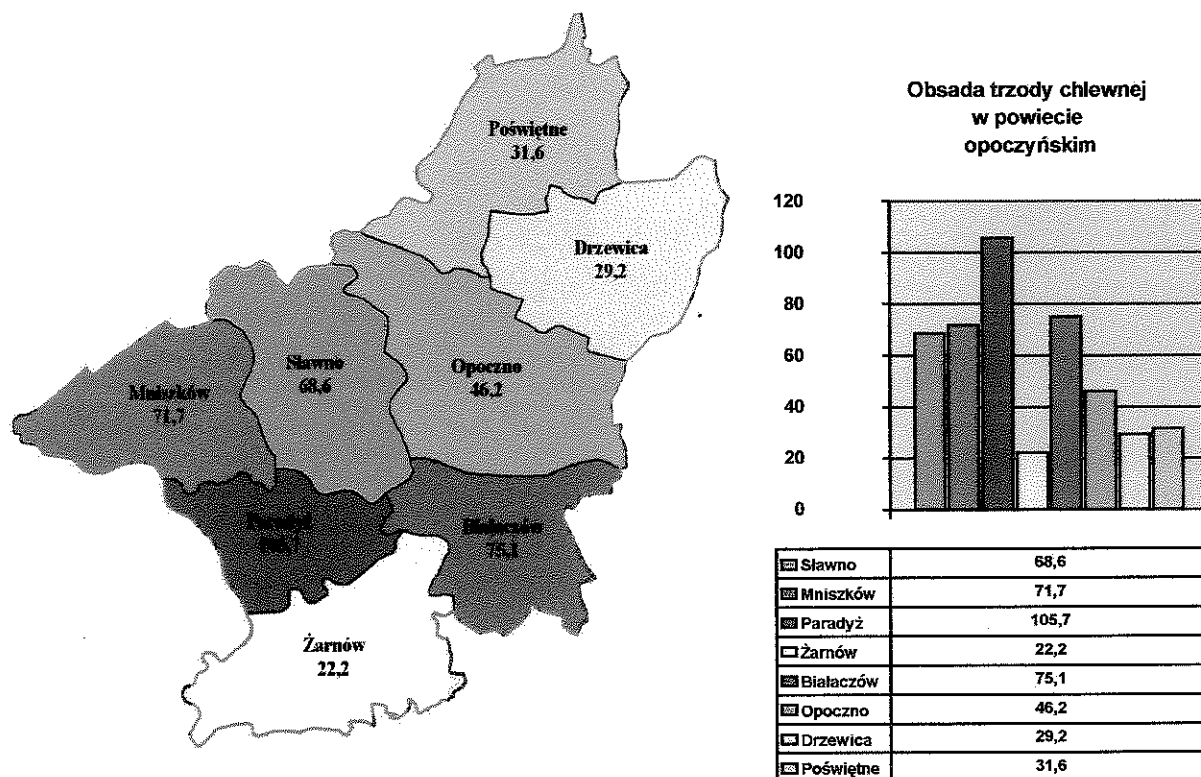
Gmina	Powierzchnia zasiewów w IGR [ha]	Zboża ogółem %	Ziemniaki %	Przemysłowe %	Warzywa gruntowe %	Strączkowe jadalne %	Pastewne i inne
Białaczów	3702	73,7%	16,0%	0,0%	0,5%	0,1%	0,7%
Mniszków	5089	74,3%	11,2%	0,0%	0,6%	0,0%	1,1%
Paradyż	4974	77,3%	11,3%	0,0%	0,7%	0,1%	1,3%
Poświętne	3589	79,1%	13,9%	0,3%	0,4%	0,1%	0,5%
Sławno	6880	73,2%	17,2%	0,0%	0,5%	0,0%	0,7%
Żarnów	5663	73,9%	17,5%	0,0%	0,7%	0,1%	0,6%
Drzewica	5109	76,3%	15,2%	0,1%	1,2%	0,0%	0,6%
Opoczno	8820	77,7%	16,3%	0,1%	0,7%	0,2%	0,5%
Powiat ogółem	43826	75,7%	15,1%	0,1%	0,7%	0,1%	0,7%

Wyszczególnienie	Poświętne	Powiat opoczyński	Województwo łódzkie
	Sz./100 ha UR	Sz./100 ha UR	Sz./100 ha UR
Bydło gospodarstwa indywidualne	589	50,12	46,56
Bydło krowy gospodarstwa indywidualne	33,32	30,68	26,54
Trzoda chlewna gospodarstwa indywidualne	31,6	54,20	90,55
Trzoda chlewna lochy gospodarstwa indywidualne	2,26	6,20	8,31

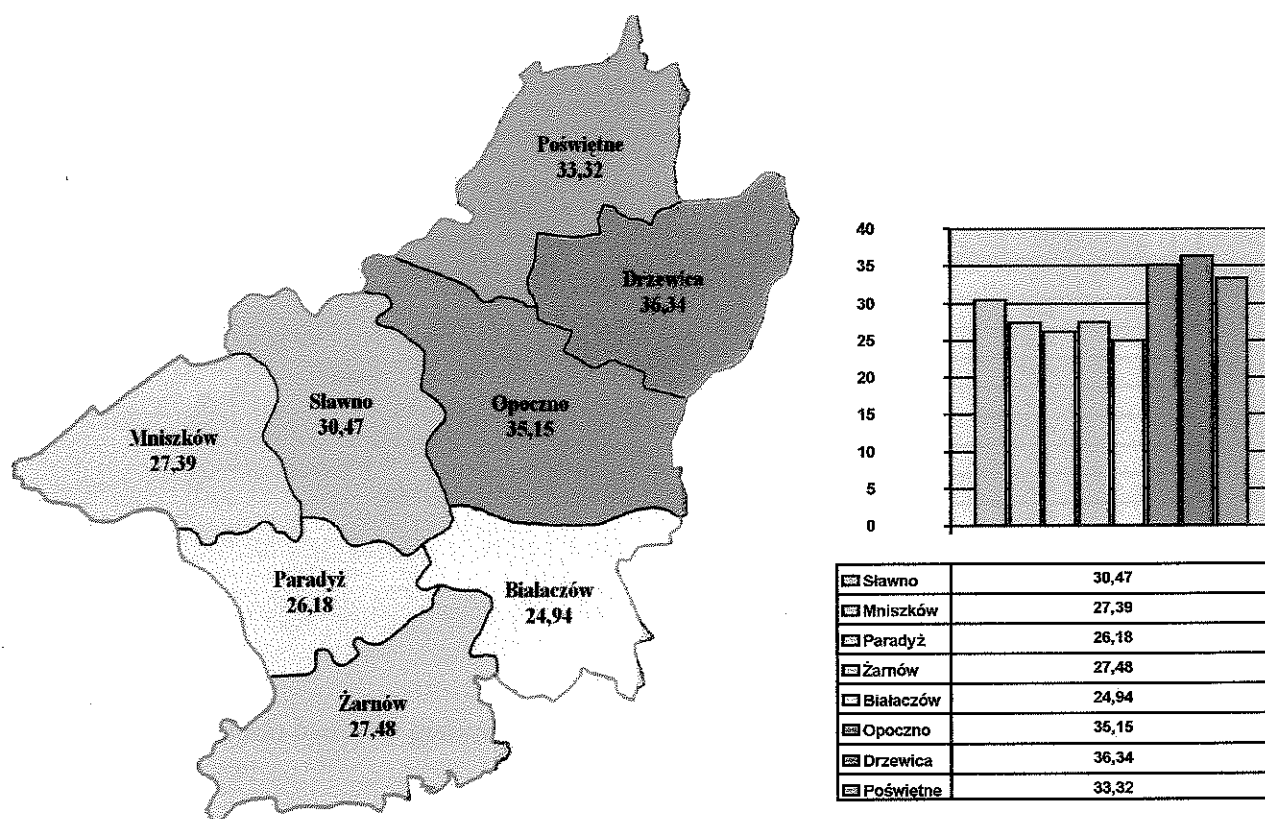

Rys. 10. Pogłowie zwierząt hodowlanych w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego.

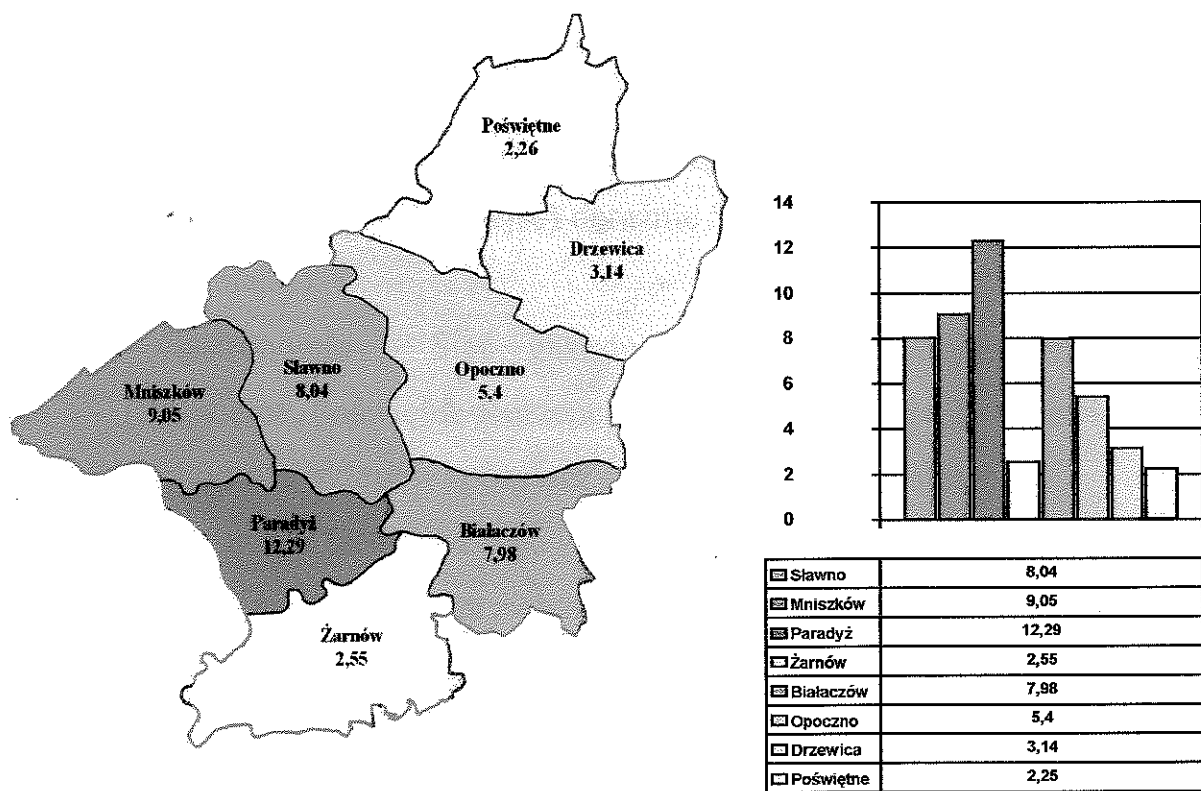

Rys. 11. Obsada trzody chlewnej w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego (szt./100 ha UR)

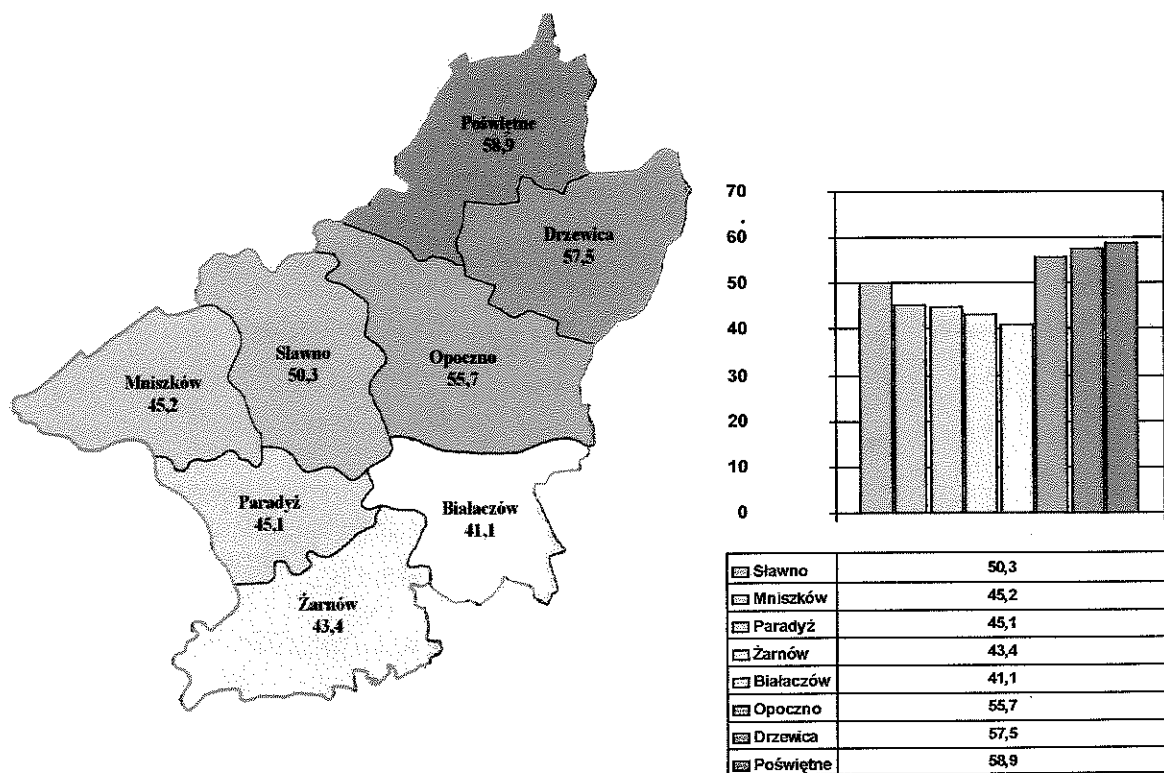
Rys. 12. Obsada krów w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego (szt./100 ha UR)

Rys. 13. Obsada loch w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego(szt./100 ha UR)

Rys. 14. Obsada bydła w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego(szt./100 ha UR)

12. AGROTURYSTYKA

- A. Noclegi - brak właściwej bazy noclegowej. Władze gminy noszą się z zamiarem stworzenia zaplecza hotelowego przy Parafii Rzymsko-Katolickiej Dom Pielgrzyma (40 miejsc) doraźnie Szkoła Podstawowa w Poświętnem (100 miejsc).
- B. Gastronomia - Sieć gastronomiczną reprezentują bary prywatne (Poświętno, Poświętno-Kurzeńce, Kozłowiec, Ponikła, Brudzewice).
- C. Usługi - 15 sklepów spożywczych, 4 sklepy przemysłowe.
- D. Preferowane formy rozwoju - turystyka piesza i rowerowa szlakiem miejsc pamięci narodowej oraz zwiedzanie licznych zabytków kultury.
- E. Informacja turystyczna - w Urzędzie Gminy Poświętne oraz w wydany folderze „Poświętne - gmina nad Pilicą”. Obecnie przygotowany jest wpis na stronę Internet oraz folder, który ma być wydany w 2002 roku.
- F. Obiekty sportowe - sala sportowa przy szkole w Poświętnem oraz boiska sportowe (5).
- G. Imprezy kulturalno-rozrywkowe - dożynki gminne, dyskoteki.
- H. Stacja paliw - w SKR w Poświętnem oraz najbliższa w Spale i Odrzywole.
- I. Gospodarstwa agroturystyczne - kwatery w budynkach mieszkalnych oferuje 15 gospodarstw.

13. ANALIZA FINANSOWA GMINY

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy określono następujący podział budżetu na poszczególne działy w latach 1998 - 2000.

DZIAŁ BUDŻETU	1998	1999	2000
1. Gospodarka komunalna	-	38000	145151
2. Gospodarka mieszkaniowa	16000	22340	60544
3. Rolnictwo	23400	32500	264664
4. Administracja	81000	50524	843839
5. Oświata i wychowanie	-	3000	1952602
6. Kultura i sztuka	-	-	54219
7. Kultura fizyczna	-	-	8447
8. Ochrona zdrowia	-	22000	30308
9. Opieka społeczna	207538	227000	430502
10. Transport	-	-	180788
11. Inne	2525507	3164376	9724
12. Bezpieczeństwo publiczne	-	-	1924
13. Łączność	-	-	-

Tab. 28. Struktura wydatków publicznych w gminie Poświętne (wg. danych Urzędu Gminy)

Dochody budżetu gminy w tys. zł

Wyszczególnienie	1999	2000
Dochody ogółem	4404502	4055578
w tym:		
dochody własne	499055	694971
subwencje ogólne łącznie z oświatową	2131570	2247282
udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	419342	331277
dotacje celowe	613262	506815
inne	641273	275233

Tab. 29. Dochody budżetu gminy Poświętne (wg. danych Urzędu Gminy)

Poniższa tabela przedstawia udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach budżetu gminy w latach 1999 - 2000.

Rok	Wydatki inwestycyjne	Wydatki pozostałe
1999	1621948	3126784
2000	360687	3622025

Tab. 30. Wydatki inwestycyjne i inne w gminie Poświętne (wg. danych Urzędu Gminy)

Mieszkańcy gminy Poświętne posiadają dochody z następujących źródeł (wg. rozmów pozaankietowych):

- praca na terenie gminy i poza nią,
- praca w gospodarstwie rolnym,
- z działalności gospodarczej (w tym usługi, handel),
- praca w samorządzie,
- praca w szkolnictwie,
- emerytury i renty,
- zasiłki dla bezrobotnych.

14. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY GMINY

Wg badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Poświętne największe problemy gminy to:

- bezrobocie wiążące się z brakiem miejsc pracy poza rolnictwem,
- niska dochodowość gospodarstw rolnych,
- nierozwiązana gospodarka odpadami,
- zły stan dróg i mostów.

Uważają, że należy rozwijać w gminie:

- przemysł przetwórczy,
- grupy producenckie,
- rolnictwo biodynamiczne (czyli ekologiczne),
- agroturystykę,

pod warunkiem uzyskania dogodnych warunków kredytowych oraz edukacji w zakresie organizacji w ww. dziedzinach.

Wg władz gminnych priorytetowymi potrzebami gminy są:

- walka z bezrobociem,
- budowa oczyszczalni,
- tworzenie bazy noclegowej przy hali sportowej dla potrzeb „zielonej szkoły”,
- uporządkowanie spraw oświaty,
- budowa dróg i remonty mostów.

VI. ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY STANU - ZAKŁADANE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Na podstawie przeprowadzonej analizy uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych gminy, zebranych wniosków do studium oraz przeprowadzonych rozmów z Zarządem Gminy i badań ankietowych z mieszkańcami określone zostały kierunki rozwoju gminy Poświętne.

Są to:

1. Aktywizacja społeczna w celu stworzenia nowych miejsc pracy, walki z bezrobociem i poprawy poziomu życia na terenie gminy.
2. Rozwój gospodarczy - promowanie rozwoju nowych form gospodarki rolnej, przetwórczej i stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki i rekreacji. Wymogiem chwili stało się znalezienie nowych kierunków gospodarki rolnej i hodowlanej z możliwością rozwinięcia przetwórstwa. Rolnictwo na terenie gminy jest bowiem w chwili obecnej oparte na małych gospodarstwach ze słabą specjalizacją. Nowe warunki polityczne wymuszają istnienie gospodarstw specjalistycznych o dużym areale, dającym zatrudnienie całej rodzinie.

Istnienie na terenie gminy małych kompleksów gleb dobrych klas bonitacyjnych (III - IV) predystynuje ją do rozwoju gospodarki hodowlanej i przetwórczej (trzoda chlewna, bydło, drób). W gminie Poświętne widzi się również możliwości rozwoju rolnictwa opartego na produkcji mleka, ziemniaków, zbóż jako paszy, upraw warzyw oraz owoców z uwzględnieniem ich przetwórstwa. Rzadsze, ale dające większe szanse rozwojowe dla rolnictwa to uprawa pieczarek i boczniaków oraz uprawa ziół, a także ich przetwórstwo. Istnienie na terenie gminy bogatego systemu wodnego stawów umożliwia tworzenie stawów i rozwój hodowli ryb. Są także możli-

wości hodowli koni. W celu łatwiejszego dostępu do rynków zbytu i doskonalenia produkcji należy jednak tworzyć grupy producenckie.

Społeczność gminy wskazuje zainteresowanie świadczeniem usług agroturystycznych (1/3 ankietowanych) co sprzyja i czyni bardziej celowym rozwój rolnictwa ekologicznego. Oferta zdrowej żywności w gospodarstwach agroturystycznych wzbogaciłaby oferowane usługi dla gości z dużych miast.

3. Rozwój przestrzenny - wielofunkcyjny rozwój obszaru gminy z pełnym programem nowoczesnej infrastruktury technicznej, przygotowanie terenów dla strategicznych inwestorów, jak również terenów aktywizacji gospodarczej dla inwestorów mniejszych.

Korzystne położenie terenów atrakcyjnych turystycznie (rzeka Pilica i sąsiedztwo Spalskiego Parku Krajobrazowego) i dobra dostępność komunikacyjna powodują, iż obszar gminy leży w strefie zainteresowania rekreacją. Wybudowanie zbiornika retencyjnego, na dość rozbudowanym, naturalnym układzie wodnym podniosłoby walory gminy w tym zakresie. Rozwój turystyki zorientowanej na rodziny z małymi dziećmi, w oparciu o pobyty w gospodarstwach produkujących tzw. zdrową żywność ma swój odpowiednik w promowaniu nowych form rolnictwa. Budowa tak modnych ostatnio ścieżek rowerowych, ekologicznych szlaków poznawczych, miejsc zbieractwa, aeroterapii oraz bardziej kosztownych do zorganizowania ośrodków sportów hipicznych oraz szlaków dla narciarstwa biegowego i spływów kajakowych po rzece Pilicy, może stać się prawdziwym magnesem dla turystyki krajowej i zagranicznej. Nie można zapominać o ogromnym walorze gminy jakim są zabytki architektury (kościół i klasztor Filipinów w Poświętnem, kościół św. Józefa i Anny w Poświętnem), które nie tylko decydują o wyjątkowości krajobrazu gminy, ale także dają podstawy do rozwoju turystyki.

Aby wykorzystać nową szansę rozwoju gminy, konieczne jest wyznaczenie nowych terenów budownictwa letniskowego z bogatym programem rekreacyjnym. Należy poprawić warunki bazy noclegowej poprzez stworzenie pól namiotowych, zabudowy pensjonatowej oraz stworzyć sieć usług gastronomicznych (bary, restauracje). Tereny te muszą być wyposażone w doskonałą infrastrukturę techniczną umożliwiającą stworzenie warunków życia dla mieszkańców i świadczenie usług dla gości na wymaganym poziomie oraz zabezpieczającą na przyszłość ochronę walorów przyrodniczych gminy. Nie wolno zapominać iż teren najbardziej preferowany do rozwoju funkcji rekreacyjnych leży na terenie obszarów predestynowanych do prawnej ochrony przyrody (w zachodniej części gminy - nad Pilicą).

Aby to wszystko stało się możliwe, ogromnej wagi nabierają rozpoczęte już przez władze gminy odpowiednie działania promocyjne i organizacja usług turystycznych na odpowiednio wysokim poziomie.

2. ANALIZA ZBIORCZA SWOT DLA GMINY POŚWIĘTNE

Analiza SWOT jest to technika systematycznego przeglądu otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego prowadząca do wniosków, jakie działania winny być podjęte w celu właściwego rozwoju gminy. Analiza ta umożliwia podział czynników na: zewnętrzne i wewnętrzne oraz negatywne i pozytywne.

Otrzymujemy klasyfikację czynników wg. czterech kategorii:

1. wewnętrzne o działaniu pozytywnym - mocne strony,
2. wewnętrzne o działaniu negatywnym - słabe strony,
3. zewnętrzne o działaniu pozytywnym - szanse,
4. zewnętrzne o działaniu negatywnym - zagrożenia.

Uwarunkowania wewnętrzne w gminie charakteryzują zasoby rzeczowe, ludzkie, surowcowe, finansowe, oraz kryteria szczegółowe jak: rolnictwo, przemysł, ochrona środowiska, system oświatowy, infrastruktura i zarządzanie gminą.

Identyfikacja i analiza szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie gminy polega na określeniu czynników stanowiących otoczenie dalsze (makrootoczenie) i bliższe otoczenie (konkurencyjne). Czynniki stanowiące makrootoczenie określają możliwości działania i rozwoju gminy, na które gmina nie ma bezpośredniego wpływu, na otoczenie konkurencyjne gmina ma możliwość aktywnego oddziaływania.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p><i>W zakresie środowiska naturalnego i kulturowego</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↑↑ Brak uwarunkowań przyrodniczych oddziałujących negatywnie na rozwój gospodarczy gminy ↑↑ Duża liczba obiektów zabytkowych będących magnesem do rozwoju turystyki ↑↑ Sprzyjające warunki klimatyczne i ciekawe ukształtowanie terenu dające możliwości rozwoju różnorodnych form zagospodarowania ↑↑ Dobra jakość środowiska naturalnego 	<p><i>W zakresie środowiska naturalnego i kulturowego</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↓↓ Mała ilość dobrych kompleksów gleb ↓↓ Brak naturalnych surowców mineralnych, pokładów kruszyw naturalnych ↓↓ Niekorzystne położenie gminy pod względem dostępności komunikacyjnej (obrzeża województwa łódzkiego - co zwiększa ciężenie w kierunku Radomia i województwa mazowieckiego)
<p><i>W zakresie uwarunkowań społecznych</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↑↑ Rozpoczęcie prowadzenia akcji promocyjnej gminy ↑↑ Pozytywny obraz gminy w środowisku lokalnym i na zewnątrz ↑↑ Istnienie świadomości powszechnej akceptacji dla działań gminy ↑↑ Istnienie zasobów siły roboczej ↑↑ Wysoki współczynnik ludności aktywnej zawodowo ↑↑ Względnie zbilansowany budżet gminy (obecnie zadłużony) 	<p><i>W zakresie uwarunkowań społecznych</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↓↓ Słabe tempo powstawania nowych miejsc pracy ↓↓ Brak lokalnego kapitału i utrzymujące się wysokie bezrobocie ↓↓ Ukryte bezrobocie w rolnictwie ↓↓ Utrzymywanie się wysokiej liczby bezrobotnych ↓↓ Wysoki udział bezrobotnych nie posiadających prawa do zasiłku ↓↓ Mała liczba miejsc pracy (mała mobilność rynku pracy)

	<ul style="list-style-type: none"> ↓ Słabo rozwinięty sektor prywatny ↓ Ograniczona aktywność podmiotów gospodarczych i innych jednostek w kreowaniu nowych miejsc pracy
<p><i>W zakresie rolnictwa i gospodarki żywnościowej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ Rosnąca liczna podmiotów sektora prywatnego ↑ Wyposażenie rolnictwa w maszyny i sprzęt produkcji roślinnej ↑ Obecność nowoczesnych wysokoefektywnych gospodarstw w produkcji mleka (około 20 gospodarstw we wsiach: Brudzewice, Brudzewice Kolonia, Studzianna, Poręby, Gapińin, Wólka, Anielin). ↑ Do niedawna wysoki, a obecnie średni poziom pogłowia bydła oraz istniejące gospodarstwa gotowe do odtworzenia dawnego poziomu hodowli pod warunkiem możliwości zbytu ↑ Współpraca z Powiatowym ODR oraz innymi organizacjami wspomagającymi rolnictwo 	<p><i>W zakresie rolnictwa i gospodarki żywnościowej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↓ Rozdrobnienie rolnictwa ↓ Monostruktura upraw rolniczych ↓ Brak większych lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego skupujących od rolników produkty ich gospodarstw i stymulujących rozwój produkcji rolniczej w kierunku poprawy jakości ↓ Spadek znaczenia prawidłowej gospodarki hodowlanej i promocji przedsięwzięć zmierzających do poprawy potencjału genetycznego produkcji rolniczej (zanik gospodarstw nasiennych i reprodukcyjnych) ↓ Słaby stopień zorganizowania środowiskowego rolników

<p><u>W zakresie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej</u></p> <p>Obecność Oddziału Banku Powiatowego w Tomaszowie Maz.</p>	<p><u>W zakresie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej</u></p> <p>↓ Brak na terenie gminy prężnie działających zakładów pracy deklarujących chęć swojego rozwoju</p> <p>↓ Bariery finansowe stojące na przeszkodzie do rozwoju podmiotów produkcyjnych</p> <p>↓ Brak do niedawna umocowań prawnych do tworzenia grup producenckich</p>
<p><u>W zakresie infrastruktury technicznej</u></p> <p>↑ Obecność dobrze rozwiniętej sieci urządzeń infrastruktury techniczne (dot. wodociągu, energetyki, dróg)</p> <p>↑ Dość dobre skomunikowanie Poświętnego i wsi położonych przy utwardzonych drogach przez komunikację PKS</p> <p>↑ Stosunkowo wysoki stopień zwodociągowania gminy (95 %)</p> <p>↑ Telefonizacja gminy siecią zautomatyzowaną i dalszy jej rozwój</p> <p>↑ Dobry stopień elektryfikacji gminy (100 %)</p>	<p><u>W zakresie infrastruktury technicznej</u></p> <p>↓ Średni stan techniczny dróg i potrzeba ich modernizacji</p> <p>↓ Brak kanalizacji</p> <p>↓ Brak gminnej oczyszczalni ścieków</p> <p>↓ Brak gazyfikacji</p> <p>↓ Likwidacja posterunku Policji</p>

<i>W zakresie turystyki i rekreacji</i>	<i>W zakresie turystyki i rekreacji</i>
↑ Naturalne warunki sprzyjające rozwojowi bazy turystyczno-rekreacyjnej	↓ Brak bazy turystycznej
↑ Brak zakładów przemysłowych zagrażających środowisku przyrodniczemu (w promieniu ok. 30 km)	↓ Brak tradycji turystycznych
↑ Duży stopień zalesienia gminy	↓ Brak zaplecza gastronomicznego
↑ Korzystny mikroklimat	↓ Średnio rozwinięta sieć sklepów
	↓ Brak stacji obsługi samochodów i nowoczesnej stacji paliw
	↓ Brak środków finansowych w budżecie na zagospodarowanie terenów pod turystykę,
	↓ Brak marketingu w zakresie turystyki
	↓ Brak programu wspierającego rozwój turystyki na terenie gminy

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p><i>W zakresie środowiska naturalnego i kulturowego</i></p> <p>↑ Dobra dostępność komunikacyjna (samochodowa, autobusowa) do ośrodka powiatowego w Opocznie i pobliskich miast</p> <p>↑ Istnienie potencjalnych terenów dla rozwoju turystyki i funkcji letniskowej</p> <p>↑ Popularyzacja gminy poprzez rozpoczęcie akcji promocyjnej</p>	<p><i>W zakresie środowiska naturalnego i kulturowego</i></p> <p>↓ Brak możliwości rozwoju produkcji w oparciu o lokalne naturalne surowce mineralne</p>
<p><i>W zakresie uwarunkowań społecznych</i></p> <p>↑ Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa (poprzez uczestnictwo w wystawach żywności ekologicznej, umożliwienie wyjazdów szkoleniowych, zwiedzanie gospodarstw ekologicznych, prowadzenie programu właściwego stosowania środków chemicznych).</p>	<p><i>W zakresie uwarunkowań społecznych</i></p> <p>↓ Spadek dochodu na 1 mieszkańca w budżecie gminy w ostatnich latach</p> <p>↓ Utrzymywanie się wysokiej liczby osób pozostających bez pracy w okresie dłuższym niż 12 miesięcy</p> <p>↓ Wzrastające bezrobocie ludzi młodych i pracowników niewykwalifikowanych</p>
<p><i>W zakresie rolnictwa i gospodarki żywnościowej</i></p> <p>↑ Możliwość rozwoju produkcji warzyw i owoców</p> <p>↑ Możliwości rozwoju produkcji mle-</p>	<p><i>W zakresie rolnictwa i gospodarki żywnościowej</i></p> <p>↓ Niska dochodowość pracy w rolnictwie</p> <p>↓ Malejąca konkurencyjność produk-</p>

<p>ka</p> <p>↑↑ Możliwość budowy i rozbudowy firm w gospodarstwach dwu- i wielozawodowych</p> <p>↑↑ Odpowiednie warunki do podejmowania i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego</p> <p>↑↑ Dogodne warunki do rozwoju działalności produkcyjno-chałupniczej (tworzenie małych przedsiębiorstw)</p> <p>↑↑ Możliwość tworzenia wsi ekologicznych</p> <p>↑↑ Możliwość dolesień w obrębie gleb marginalnych</p> <p>↑↑ Właściwe warunki do produkcji zdrowej żywności</p>	<p>tów rolnych</p> <p>↓ Kurczenie się rynków zbytu na lokalne produkty rolne</p> <p>↓ Pauperyzacja społeczeństwa gminy (występowanie ciągle znacznej ilości gospodarstw drobnych, nie gwarantujących utrzymania rodziny i inwestowania w rozwój i doskonalenie produkcji rolniczej)</p> <p>↓ Niewystarczające środki finansowe rolników na restrukturyzację gospodarstw i wzrost produkcji</p> <p>↓ Brak niezbędnego kapitału mieszkańców gminy na uruchamianie pozarolniczej działalności gospodarczej, co w konsekwencji może zahamować realizację programów rozwojowych</p> <p>↓ Brak polityki wspierania produkcji rolnej państwa</p>
<p><i>W zakresie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej</i></p>	<p><i>W zakresie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej</i></p>
<p>↑↑ Możliwość wykorzystania wolnej siły roboczej w robotach publicznych i interwencyjnych</p> <p>↑↑ Możliwość reaktywowania i rozbudowy istniejących na terenie gminy</p>	<p>↓ Brak inwestorów strategicznych</p> <p>↓ Konkurencyjna pozycja sąsiednich gmin</p> <p>↓ Trudności w uzyskaniu kredytów, brak preferencyjnych linii kredyto-</p>

<p>firm i zakładów pracy w celu zwiększenia zatrudnienia</p>	<p>wych dla potencjalnych inwestorów ↓ Niekorzystne regulacje prawne</p>
<p><u>W zakresie infrastruktury technicznej</u> ↑↑ Możliwość dalszego rozwoju sieci nowoczesnej infrastruktury ↑↑ Możliwość skanalizowania części gminy dzięki planowanej budowie gminnej oczyszczalni ścieków</p>	<p><u>W zakresie infrastruktury technicznej</u> ↓ Spadek przydziału środków z budżetu państwa przy jednoczesnym zwiększeniu zadań samorządu - szczupłość środków budżetowych na inwestycje</p>
<p><u>W zakresie turystyki i rekreacji</u> ↑↑ Możliwość rozwoju agroturystyki na terenie gminy ↑↑ Szansa na budowę bazy turystycznej w oparciu o nowoczesną infrastrukturę techniczną ↑↑ Możliwości wprowadzenia specjalistycznej produkcji rolniczej dla potrzeb działalności rekreacyjno-turystycznej (zdrowa żywność) ↑↑ Możliwość stworzenia turystyki rowerowej i pieszej (ścieżki rowerowe i szlaki turystyczne) ↑↑ Możliwość wykorzystania zewnętrznych środków pomocowych ↑↑ Rosnące zainteresowanie agroturystyką</p>	<p><u>W zakresie turystyki i rekreacji</u> ↓ Konkurencja ze strony innych gmin nadpiliczańskich ↓ Brak zdecydowanej promocji gminy na zewnątrz (województwo, kraj)</p>

↑ Rosnące zainteresowanie realizacją obiektów lotniskowych	
--	--

ANALIZA SEKTOROWA SWOT

1. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>↑ Pozytywny obraz gminy z oczach społeczności lokalnej</p> <p>↑ Aktywność społeczna</p> <p>↑ Współpraca społeczności lokalnej w zakresie realizacji zadań infrastruktury technicznej i społecznej</p> <p>↑ Świadomość bezpieczeństwa osobistego w oparciu o dobre stosunki sąsiedzkie</p> <p>↑ Działalność Ośrodka Kultury</p>	<p>↓ Brak form zorganizowania rolników indywidualnych</p> <p>↓ Brak działań zmierzających ku zintegrowaniu różnych grup mieszkańców</p> <p>↓ Pasywna i roszczeniowa postawa części mieszkańców do służb i instytucji społecznych</p> <p>↓ Brak instytucji społecznych dbających o interesy młodzieży</p> <p>↓ Brak szerszego programu dokształcania rolników</p> <p>↓ Brak funduszy gminnych na rozszerzenie działalności kulturalnej</p> <p>↓ Likwidacja posterunku Policji</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>↑ Wspieranie finansowe (środki pomocowe) dla projektów w ramach określonych programów (program budowy kanalizacji i oczyszczalni)</p> <p>↑ Możliwość udziału w szkoleniach</p> <p>↑ Utworzenie organizacji pozarządowej wspierającej rozwój gminy</p>	<p>↓ Niewystarczające dotacje i subsydia budżetu państwa na prowadzenie działań z zakresu oświaty i kultury</p> <p>↓ Brak jasnej polityki państwa w tym zakresie</p>

2. ROZWÓJ GOSPODARCZY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>↑ Dogodne położenie geograficzne</p> <p>↑ Dobra dostępność komunikacyjna</p> <p>↑ Duże zasoby siły roboczej</p> <p>↑ Zainteresowanie wdrażaniem nowości, zmian i postępu w rolnictwie</p> <p>↑ Wzrost zainteresowania w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych - kształcenie w ramach szkolnej i pozaszkolnej oświaty rolniczej</p> <p>↑ Prowadzenie sprzyjających działań na rzecz powstawania grup producenckich ze strony ODR</p> <p>↑ Tradycje w prowadzeniu gospodarstw rolnych</p>	<p>↓ Średnia jakość bonitacyjna gleb</p> <p>↓ Monokultura upraw</p> <p>↓ Wielokierunkowość i niski stopień specjalizacji produkcji szczególnie w gospodarstwach mniejszych</p> <p>↓ Spadek zużycia nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin</p> <p>↓ Zmniejszenie skali produkcji w małych gospodarstwach rolnych na skutek braku środków finansowych</p> <p>↓ Malejąca chłonność rynku miejscowego na lokalne produkty rolne</p> <p>↓ Trudności w dostosowaniu się rolników do nowych warunków gospodarki rynkowej</p> <p>↓ Duża liczba osób utrzymujących się z rolnictwa</p> <p>↓ Niewystarczający potencjał przetwórczy produktów rolnych</p> <p>↓ Niewystarczająca promocja produktów rolniczych</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>↑ Bliskość miast i aglomeracji miejskich (Opoczno, Tomaszów Maz., Radom, Warszawa)</p> <p>↑ Wzrost świadomości ekologicznej</p>	<p>↓ Brak dostępności do niskoprocentowych kredytów dla tworzących się i funkcjonujących firm</p> <p>↓ Brak instytucji zajmującej się ryn-</p>

<p>społeczeństwa</p> <p>↑↑ Rozwój spółdzielczości rolniczej</p> <p>↑↑ Możliwość wspierania rozwoju i doskonalenia produkcji przez preferencyjne kredytowanie i środki pomocowe</p> <p>↑↑ Rozwój nowych kierunków szkolenictwa rolniczego</p> <p>↑↑ Rozwój produkcji zdrowej żywności</p> <p>↑↑ Zainteresowanie agroturystyką</p> <p>↑↑ Kredyty preferencyjne na zakup gruntów rolnych i rozwój gospodarstw</p> <p>↑↑ Podniesienie jakości produktów spożywczych w celu zwiększenia zainteresowania konsumentów</p>	<p>kwowym obrotem produkcji rolnej o zasięgu ponadlokalnym</p> <p>↓↓ Malejąca dochodowość pracy w rolnictwie</p> <p>↓↓ Zmienna polityka państwa w zakresie ochrony na produkty rolnicze</p> <p>↓↓ Ograniczony rynek zbytu produktów rolnych</p> <p>↓↓ Spadek opłacalności niektórych kierunków produkcji - wzrastające koszty produkcji</p> <p>↓↓ Szybki wzrost cen gruntów rolnych</p> <p>↓↓ Niskie tempo zmian strukturalnych w rolnictwie wynikające z niskiej chłonności rynku poza rolnictwem</p> <p>↓↓ Zbyt duża liczba pośredników na rynku rolno-spożywczym przechwytyjących część potencjalnych producentów rolnych</p> <p>↓↓ Niskie dochody ludności ograniczające zakup produktów najwyższej jakości w tym ekologicznych</p> <p>↓↓ Brak kapitału na inwestowanie w dziedzinie rozwoju gospodarstw rolnych</p>
--	--

3. ROZWÓJ PRZESTRZENNY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
↑↑ Wysoki poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną w zakresie: wódociągów, energetyki i telefoniczacji	↓ Brak kanalizacji i gazyfikacji na terenach wiejskich
↑↑ Walory przyrodniczo-krajobrazowe	↓ Brak terenów uzbrojonych pod inwestycje strategiczne
↑↑ Korzystne warunki środowiska przyrodniczego sprzyjające rozwojowi usług rekreacyjnych i turystycznych	↓ Średni stan dróg
↑↑ Istnienie terenów potencjalnych dla rozwoju funkcji letniskowej	↓ Brak linii kolejowych
↑↑ Wysoki procent lesistości gminy	↓ Brak bazy turystycznej
↑↑ Istnienie bogatego systemu wodnego stanowiącego magnes dla rozwoju funkcji rekreacyjnej	↓ Brak doświadczeń w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych
↑↑ Istnienie obiektów kulturowych budzących zainteresowanie turystyką na terenie gminy	↓ Brak dużego zbiornika wodnego o charakterze rekreacyjnym
	↓ Brak tras rowerowych
	↓ Niedostatki infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich (dotkliwy brak kanalizacji)
	↓ Niski poziom usług w zakresie turystyki
SZANSE	ZAGROŻENIA
↑↑ Rosnące zainteresowanie agroturystyką	↓ Funkcjonowanie bazy turystycznej w gminach sąsiednich
↑↑ Istnienie gotowości do przyjęcia letników przez szereg gospodarstw	↓ Brak zdecydowanej promocji na zewnątrz
↑↑ Moda na wypoczynek weekendowy	
↑↑ Moda na posiadanie domu letniego	

↑↑ Rozwój przemysłu turystycznego	
↑↑ Dostępność środków pomocowych na rozwój infrastruktury i inwestycje proekologiczne	

WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT

Analiza SWOT poprzez określenie zagrożeń wynikających głównie z ograniczeń środków finansowych w odniesieniu do potrzeb (słabe strony) wyraźnie wskazuje na:

- 1. Konieczność objęcia dofinansowaniem programu dotyczącego poprawy infrastruktury technicznej w celu eliminacji braków hamujących rozwój gminy.*
- 2. Potrzebę wspierania finansowego działań ukierunkowanych na rozwój zaplecza turystyczno-rekreacyjnego, celem stworzenia sprzyjających warunków do rozwoju turystyki i powstania nowych miejsc prac.*
- 3. Potrzebę wspierania aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez działania finansowe, oświatowe i ogólnorozwojowe.*

3. OKREŚLENIE MISJI ORAZ CELÓW STRATEGICZNYCH

A. Misja gminy:

„Gospodarcze ożywienie gminy poprzez wykorzystanie warunków środowiska przyrodniczo-kulturowego i potencjału ludzkiego”.

B. Cele strategiczne:

- 1. Rozwój zaplecza dla rekreacyjnego rozwoju gminy.*
- 2. Tworzenie nowych miejsc pracy.*
- 3. Wzmocnienie potencjału społecznego poprzez ukształtowanie silnych powiązań pomiędzy władzą lokalną, mieszkańcami gminy i przedstawicielami biznesu.*

C. Określenie celów operacyjnych i zadań do ich realizacji:

1. Dla poprawy stanu gospodarki:

- tworzenie nowych miejsc pracy przez sektor prywatny,*
- stosowanie przez samorząd ulg podatkowych,*
- przygotowanie i stała aktualizacja oferty dla inwestorów w zakresie terenów pod strategiczne inwestycje i zasobów ludzkich.*

2. Dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy:

- rozwój usług produkcyjnych rolniczych,*
- rozbudowa infrastruktury społecznej wsi (tereny zabaw dla dzieci i młodzieży, obiekty sportowe),*
- rozwój sieci komunikacyjnej, modernizacja, remonty i budowa dróg i mostów,*
- budowa systemu oczyszczania ścieków i utylizacji odpadów,*
- budowa sieci gazowniczej,*

- rozwój zaplecza usługowo-handlowego,
- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów.

3. Dla tworzenia warunków funkcjonowania rolnictwa na poziomie standardów zachodnioeuropejskich:

- promowanie organizowania towarowych gospodarstw rolnych - dużych, wydajnych i sprawnie zorganizowanych oferujących współpracę gospodarstwom małym,
- wsparcie doradcze i szkoleniowe oraz finansowe (kredyty, ulgi podatkowe) dla gospodarstw wielozawodowych oraz gospodarstw specjalistycznych.

4. Dla zapewnienia miejsc pracy i dochodów ludności utrzymującej się z rolnictwa w gospodarstwach, które w przyszłości nie będą w stanie zapewnić utrzymania dla rodziny:

- podejmowanie i rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój działalności produkcyjno-chalupniczej,
- rozwój usług związanych z obsługą terenów letniskowych i turystyczno-rekreacyjnych.

5. Dla uatrakcyjnienia walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy:

- planowe zalesienie gminy,
- tworzenie terenów zieleni urządzonej,
- dbałość o parki i starodrzew,
- program zadrzewiania gminy,
- uruchomienie produkcji „zdrowej żywności” pod sponsoringiem gminy,
- rozwój bazy turystycznej poprzez organizowanie kwater agroturystycznych, budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej, rowerowej, konnej (stadnina koni) oraz terenów i urządzeń rekreacyjnych,

- *stworzenie i wdrożenie programu estetyzacji gminy.*

6. Dla rozwoju placówek kultury i imprez kulturalnych na terenie gminy:

- *rozwój i promocja imprez kulturalnych oraz kreowanie nowych,*
- *uatrakcyjnienie form działalności środowisk twórczych poprzez organizowanie spektakli i imprez kulturalno-rozrywkowych,*
- *pełne wykorzystanie sali sportowej (organizowanie imprez sportowych dla dzieci i dorosłych).*

7. Dla stworzenia programu promocyjnego gminy:

- *wydanie materiałów promocyjnych,*
- *propagowanie szczególnych walorów gminy,*
- *współpraca z Wydziałem Promocji i Współpracy Gospodarczej Urzędu Wojewódzkiego i Starostwa Powiatowego, biurami podróży, środkami masowego przekazu i lokalną prasą,*
- *opracowanie strony w internetowej reklamującej walory i gminy.*

VII. OKREŚLENIE STRATEGICZNYCH OBSZARÓW DZIAŁANIA I SZCZEGÓŁOWYCH PROGRAMÓW REALIZACJI ZADAŃ

1. SZANSE I PERSPEKTYWY ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

Poznanie uwarunkowań i zagrożeń produkcji rolnej terenu byłego województwa piotrkowskiego i nowego województwa łódzkiego daje podstawę do określenia szans i perspektyw rozwojowych rolnictwa na terenie gminy Poświętne.

Szanse te to przede wszystkim:

- ⇒ prywatna własność ziemi - rolnictwo gminy Poświętne oparte jest w 95% na prywatnej własności użytków rolnych, ma szansę dostosowania się do warunków gospodarki rynkowej, gdyż nie występuje tu problem prywatyzacji ziemi. Ponadto osobiste zaangażowanie całej rodziny w pracy w gospodarstwie rodzinnym oraz stała dyspozycyjność do tych zajęć, niezależnie od warunków, stanowi duży potencjał, służący wsparciu pozytywnych zmian,
- ⇒ znaczny udział ludności i gospodarstw dwuzawodowych, a więc także dochodów spoza gospodarstwa i wyższa reorientacja na przedsiębiorczość,
- ⇒ mniejsze przeludnienie wsi na skutek wcześniejszego odpływu ludności do miast.

a. Perspektywiczna sytuacja produkcyjna rolnictwa.

Wśród sposobów aktywizacji rolnictwa w programie restrukturyzacji byłego województwa piotrkowskiego przewiduje się rozwój produkcji mleka

i jego przetworów w ramach programu branżowego, unowocześnienie obrotu produktami rolno-spożywczymi poprzez organizację małej giełdy rolno-spożywczej, inspirowanie i kreowanie instytucji z otoczenia agrobiznesu - poprzez stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości Wiejskiej, samorządy lokalne i szkoły rolnicze oraz rozwój agroturystyki.

Obecna koniunktura w rolnictwie nie sprzyja budowie systemów nawadniających gleby i rośliny. Podstawowym sposobem ochrony gleb przed deficytem wody powinna być odpowiednia agrotechnika, która wg. W. Michny winna być przedmiotem projektów badawczych i programów rządowych. Szczególnej ochronie podlegać winny zasoby wód słodkich. Skażeniu ich zapobiec można by poprzez budowę oczyszczalni ścieków, kanalizacje wsi, budowę gnojowni, odpowiednie nawożenie pól i natychmiastowe zaorywanie obornika.

W odniesieniu do gleb, które podlegają degradacji, wyzwaniem ekologicznym o największym znaczeniu wydaje się w ciągu najbliższych 10-15 lat zalesienie znacznej powierzchni użytków rolnych zaliczonych do klasy VIz, większości gleb należących do klasy VI oraz część gleb z klasy V, skrajnie zakwaszonych i wyjałowionych. W przypadku całych wsi położonych wyłącznie na glebach lekkich tylko subwencje państwowe mogłyby zachęcić rolników do podjęcia inwestycji na rzecz trwałego wzbogacenia żyzności gleb najsłabszych, podniesienia opłacalności produkcji, zahamowania ich dalszemu degradacji i wyludniania.

Zmiany modelu spożycia, a tym samym i popytu, będą kreować potrzebę reorientacji w kierunkach i strukturze produkcji rolnej. Ze względu na ugruntowane tradycje i warunki naturalne, kształtowanie produkcji rolnej będzie następować w kilku kierunkach:

- utrzymania uprawy zbóż i ziemniaków jako podstawy produkcji roślinnej. Wśród zbóż powinno się dążyć do ograniczenia uprawy żyta na korzyść

bardziej intensywnych tj. pszenicy, jęczmienia, mieszanek zbożowych i kukurydzy (po zlikwidowaniu kwaśnego odczynu gleby). Celowe jest jednak zwiększenie ich przeznaczenia na cele towarowe, a zmniejszenie zużycia na paszę (wobec spadku relacji ceny żywca trzodowego do cen wólnorynkowych żyta poniżej relacji 9:1 uznawanej przez J. Małkowskiego i D. Zawadzką za próg opłacalności przy tuczu trzody chlewnej). Gleby lekkie i tradycja uprawy ziemniaka w rejonie musi mobilizować do powstania przemysłu zdolnego zagospodarować ten cenny, ale łatwo psujący się produkt. Coroczne straty w czasie przechowywania ziemniaków szacowane na ok. 30%, wskazują pilną potrzebę modernizacji pomieszczeń służących za przechowalnię oraz przetwarzanie surowca na produkty poszukiwane na rynku. Ze względu na większą częstotliwość występowanie susz letnich (lipiec, sierpień) wskazana byłaby uprawa ziemniaków o krótszym okresie wegetacji tj. odmian wczesnych, jadalnych,

- wprowadzenia nowych upraw, zwłaszcza przemysłowych, na terenach bardziej zanieczyszczonych oraz upraw pracochłonnych i bardziej opłacalnych,
- specjalizacji w zakresie chowu zwierząt, zwłaszcza trzody chlewnej i bydła (o kierunku mięsnym),
- upraw warzyw na glebach lepszych, nawadnianych w warunkach dostępności taniej wody.

Czynnikiem, który może znacząco zaktywizować rolnictwo i poprawić warunki bytowania ludności, będzie w rejonie powstanie nowych zakładów, głównie przetwórstwa rolnego na wsi oraz usług na rzecz rolników i ludności zamieszkującej teren gminy.

Rozwój przedsiębiorczości, szczególnie w sferze podmiotów fizycznych oraz z udziałem kapitału zagranicznego wyznaczają czynniki: wolne tereny

i obiekty, zasoby taniej siły roboczej, centralne położenie i stan infrastruktury technicznej.

b. Czynniki wpływające na wzrost dochodowości rodzinnych gospodarstw rolnych.

Na sytuację finansową gospodarstw rolnych i jej zróżnicowanie wpływają różne formy aktywności zawodowej:

- działalność rolnicza,
- pozarolnicza działalność gospodarcza,
- praca zarobkowa.

Rozpatrując sumę dochodów ludności z różnych źródeł dochodzimy do kategorii dochodu dyspozycyjnego. W ostatnich latach w kształtowaniu sytuacji finansowej gospodarstw rolnych większą rolę odgrywają dochody spoza działalności rolniczej. Wg. badań S. Stańko dochody ludności rolniczej z pracy zarobkowej, rent, emerytur i innych źródeł w 1992 roku stanowiły średnio w kraju 53,5% dochodów brutto i aż 75,9% dochodów netto. Dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej mają niewielkie znaczenie w kształtowaniu sytuacji finansowej rolników. Działalność ta dopiero zaczyna się rozwijać. Ogólnie biorąc dochody spoza działalności rolniczej przyczyniają się do zmniejszenia zróżnicowania dochodowego rodzin użytkujących gospodarstwa rolne. Najniższe dochody netto w przeliczeniu na gospodarstwo i na osobę w nim zatrudnioną osiągane są w rodzinach o charakterze czysto-rolniczym. Nieznacznie lepszą sytuację stwierdzono w rodzinach o charakterze pracowniczo-rolniczych. Najlepsza sytuacja dochodowa występuje w gospodarstwach, w których ludność prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Stwierdzono również, że użytkownicy małych obszarowo gospodarstw najczęściej o charakterze

pomocniczym, prowadzonych przez emerytów, rencistów posiadających pozarolnicze źródła dochodu wykazują najslabszą aktywność w dostosowaniu produkcji i organizacji gospodarstw do rynku.

W najgorszej sytuacji znajdują się gospodarstwa czysto-rolnicze, które charakteryzują się najniższymi nakładami produkcyjnymi w zakresie rolnictwa i inwestycji. Brak dopływu kapitału z zewnątrz do tych gospodarstw jest jedna z barier ich rozwoju i egzystowania ich rodzin.

Diagnoza problemów rolnictwa na terenie gminy wskazała na:

- ubytek użytków rolnych,
- wzrost zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego, czego konsekwencją jest wzrost zakwaszenia gleb, spadek produktywności użytków rolnych, w tym szczególnie łąk i pastwisk, degradacja gleb,
- wzrost zurbanizowania gminy,
- starzenie się ludności rolniczej,
- wzrost liczby gospodarstw o mieszanych źródłach utrzymania,
- niewielki wzrost powierzchni przeciętnego gospodarstwa przy stosunkowo dużym udziale gospodarstw drobnych,
- niski poziom usług produkcyjnych dla rolnictwa i socjalnych dla ludności wiejskiej,
- zahamowanie procesów inwestycyjnych w rolnictwie (za wyjątkiem budownictwa mieszkaniowego),
- nadal niski (poza centralną częścią gminy) rozwój infrastruktury technicznej,
- słabo rozwinięty przemysł rolno-spożywczy,
- niska towarowość rodzinnych gospodarstw rolnych,
- pojawienie się poważnego problemu jakim jest bezrobocie na wsi.

Rozważenie problemowe rozwoju rolnictwa rejonu ujawniło kierunek i zakres niezbędnych zmian. Porównanie ich z oceną zdolności podmiotów i struktur do zmiany pozwala na zidentyfikowanie barier rozwoju badanego terenu.

Do najważniejszych należą:

- stosunkowo niska jakość gleb użytków rolnych,
- braki w infrastrukturze technicznej (kanalizacja, paliwa ekologiczne),
- niekorzystna struktura demograficzna,
- rozdrobniona struktura obszarowa gospodarstw rolnych i duża szachownica gruntów,
- obawa rolników przed ryzykiem inwestowania w gospodarstwa rolne,
- zły stan i mała baza budownictwa inwentarskiego,
- brak tradycji wytwórczych rzemiosła,
- słabo rozwinięta baza turystyczna,
- wahania opłacalności produkcji rolnej,
- ogólnie niski stopień dostosowania rolnictwa do gospodarki rynkowej,
- bariery ogólnokrajowe, takie jak ograniczenie popytu czy niski poziom opłacalności produkcji rolnej.

²¹ Widoczna jest konieczność tonowania barier: w zakresie siły roboczej - potrzeba zmiany zawodu przez część ludności rolniczej, w strukturze użytkowania ziemi - wyłączenia najslabszych gleb spod użytkowania rolniczego na takie cele jak zalesienia, drobna przedsiębiorczość, rekreacja^{z celami}. Podniesienia wymaga również aktywność społeczeństwa gminy.

Możliwości, szanse i środki dalszego prawidłowego rozwoju rolnictwa gminy wynikają z:

- pełnego wykorzystania walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i jego potencjalnych możliwości, ..

- rozwoju pożądanych cech osobowości ludności rolniczej, takich jak: aspiracje oświatowej, chęć podejmowania ryzyka, aktywności,
- wzrostu aktywności instytucjonalnej takich jednostek jak: izby rolnicze, izby handlowe, wspólnoty wiejskie, różne stowarzyszenia,
- możliwości kapitałowych, jak niskooprocentowane kredyty, ulgi podatkowe, subwencje, dotacje, fundacje,
- interwencjonizmu państwa w ramach polityki regionalnej.

WNIOSKI

A. Warunkiem uzyskania wyższej efektywności gospodarowania w rolnictwie gminy Poświętne z uwagi na dominację gleb lekkich jest:

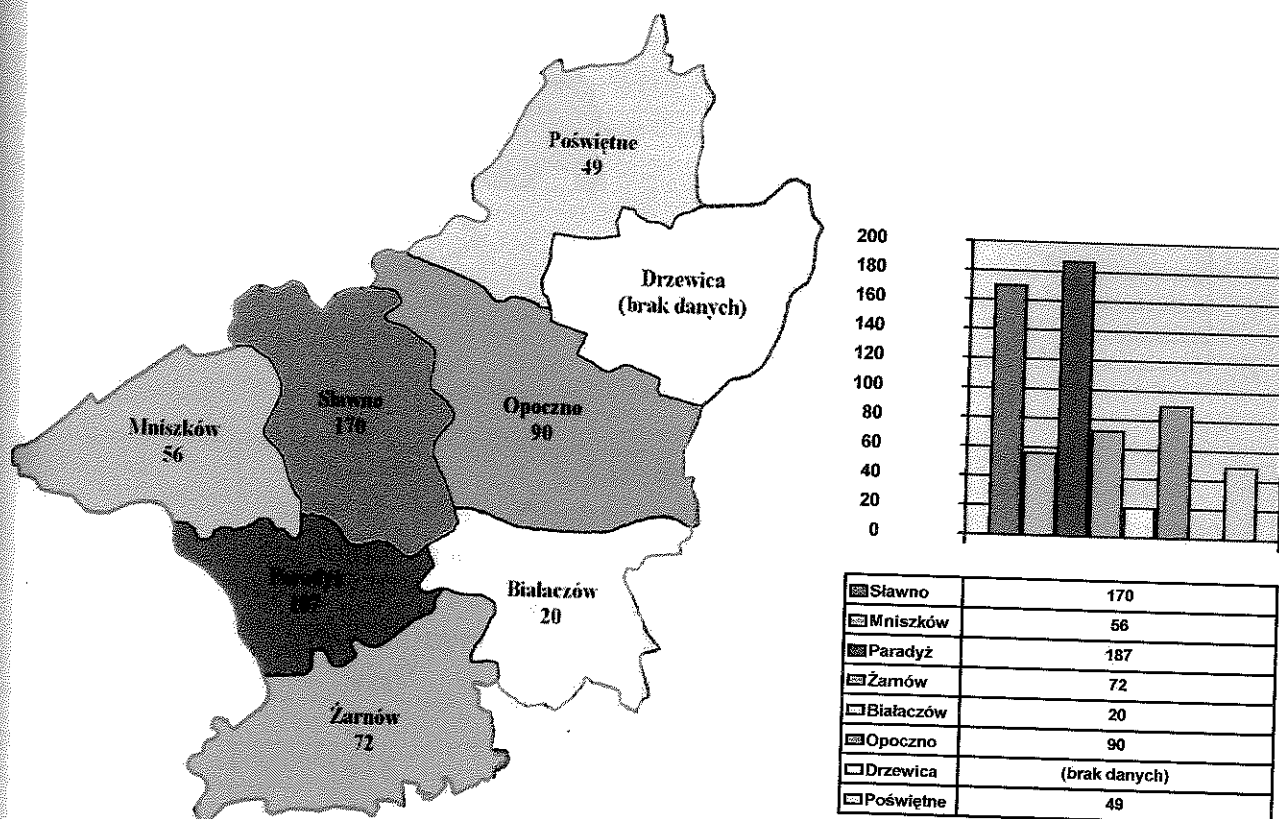
- konsekwentne i systematyczne działanie zmierzające do poprawy żyzności i produktywności gleb w tym poprzez poprawę stosunków wodnych, nawożenie organiczne, wapnowanie i pogłębienie warstwy ornej,
- zwiększenie obsady zwierząt,
- większe i racjonalne stosowanie środków plonotwórczych tj. nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, w ramach zintegrowanego systemu gospodarowania w rolnictwie,
- prace scaleniowe gruntów celem redukcji dojazdów do licznych pól uprawnych oraz możliwości prawidłowego użytkowania maszyn rolniczych,
- wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- wzrost powierzchni gospodarstwa rolnego oraz specjalizacja grup gospodarstw, grupy producenckie celem powiększenia skali produkcji.

B. Powszechną powinna być świadomość, że warunkiem konkurencyjności jest obniżenie kosztów produkcji poprzez wzrost skali produkcji, specjali-

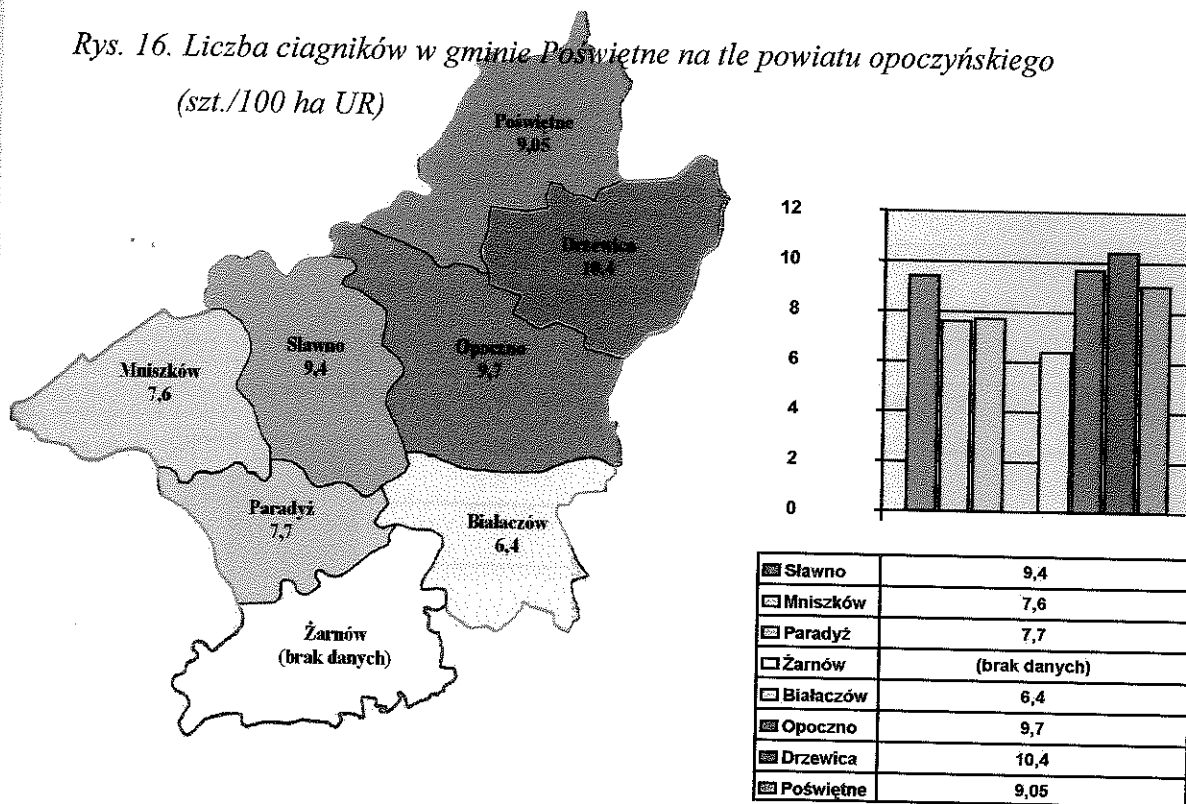
zacje i wyższy stopień mechanizacji produkcji. Niezbędna jest innowacja polegająca na przejmowaniu kolejnych faz w obrocie i przetwórstwie produktów rolnych, pozwalających zatrzymać pieniądze w gospodarstwie rolnym. Zachodzi więc potrzeba organizowania się rolników - nabywców środków produkcji a jednocześnie sprzedawców surowców i produktów w ramach rynków lokalnych (grupy producenckie).

C. Celem lepszego wykorzystania siły roboczej w małych gospodarstwach, a siły pociągowej w gospodarstwach dużych, celowa byłaby odpowiednia między nimi współpraca. Gospodarstwa małe mogłyby niekiedy oddziaływać część swojej ziemi gospodarstwom dużym oraz oddawać obornik w zamian za paszę. Gospodarstwa małe prowadziłyby przede wszystkim produkcję zwierzęcą, w której zapotrzebowanie na pracę rozkłada się równomiernie w ciągu roku i powoduje lepsze wykorzystanie nieprzesuwalnej siły roboczej. W sumie doprowadziłoby to do obniżki kosztów produkcji roślinnej i zwierzęcej. W gospodarstwach o niskich zasobach pracy i lepszych glebach wskazane byłoby przejście na kierunek produkcji młodego bydła opasowego, natomiast na glebach gorszych - na produkcję trzody chlewnej i ewentualnie owczarską. Istotnym byłoby rozszerzenie istniejącej już na terenie gminy produkcji mleka, drobiu, jaj, ryb, jak również propagowanej w powiecie uprawy pieczarek. Celowe również wydaje się rozszerzenie produkcji towarowej owoców i warzyw na terenach, gdzie występują lepsze gleby.

Rys. 15. Liczba opinii wydanych przez ODR w Piotrkowie Tryb. w latach 1994 - 1998 na kredyty preferencyjne z dopłatami AriMR w powiecie opoczyńskim.

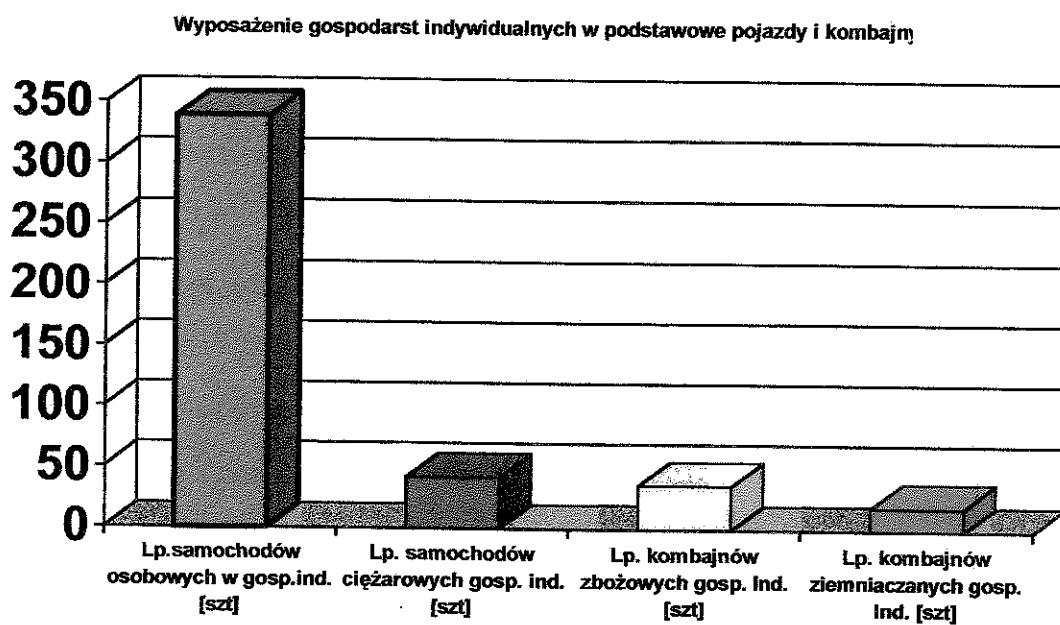

Rys. 16. Liczba ciągników w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego
(szt./100 ha UR)

Gmina	Liczba samochodów osobowych w gospodarstwach indywidualnych [szt]	Liczba samochodów ciężarowych gospodarstwa indywidualne [szt]	Liczba kombajnów zbożowych gospodarstwa indywidualne [szt]	Liczba kombajnów ziemniaczanych gospodarstwa indywidualne [szt]
Białaczów	257	33	15	10
Mniszków	418	56	21	2
Paradyż	293	72	29	6
Poświętne	339	42	36	19
Sławno	603	86	37	12
Żarnów	308	58	11	5
Drzewica	561	245	8	0
Opoczno	942	126	25	9
Powiat opoczyński	3721	718	182	63

Rys. 17. Wyposażenie gospodarstw w sprzęt zmechanizowany w gminie Poświętne na tle powiatu opoczyńskiego (szt./100 ha UR)

2. PRODUKCJA

Większość podmiotów produkcyjnych działających na terenie gminy deklaruje chęć dalszego rozwoju. Trudnościami w realizacji tego zamierzenia jest brak dostatecznie wysokiego kapitału, trudności w uzyskaniu kredytów preferencyjnych oraz przeszkody formalnoprawne.

Z przedsięwzięć rozwojowych w dziedzinie produkcji przemysłowej, na które należy zwrócić uwagę, a które mogą zapewnić nowe miejsca pracy są:

- przemysł drzewny,
- produkcja chałupnicza (krawiectwo, zbieractwo, wikliniarstwo, produkcja i przerób trzciny).

3. USŁUGI I HANDEL

Usługi i handel są gałęziami gospodarki trudnymi do przewidzenia, gdyż mają typowo rynkowy charakter, a więc zależą od wielu czynników. Podmioty usługowe i handlowe będą powstawały w zależności od potrzeb rynku lokalnego. Takie potrzeby istnieją. W gminie celowym byłoby zrealizowanie stacji paliw, hurtowni materiałów budowlanych, młyna i wielu innych obiektów. Istotnym byłby rozwój przemysłu rolno-spożywczego np. wytwórnia mąki ziemniaczanej i przetwórstwa ziemniaków, kiszonek, przetworów z owoców i warzyw. Wszystkie te inwestycje wymagają jednak dużych nakładów finansowych, co przy braku dogodnych warunków kredytowania uniemożliwia powstawanie nowych zakładów pracy.

Czynnikiem pobudzającym będzie niewątpliwie udostępnienie terenów letniskowych i rekreacyjnych. Tereny dotychczas wykorzystywane rolniczo przyjmą określoną ilość potencjalnych klientów zakładów usługowych.

wych i sieci sklepów. A więc i w tym względzie konieczna jest odpowiednia promocja gminy i stworzenie zaplecza na europejskim poziomie.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej warunkuje prawidłowy rozwój gospodarczy gminy w zgodzie z ochroną środowiska przyrodniczego. Z uwagi na warunki środowiska gminy Poświętne jako zadania priorytetowe należy traktować:

- budowę oczyszczalni w Poświętnem o nowoczesnej technologii oraz skanalizowanie terenu gminy,
- unowocześnienie systemów grzewczych na proekologiczne (gazyfikacja gminy, paliwa płynne),
- opracowanie koncepcji gazyfikacji gminy,
- opracowanie koncepcji utylizacji lub przetworzenia odchodów z dużych gospodarstw produkcji zwierzęcej (np. produkcja biogazu i nawozów organicznych),
- konieczność modernizacji ciągów komunikacyjnych, aby nie powodowały obciążeń dla środowiska przyrodniczego (modernizacja nawierzchni i poprawa parametrów dróg).

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Jako zadania w zakresie poprawy infrastruktury społecznej należy uważać:

- bieżącą modernizację szkół,
- rozbudowę sali sportowej o boiska towarzyszące (korzystna byłaby budowa kortów tenisowych),
- komputeryzacja szkół,
- budowa placów zabaw na terenie gminy,
- pozyskiwanie zewnętrznych środków pomocowych na inwestycje gminne.

6. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, REKREACJA I TURYSTYKA

Jako zadania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska oraz rozwoju rekreacji i turystyki należy wymienić:

- inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej zabezpieczające stan środowiska przyrodniczego,
- dolesienia,
- ochrona gruntów rolnych z najlepszymi kompleksami gleb,
- realizacja programu zadrzewień śródpolnych i wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- program małej retencji i ochrony wód powierzchniowych,
- program melioracji terenów rolnych (pilna potrzeba remontów istniejących urządzeń i budowa nowych),
- propagowanie produkcji zdrowej żywności,
- rozwój agroturystyki,
- rozwój usług rekreacyjnych i sportowych,
- rozwój usług kultury (kluby) i gastronomii (restauracje, bary).

7. ŹRÓDŁA POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH

- Rolnictwo - znaczna część przewidzianych w programie rozwojowym działań w zakresie rolnictwa będzie realizowana poprzez środki mieszkańców gminy. Dotyczy to większości inwestycji w gospodarstwach rolnych, udziału rolników w realizacji zadań infrastruktury technicznej - budowy wodociągów, gazociągów oraz kanalizacji na terenie gminy. Część przedsięwzięć gospodarczych mniejszej skali związanych z tworzeniem miejsc pracy będzie realizowana przez co bardziej przedsiębiorczych mieszkańców gminy. Większe zamierzenia jednak bez pomocy środków finansowych z zewnątrz nie ma szans na realizację. W aktualnych uwarunkowaniach prawnych, organizacyjnych i finansowych pomoc finansowa może być realizowana w różnych formach:

- kredytach preferencyjnych,
- nieoprocentowanych pożyczkach,
- dotacjach,
- innych źródłach pomocowych.

W załączeniu przedstawiono wykaz źródeł finansowania restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa, przedsiębiorczości wsi, sporządzony na podstawie „Wykazu” opracowanego przez Zespół Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej pod kierunkiem Pani prof. dr hab. Katarzyny Duczkowskiej-Małysz.

- Ochrona środowiska naturalnego, rekreacja i turystyka - źródłami pozyskanymi na realizację zadań z tego zakresu będą:
 - budżet gminy,
 - środki własne mieszkańców,
 - Gminny, Powiatowy, Wojewódzki i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Ekofundusz,

- dotacje z budżetu wojewody łódzkiego,
- dotacje z Urzędu Marszałkowskiego,
- środki pomocowe z Unii Europejskiej.

8. WALKA Z BEZROBOCIEM

Z uwagi na położenie gminy na obszarze o zwiększonej skali bezrobocia i niewielkich możliwościach powiększenia rynku pracy opartego o prywatnych inwestorów konieczne jest wsparcie działań gminy przez środki z Funduszu Pracy oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wsparcie to nie ogranicza bezpośrednich działań różnych podmiotów gospodarczych w poszczególnych gałęziach gospodarki, może natomiast ukierunkować te podmioty na tworzenie nowych miejsc pracy lub zachowanie istniejących. Należyte wykorzystanie tych możliwości uzależnione jest:

- współdziałania władz gminy i pracodawców z urzędami pracy,
- upowszechniania znajomości aktualnych przepisów i warunków dostępności środków,
- posiadania programów rozwoju oraz kapitału własnego.

WNIOSKI OGÓLNE

- A. Analiza stanu gospodarki gminy Poświętne wykazuje możliwości jej rozwoju w wielu kierunkach. Rozwojowi temu sprzyjają dogodne warunki środowiska przyrodniczego, tradycyjne formy gospodarowania, aktywność społeczna, dogodne położenie i istniejące powiązania komunikacyjne, zaawansowany stan infrastruktury technicznej oraz społecznej, istnienie wykwalifikowanej kadry kierowniczej w jednostce samorządowej.
- B. W działalności samorządowej jako główny kierunek należy przyjąć dalszy rozwój infrastruktury technicznej jako czynnik zwiększający atrakcyjność lokalizacyjną dla podmiotów gospodarczych i usługowych. Wymagać to będzie znacznych nakładów finansowych m. in. modernizację wewnątrzgminnej sieci drogowej, budowę systemu oczyszczania ścieków gminnych i unieszkodliwiania odpadów, a także rozwój ogólnodostępnych usług turystyczno-rekreacyjnych (w usługach turystycznych i rekreacyjnych możliwy jest udział kapitału prywatnego).
- C. Za jedno z pilniejszych zadań, które winno być podjęte we współdziałaniu z Nadleśnictwem jest problem zalesiania gminy, przy istnieniu dość słabych kompleksów gleb i lokalnie dużych różnic wysokości względnych co utrudnia gospodarkę rolną i sprzyja erozji gleb.
- D. Na terenie gminy nie istnieją poważniejsze przeciwwskazania dla rozwoju głównego kierunku gospodarki jakim jest rolnictwo. Produkcja rolna winna być jednak ukierunkowana na wytwarzanie produktów wysoko przetworzonych, charakteryzujących się wysokimi parametrami jako-

ściowymi. Z uwagi na występowanie dość słabych kompleksów gleb produkcja zdrowej żywności powinna znaleźć się głównie na obszarach o lepszych glebach, kierunek ten będzie wymagał znacznych nakładów na infrastrukturę techniczną. Produkcja zdrowej żywności wymagać będzie przeciwdziałania i ograniczeń w lokalizowaniu na tych obszarach innych kierunków produkcji o charakterze przypadkowym lub koniunkturalnym, nastawionym na doraźne korzyści. Polityka taka stworzy warunki do produkcji dużych partii towarów o jednolitych i wysokiej jakości parametrach pożądanym przy zbyciu do dużych centrów handlowych (podpisywanie długoterminowych kontraktów).

- E. ² W obrębie terenów planowanych do wykorzystania rekreacyjnego i turystycznego należy prowadzić dość konsekwentną politykę w zakresie zagospodarowania przestrzennego i zachowania estetyki, tak by piękny i niezmacony krajobraz gminy nie został zszpeczony poprzez byle jakie budownictwo letniskowe i przypadkowe obiekty usługowe. Jest to bardzo ważne dla wizerunku gminy i jej atrakcyjności.)
- F. Za celowe i niezbędne należy uznać pogłębienie współpracy samorządu z lokalnym środowiskiem przedsiębiorców. Jest to współpraca, która może przynieść korzyści dla każdej ze stron. Rozważenia wymaga możliwość utworzenia przy Zarządzie Gminy komórki promocyjnej, wyposażonej w katalog informacji prawnych i ekonomicznych, ułatwiających podejmowanie działalności gospodarczej, eliminujących zbędne bariery i ograniczenia dla inicjatyw gospodarczych, integrujących środowisko przedsiębiorców i promującej lokalne produkty.

- G. Za ważny kierunek należy przyjąć promocje gminy w różnych środowiskach krajowych i zagranicznych. Istnieje uzasadnienie dla szeroko pojętej promocji w postaci rozwijających się funkcji gospodarczych, tradycji gminy, walorów turystycznych i krajoznawczych. Taka promocja nie musi przynieść natychmiastowych efektów, będzie jednak utrwałała obraz gminy w świadomości odbiorców informacji i może zaowocować przyszłościowymi inwestycjami. Finansowym zasileniem promocji gminy winny być środki na reklamę miejscowych producentów i firm oraz współdziałanie z niektórymi instytucjami.
- H. Ograniczenie bezrobocia należy widzieć jako funkcje wszystkich podejmowanych przedsięwzięć na rzecz rozwoju gminy, tworzących stałe bądź okresowe miejsca pracy. Zasoby siły roboczej są tylko potencjalnym czynnikiem rozwojowym, szczególnie z uwagi na wiek i kwalifikacje bezrobotnych. Konieczne jest jednak szersze wykorzystanie możliwości finansowania zadań z Funduszu Pracy i innych funduszy dla tworzenia miejsc pracy w firmach i przedsiębiorstwach oraz dla rozbudowy infrastruktury gminy.

VIII. MONITORING

Ustalenia niniejszej „Strategii” winny podlegać ciągłej weryfikacji i aktualizacji w zależności od zaistniałych warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Dotyczy to zarówno celów i zadań, a także sposobu finansowania (w zależności od zaistniałych warunków ekonomicznych i gospodarczych kraju, środków pomocowych i polityki gospodarczej państwa). Należy zatem stworzyć system monitoringu, a więc stałej kontroli i weryfikacji zapisów niniejszego programu. Należy w nim uwzględnić stałe prowadzenie badań społecznych, gospodarczych, tendencji rozwojowych

W tym celu korzystne byłoby doprowadzenie do kompleksowej komputeryzacji urzędów zbierających i przetwarzających ww. dane oraz istnienie wspólnego systemu przesyłania danych. W celu promocji gminy należy zadbać o adres Internetowy i właściwą promocję gminy również i w tym systemie.

Proponowane dane dla potrzeb monitoringu:

- kierunki rozwoju i efektywność rolnictwa,
- kierunki rozwoju działalności gospodarczej,
- rynek pracy,
- poziom i kierunki inwestycji,
- szkolnictwo,
- stan ochrony środowiska,
- stan rozwoju turystyki i agroturystyki.

IX. ŹRÓDŁA UZYSKANIA ŚRODKÓW POMOCOWYCH

Na obecnym etapie rozwoju gminy konieczne jest uzyskanie niezbędnych dotacji i środków pomocowych. Konieczne jest również udostępnienie mieszkańcom gminy, a w szczególności rolnikom pełnego wykazu i doradztwa w zakresie możliwości uzyskania kredytów preferencyjnych na nowe formy rozwoju gospodarstw rolnych oraz nowych form działalności gospodarczej (wykazy w załączeniu).

X. PLANOWANE INWESTYCJE GMINNE W PERSPEKTYWIE CZASOWEJ DO ROKU 2010

1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Instalacje elektryczne

ZADANIE	Budowa i modernizacja linii i urządzeń elektroenergetycznych na terenie całej gminy.
ZAKRES REALIZACJI	Teren wszystkich sołectw.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2010.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Zakładu Energetycznego.
UWAGI	Wymagana dokumentacja techniczna budowlana i pozwolenia na budowę.

Oświetlenie

ZADANIE	Modernizacja i budowa oświetlenia dróg oraz stopniowa wymiana oświetlenia ulicznego na elektrooszczędne.
ZAKRES REALIZACJI	Wzdłuż dróg: krajowej, powiatowych i gminnych.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2004.
FINANSOWANIE	Środki Zakładu Energetycznego, środki Zarządu Dróg Krajowych, środki Starostwa Powiatowego, środki własne.
UWAGI	Rozpoczęcie inwestycji jest możliwe po opracowaniu harmonogramu prac przez gminę z udziałem Zakładu Energetycznego w Tomaszowie Maz.

Instalacje wodno-kanalizacyjne

ZADANIE	Kontynuacja budowy wodociągów i kanalizacji wraz z oczyszczalnią ścieków.
ZAKRES REALIZACJI	Wodociągi: Fryszerka, Kozłowiec, kanalizacja: dokończenie inwestycji w Studziannie, Poświętnem, budowa w Małoszycach, oczyszczalnia w Poświętnem.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2003 - 2006.
FINANSOWANIE	Środki własne, dotacje, kredyty, środki pomocowe.
UWAGI	Wodociągi - wymagana dokumentacja techniczna budowlana i pozwolenia na budowę, kanalizacja posiada wymagane dokumentacje i pozwolenia, oczyszczalnia ścieków - wymagana dokumentacja techniczna budowlana i pozwolenia na budowę.

Instalacje gazowe

ZADANIE	Budowa rurociągów do przesyłu gazu oraz stacji redukcyjnej.
ZAKRES REALIZACJI	Teren wszystkich sołectw.
TERMIN REALIZACJI	Po 2008 roku.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Rozpoczęcie inwestycji jest możliwe po doprowadzeniu kolektora gazociągu do terenu gminy.

2. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Droga krajowa

ZADANIE	Poszerzenie i modernizacja drogi krajowej relacji Łódź - Radom. Budowa drogi o znaczeniu krajowym wzdłuż linii kolejowej CMK Warszawa - Katowice.
ZAKRES REALIZACJI	Teren gminy począwszy od miejscowości Fryszerka do Brudzewic.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2008.
FINANSOWANIE	Zarząd Dróg Krajowych.
UWAGI	Rozpoczęcie inwestycji jest możliwe po doprowadzeniu kolektora gazociągu do terenu gminy.

Drogi powiatowe

ZADANIE	Modernizacja dróg powiatowych.
ZAKRES REALIZACJI	Odcinek dróg: Poświętne - Gapinin, Studzianna - Dęba.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2005.
FINANSOWANIE	Środki Starostwa Powiatowego, środki własne.
UWAGI	Kontynuacja inwestycji, dokumentacja projektowa w zadaniu gminy, roboty budowlano-montażowe - powiat.

Drogi gminne

ZADANIE	Budowa i modernizacja dróg gminnych.
ZAKRES REALIZACJI	Drogi gminne w miejscowościach: Wólka Kuligowska, Anielin, Brudzewice, Zanort, Brudzewice, Kol. Małoszyce, Poręby, Buczek, Dęba, Dęborzeczek, Mysiakowiec - Ponikła.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2010.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki pomocowe, dotacje, kredyty.
UWAGI	Wymagane opracowanie dokumentacji projektowej.

Obsługa komunikacji

ZADANIE	Budowa chodników, parkingów, zatok autobusowych.
ZAKRES REALIZACJI	Wzdłuż drogi krajowej i dróg powiatowych na terenach zabudowanych.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2010.
FINANSOWANIE	Środki budżetu Państwa, środki Starostwa Powiatowego, środki własne.
UWAGI	Wymagane opracowanie analizy potrzeb i zgłoszenie jej do Zarządu Dróg Krajowych i Starostwa Powiatowego, w dalszej kolejności wykonanie dokumentacji projektowej.

Mosty

ZADANIE	Budowa i modernizacja mostów i wiaduktów.
ZAKRES REALIZACJI	Miejscowość: Mysiakowiec, Małoszyce, Gapinin, Brudzewice, Dęba, Buczek, Dęborzeczek.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2006 - 2010.
FINANSOWANIE	Środki budżetu Państwa, środki własne, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	

Ścieżki rowerowe

ZADANIE	Budowa ścieżek rowerowych.
ZAKRES REALIZACJI	Trasy po terenie całej gminy zgodnie z projektowanym przebiegiem ścieżek w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne”.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2004 - 2006.
FINANSOWANIE	Środki budżetu Państwa, środki własne, środki pomocowe, środki z Funduszu Sportu i Rekreacji.
UWAGI	Wymagane opracowanie dokumentacji projektowej.

3. ROLNICTWO

Melioracje

ZADANIE	Prace melioracyjne obiektu „Błota Brudzewickie”, remont i budowa nowych urządzeń melioracyjnych.
ZAKRES REALIZACJI	Obiekt „Błota Brudzewickie”, tereny użytków zielonych, rowy melioracyjne, ciek wodne na terenie całej gminy.
TERMIN REALIZACJI	Sukcesywnie do 2010 roku.
FINANSOWANIE	Środki budżetu Państwa, środki własne, Fundusze Ochrony Środowiska, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Wymagane sporządzenie harmonogramu prac i dokumentacji projektowej.

Rekultywacje

ZADANIE	Prace rekultywacyjne nieużytków, zalesianie gruntów marginalnych.
ZAKRES REALIZACJI	Teren całej gminy.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki budżetu Państwa, środki rolników, Fundusze Ochrony Środowiska, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	

Zbyt produktów rolnych

ZADANIE	Tworzenie rynku zbytu płodów rolnych, grup producenckich.
ZAKRES REALIZACJI	Organizacja targowiska, punktów skupu żywca i zbóż w okolicach miejscowości Poświętne, rynek rolny w Opocznie.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2005.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki pomocowe, dotacje.
UWAGI	Konieczność opracowania dokumentacji dot. budowy targowiska i punktów skupu.

Zbiornik retencyjny

ZADANIE	Budowa zbiornika retencyjnego.
ZAKRES REALIZACJI	Miejscowość Gapinin.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2006 - 2010.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Funduszy Ochrony Środowiska, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Konieczność opracowania dokumentacji technicznej budowy zbiornika i zagospodarowania jego obrzeży.

Pomoc rolnikom

ZADANIE	Opracowanie i wdrażanie gminnych programów pomocy dla rolników, wprowadzanie programów edukacyjnych, kształcenie rolników.
ZAKRES REALIZACJI	Rozwój gospodarstw agroturystycznych, tworzenie bazy rekreacyjno-turystycznej, produkcja zdrowej żywności, rozwój przetwórstwa i usług dla rolnictwa, alternatywne rodzaje upraw, rozwój działalności ODR.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki ODR, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Konieczność opracowania harmonogramu programów pomocy.

4. OCHRONA ŚRODOWISKA**Składowisko odpadów stałych**

ZADANIE	Budowa stałego wysypiska odpadów, opracowanie i wdrażanie systemu zbiórki i segregacji odpadów stałych.
ZAKRES REALIZACJI	Obiekt lub obiekty dla wszystkich sołectw.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2004.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Konieczność opracowania dokumentacji technicznej.

Utylizacja odpadów stałych

ZADANIE	Udział w międzygminnym programie budowy systemu utylizacji odpadów stałych i wtórnego wykorzystania odpadów.
ZAKRES REALIZACJI	Teren całej gminy.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2003 - 2005.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Utworzenie systemu międzygminnego, wspólna partycypacja w kosztach.

Likwidacja dzikich wysypisk

ZADANIE	Opracowanie i systemu likwidacji dzikich wysypisk odpadów stałych.
ZAKRES REALIZACJI	Teren całej gminy łącznie z lasami.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2005.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Lasów Państwowych.
UWAGI	

5. TURYSTYKA I REKREACJA

ZADANIE	Budowa ośrodków wczasowych i rekreacyjnych, budowa bazy turystycznej, rozwój agroturystyki.
ZAKRES REALIZACJI	Tereny nadpoliczne, wieś gminna Poświętne, agroturystyka na terenie całej gminy.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki rolników, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Konieczność opracowania harmonogramu prac i określenie potrzeb.

6. OŚWIATA I KULTURA

Zaplecze oświatowe i sportowe

ZADANIE	Budowa sal gimnastycznych przy szkołach w Brudzewicach i Dębie, budowa boisk sportowych, modernizacja obiektów szkolnych w Poświętnem, Dębie, Brudzewicach, zagospodarowanie terenów przyszkolnych, doposażenie w pomoce naukowe, zagospodarowanie szkoły w Gapininie.
ZAKRES REALIZACJI	Obiekty dla wszystkich sołectw.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa.
UWAGI	Konieczność opracowania dokumentacji technicznej dot. modernizacji i budowy obiektów szkolnych i sportowych.

Programy edukacyjne

ZADANIE	Opracowanie programów w zakresie: edukacji ekologicznej, organizowania czasu wolnego młodzieży, bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania patologiom społecznym, promocja gminy.
ZAKRES REALIZACJI	Gminny Ośrodek Kultury, Urząd Gminy.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki budżetu Państwa, środki Unii Europejskiej.
UWAGI	Programy poprzez analizą stanu aktualnego w gminie.

7. USŁUGI I HANDEL

ZADANIE	Rozwój drobnej wytwórczości i usług, kultywowanie tradycji i folkloru ziemi opoczyńskiej, propagowanie rzemiosła tradycyjnego.
ZAKRES REALIZACJI	Na terenie całej gminy.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki rolników.
UWAGI	Konieczność opracowania harmonogramu prac i określenie potrzeb.

8. PRZEMYSŁ

ZADANIE	Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, rozwój przemysłu drzewnego, eksploatacja kruszywa, produkcja zdrowej żywności.
ZAKRES REALIZACJI	Na terenie całej gminy.
TERMIN REALIZACJI	Praca ciągła.
FINANSOWANIE	Środki przedsiębiorców, środki rolników, kredyty, dotacje.
UWAGI	Konieczność opracowania harmonogramu prac i określenie potrzeb.

9. BUDOWNICTWO

ZADANIE	Zagospodarowanie terenów budownictwa jednorodzinnego w Małoszycach.
ZAKRES REALIZACJI	Teren budownictwa jednorodzinnego w Małoszycach.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2002 - 2003.
FINANSOWANIE	Środki własne - nakłady poniesione przez gminę winny być zwrócone z chwilą sprzedaży działek (możliwość wydzielenia 17 działek).
UWAGI	Podział geodezyjny działek, uzbrojenie terenu w infrastrukturę techniczną, sprzedaż działek.

10. GOSPODARKA PRZESTRZENNA

ZADANIE	Opracowanie programów i planów zagospodarowania terenu budownictwa letniskowego, opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego gminy, opracowanie programu ochrony kształtowania krajobrazu gminy, opracowanie programu ochrony środowiska przyrodniczego gminy spójnego z planem ochrony SPK.
ZAKRES REALIZACJI	Teren całej gminy z uwzględnieniem terenów nadpilicznych i wsi gminnej Poświętne.
TERMIN REALIZACJI	Lata 2004 - 2010.
FINANSOWANIE	Środki własne, środki Starostwa Powiatowego, środki Funduszy Ochrony Środowiska.
UWAGI	

**WYKAZ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA WSI
REALIZOWANY PRZEZ ARiMR**

Lp.	Źródła dopłat do o- procentowania kredy- tów bankowych	Przeznaczenie	Oprocentowanie dla kredytobior- cy	Okres spłaty	Karencja	Wysokość i waluta	Banki obsługujące
KREDYTY ZE ŚRODKÓW KRAJOWYCH							
1.	budżetowe, obrotowe kredyty rolnicze	zakup nawozów, środków ochrony roślin, materiału siewnego i szkółkarskiego, jąłówek, loszek maciorek i kózek hodowlanych, roz- płodników, matek pszcze- lich, środków obrotowych do produkcji żywności zakup paliwa na cele rolnicze.	0,4 stopy opro- centowania re- dyskonta weksli nie mniej niż 4% w stosunku rocznym	do 18 miesięcy		równowartość 10q żyta wg. cen przyjętych do naliczenia podatku rolnego na lha użyt- ków rolnych,	BGŻ, BR Cuk SA. Po- znań, BC "Cukrobank", WBC SA. Lublin, BUG, GBPZ Wrocław, GBW SA. Poznań, PBK SA, BŚ. SA, WBK SA., BZ, PEKAO SA.
2.	budżetowe skup i przechowywanie two płodów rolnych	skup od producentów krajo- wych i przechowywanie materiału siewnego oraz pło- dów rolnych w stanie natu- ralnym i przetworzonym	0,7 stopy opro- centowania re- dyskonta weksli nie mniej niż 7% w stosunku rocznym	do 30 września roku na- stępnego		wysokość kredytu usta- lana jest na podstawie cen nabycia lub kosz- tów wytworzenia oraz wg. średnich miesięcz- nych zapasów w okre- sie kredytowania	BGŻ, BR Cuk SA. Po- znań, BC "Cukrobank", WBC SA. Lublin, BUG, GBPZ Wrocław, GBW SA. Poznań, PBK SA, BŚ. SA, WBK SA., BZ, PEKAO SA., WBR SA., Bank Handlowy SA., SBR "SCH", PKO SA., BRP SA., BPH
3.	ARiMR kredyty in- westycyjne dla rolnic- twa, przetwórstwa rolno-spoż., działań specjalnych i usług dla rolnictwa	finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzają- cych do restrukturyzacji i modernizacji podmiotów gospodarczych	maksymalnie 0,75 stopy opro- centowania re- dyskonta weksli nie więcej niż 20% w skali	do 8 lat	do 2 lat	do 500 tys. na gospo- darstwo rolne, do 2 mln zł na przetwórstwo rolno-spoż., usługi, działy specjalne.	PKO BP, PEKAO SA, PBK SA. Warszawa, Bank Zachodni SA., PBK SA. Szczecin, BDK Lu- blin, BIG SA., BŚ SA. Katowice, WBK Poznań,

			roku						PBI SA. Warszawa, I Kom. Bank SA. Lublin, Bank Wsch. Europ., GBPZ SA., BRP SA. WBC SA., BWR SA., GBW SA. Bug, SBR "SCH" Bank Gdański, BR. Cuk., BOŚ.
4.	AR i MR program restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa	przedsięwzięcia inwestycyjne w gospodarstwach mleczarskich i zakładach mleka.	do 0,375 redyskonata weksli	do 8 lat	do 3 lat	do 500 tys. na gospodarstwo rolne, do 2 mln zł na przetwórstwo rolno-spoż., usługi, działy specjalne, po uzyskaniu zgody prezesa kwotę można zwiększyć trzykrotnie.		PKO BP, PEKAO SA, PBK SA. Warszawa, Bank Zachodni SA., PBK SA. Szczecin, BDK Lublin, BIG SA., BŚ SA. Katowice, WBK Poznań, PBI SA. Warszawa, I Kom. Bank SA. Lublin, Bank Wsch. Europ., GBPZ SA., BRP SA. WBC SA., BWR SA., GBW SA. Bug, SBR "SCH" Bank Gdański, BR. Cuk.	
5.	AR i MR program rozwoju hodowli i chowu bydła mięsnego w Polsce	przedsięwzięcia inwestycyjne w gospodarstwach specjalizujących się w produkcji bydła mięsnego wysokiej jakości.	jw.	do 8 lat	do 3 lat	do 500 tys. na gospodarstwo rolne, do 2 mln zł na przetwórstwo rolno-spoż., usługi, działy specjalne, po uzyskaniu zgody prezesa kwotę można zwiększyć trzykrotnie.		jw.	
6.	AR i MR program zahamowania spadku	przedsięwzięcia inwestycyjne w produkcji mleczarskiej	jw.	do 8 lat	do 3 lat	do 500 tys. na gospodarstwo rolne po użyciu		jw.	

	i odbudowy populacji owiec w Polsce na lata 1994-2000							skaniu zgody Prezesa ARiMR 15000 tys. zł.	
7.	AR i MR program restrukturyzacji i modernizacji przetwórstwa ziemiaka	przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane przez producentów ziemniaków oraz podmioty przetwarzające ziemniaki	jw.	do 8 lat	do 3 lat	do 500 tys. na gospodarstwo rolne, po uzyskaniu zgody Prezesa ARiMR kwotę można zwiększyć trzykrotnie.	jw.		
8.	AR iMR program rozwoju przechowania zbóż i nasion innych roślin w gospodarstwach rolnych	przedsięwzięcia inwestycyjne związane z przechowaniem ziarna zbóż oraz innych roślin w gospodarstwach producentów	jw.	do 8 lat	do 3 lat	do 500 tys. na gospodarstwo rolne po uzyskaniu zgody Prezesa ARiMR 15000 tys. zł.	jw.		
9.	AR i MR program nawodnień ciśnieńowych, upraw gruntowych i upraw pod osłonami	przedsięwzięcia inwestycyjne związane z realizacją ciśnieńowych nawodnień rolniczych w gospodarstwach rolnych	jw.	do 8 lat	do 3 lat	do 500 tys. na gospodarstwo rolne, po uzyskaniu zgody Prezesa ARiMR kwotę można zwiększyć trzykrotnie.	jw.		
10.	ARiMR kredyt na realizację przedsięwzięć w rolnictwie i działach specjalnych poprzez rozpoczęcie lub zwiększenie produkcji	realizacja przedsięwzięć mających na celu wykorzystanie bazy produkcyjnej gospodarstw rolnych i działów specjalnych poprzez rozpoczęcie lub zwiększenie produkcji	maksymalnie 0,75 redyskonta weksli, nie więcej niż 20 % w skali roku	do 3 lat	do 1 roku	500 000 zł na gospodarstwo rolne, do 2 mln na dział specjalnej produkcji rolniczej, w przypadku spełnienia wymogów programu branżowego lub regionalnego może nastąpić trzykrotne zwiększenie kredytu po uzyskaniu zgody Prezesa			
11.	ARiMR kredyt na realizację przedsię-	realizacja przedsięwzięć mających na celu wykorzy-	maksymalnie 0,75 stopy re-	do 4 lat w przypadku	do 1 roku				BGŻ SA, BUG SA.

	wziąć w produkcji poprzez wznowienie produkcji	stanie posiadanej bazy gospodarstw rolnych, działań specjalnych produkcji rolnej przez wznowienie produkcji po przerwie trwającej co najmniej rok, powstałej z przyczyn niezależnych od podmiotu gosp.	dyskonta, nie więcej niż 20% w skali roku	gdy nakładów rzeczowych na uruchomienie cyklu prod. stanowią 100% kredytu okres do 18			
12.	ARiMR stosowanie i zwiększenie dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie i usługach	dopłaty oprocentowania niesplaconej części kredytów	wielkość stosowanych dopłat zależna od rodzaju realizowanego przedsięwzięcia	miesiący			
13.	ARiMR kredyty na wznowienie produkcji na obszarach dotkniętych klęską	realizacja przedsięwzięć mających na celu wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej dotkniętych klęską suszy, powodzi, gradobicia, pożaru, huraganu lub plagi gryzoni	maksymalnie 0,25 stopy dyskonta weksli w stosunku rocznym	8 lat dla inwestycji, 12 miesięcy dla kredytu obrotowego	do 2 lat	wysokość kredytu nie może przekraczać wartości odtworzonej lub obrotowych, oszacowanych przez komisy powołaną przez wojewodę	
14.	ARiMR powiększenie gospodarstwa	zakup ziemi na powiększenie gospodarstwa do 100 ha przeliczeniowych użytków rolnych	0,25 stopy oprocentowania re-dyskonta weksli 5,75% w 1996r.	do 15 lat	do 2 lat	do 500 000zł na gospodarstwo rolne	
15.	ARiMR utworzenie i urządzenie gospodarstwa	tworzenie gospodarstwa o powierzchni mniejszej od	jw.	do 15 lat	do 2 lat	do 500 000 zł na gospodarstwo rolne i 2 mln. zł na jw.	

darstwa		średniej w danym województwie i nie większej niż 100 ha przeliczeniowych oraz urządzenie gospodarstwa przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia							działy specjalne produkcji rolnej
ŹRÓDŁA PROMOWANIA									
16.	ARiMR finansowanie inwestycji infrastrukturalnych - dopłaty	kanalizacja, wodociągi i telefonizacja, gazyfikacja w rejonach w których poziom tej infrastruktury jest niższy od średniej krajowej					od 25% do 40% kosztów przedsięwzięcia w zależności od jego rodzaju	umowy bezpośrednio z Agencją	
17.	ARiMR finansowanie małej przedsiębiorczości i na wsi - pomoc dla osób fizycznych i prawnych	pozarolnicza działalność gosp. na wsi prowadzona bądź podejmowana przez osoby fizyczne lub prawne	do 3 lat	pożyczka nie oprocentowana 6% prowizja dla banku BGŻ		do 1 roku	do 10 000 zł na jedno miejsce pracy i nie więcej niż 60 000 zł dla jednego podmiotu	BGŻ SA.	
18.	ARiMR tworzenie rynków hurtowych i giełd rolnych - udział w finansowaniu - pożyczka	tworzenie przez osoby prawne rynków giełd rolnych	do 8 lat	pożyczka o oprocentowaniu 1/3 stopy kredytu redyskontowego		do 3 lat	do 30% wartości planowanych nakładów i nie więcej niż 5 mln zł na jedno przedsięwzięcie, do 5 mln zł na jedno przedstawicielstwo	umowa z Agencją	
19.	AR i MR dofinansowanie działalności związanej z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowo-	szkoły, ODR-y, uczelnie, instytuty, zakłady doświadczenia,		udział w finansowaniu przedsięwzięcia			do 30 000 zł dla jednego podmiotu wysokość diety na 1 osobodzień praktykanta	umowy z Agencją	

	wych, doradztwem i informacją w rolnictwie, praktyczna nauka zawodu								
20.	ARiMR udzielanie poręczeń spłaty kredytów	podmioty działające w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym	1% kwoty poręczenia 2% kwoty gwarancji	okres spłaty kredytu	do 6905 kwoty kredytu inwestycyjnego	umowy z Agencja			

WAŻNIEJSZE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA WSI

Lp.	Źródło funduszu	Przeznaczenie	Oprocentowanie	Okres spłaty	Karencja	Wysokości i waluta	Banki obsługujące
KREDYTY ZE ŚRODKÓW KRAJOWYCH							
1.	NFOŚ i GW przedsięwzięcia ekologiczne, dotacje i pożyczki	ochrona powietrza, wód, powierzchni ziemi, ochrona lasów, edukacja ekologiczna, aparatura do monitoringu środowiska	od 0,2 do 1,0 stopy kredytu finansowego NBP	do 4 lat	do 1,5 roku	do 50% wartości przedsięwzięcia	BOŚ SA., WFOŚ i GW
2.	NFOŚ i GW przedsięwzięcia ekologiczne, linie kredytowe	<ol style="list-style-type: none"> wymiana oświetlenia w gminach na oświetlenie energooszczędne; inwestycje energooszczędne dotyczące CO i ciepłej wody; ograniczenie emisji spalin poprzez dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego; zakup i instalacja małych przydomowych oczyszczalni ścieków, budowa kanalizacji sanitarnej, oraz zagospodarowanie osadów; budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody 	Od 0,3 do 0,8 stopy redyskonta	Od 3 do 10 lat	Od 6 miesięcy do zakończenia zadania	Do 70% kosztów zadania, gdy kredytobiorca jest jednostką samorządu terytorialnego lub do 50% w pozostałych przypadkach, nie więcej jednak niż 2000000 zł	BOŚ S.A.
KREDYTY ZE ŚRODKÓW POCHOĐZENIA ZAGRANICZNEGO							
1.	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej "Counter Funding" inwestycje rol-	Poprawa jakości mleka i jego przetworów, przechowanie i przetwórstwo zbożowe, ziemniaczane, produkcja	0,75 stopy redyskonta	Do 10 lat	Do 1 roku	Do 70% wartości nakładów inwestycyjnych	BGŻ S.A.

	nieze (wstrzymano do odwołania akcje kredytowa)	zdrowej żywności, agroturystyka, usługi weterynaryjne, hodowla ryb słodko wodnych, rozwój usług produkcyjnych i konsumpcyjnych na wsi						
2.	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej "Counterpart Fund" telekomunikacja	Budowa sieci telekomunikacyjnych, tworzenie gminnych centrów telekomunikacyjnych	0,5 stopy re-dyskonta	Do 5 lat	Do 1 roku	Do 300000 zł		
3.	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej "Counterpart Fund" gazyfikacja	Budowa sieci rozdzielczej średniego i niskiego ciśnienia (kat. A), budowa rozlewni gazu propan-butan (kat.B)	0,5 (kat.A) lub 0,75 (Kat.B) stopy redyskonta	Do 4 lat	Do 1 roku	Do 300000 zł (Kat.A) Do 500000 zł (Kat.B)	BOŚ S.A., Bank Rolno-Przemysłowy SA.	
4.	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej "Counterpart Fund" wiejska oświata i doradztwo rolnicze	Budowa, modernizacja, adaptacja i wyposażenie inwestycyjne placówek oświatowych na wsi	0,5 stopy re-dyskonta	Do 7 lat	Do 1 roku	Do 500000 zł	Wnioski należy składać w fundacji, kredytu udziela BGZ SA.	
5.	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej "Counterpart Fund" rozwój infrastruktury wiejskiej, dotacje	Ochrona zdrowia na wsi, ochrona środowiska na wsi, budowa, rozbudowa i remonty lokalnych dróg wiejskich	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Do 20 % wartości kosztorysowej inwestycji, ale nie więcej niż 100000 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej "Counterpart Fund" 01-842 Warszawa Al. Reymonta 12a Tel. 663-75-01	
6.	Fundacja Rolnicza, program "Rozwój małej przedsiębiorczości na wsi"	Agroturystyka, przetwórstwo rolno-spożywcze, usługi tworzące nowe miejsca pracy	Od 14,5 do 22%	Do 5 lat	Do 1 roku	Do 70% nakładów inwestycyjnych przy kredytach do 80000 zł i do 60% przy wyż-	BISE SA. fundacja rolnicza w Warszawie	

7.	Fundacja Rolnicza program „Mała re-tencja”	odtworzenie jazów i zapór, elektrowni wodnych, rozwój niekonwencjonalnych źródeł energii	od 14% do 22%	do 5 lat	do 1 roku	szczych do 50% wartości nakładów inwestycyjnych	Fundacja Rolnicza				
8.	Fundacja Rolnicza program „Bezrobotni”	pomoc bezrobotnym w organizowaniu sobie zatrudnienia i usamodzielnienia się od pomocy socjalnej (sfera pozarolnicza)	14,5%	do 3 lat	do 1 roku	do 15000 zł na 1 bezrobotnego	zgłoszenie fundacji dokonuje urząd Pracy lub samorząd lokalny, realizacja programu opiera się na współpracy Fundacji miejscowego Urzędu Pracy, lokalnego banku i władz samorządowych.				
10.	Fundacja Rolnicza program „Agroturystyka”	prace remontowo-budowlane, wyposażenie gospodarstw agroturystycznych	od 14,5% do 17,5%	do 5 lat	do 1 roku	do 30000 PLN do 70% nakładów inwestycyjnych	Fundacja Rolnicza Skwer Kardynała S. Wyszyńskiego 6 01-015 Warszawa tel. (022)38 85 69				
11.	Fundacja wspomagająca zaopatrzenie wsi w wodę - Water Supply Fundation. Program pilotowy budowy zagrodowych oczyszczalni ścieków, dotacje i kredyty.	budowa oczyszczalni ścieków w co najmniej 20 gospodarstwach we wsi o rozproszonej zabudowie. Program przeznaczony jest dla pierwszych wsi w województwie, pozostałe wsi mogą skorzystać z kredytów	od 0,2 stopy kredytu refinansowego, ale nie mniej niż 7% rocznie	do 5 lat	do 2 lat nie później niż 90 dni od zakończenia a budowy	do 50% kosztów budowy, połowa w formie bezzwrotnej dotacji i połowa w formie kredytu preferencyjnego	wnioski należy kierować do zarządu Fundacji Wspomagającej zaopatrzenie wsi w wodę - Water Supply Fundation				
12.	Fundacja wspomagająca zaopatrzenie wsi w wodę - Water Supply Fundation.	budowa oczyszczalni zagrodowych dla wsi nie objętych programem pilotowym				do 60% kosztów budowy					
13.	Fundacja wspomagająca zaopatrzenie wsi	budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji zbiorczych	od 0,2% stopy kredytu refinans-	do 5 lat	do 2 lat nie później niż	do 25 % kosztów inwestycji	wnioski należy kierować do zarządu Fundacji				

w wodę - Water Supply Foundation.			sowego, ale nie mniej niż 7% rocznie		90 dni od zakończenia a budowy		wspomagającej zaopatrzenie Wsi w wodę - Water Supply Foundation
14. Amerykańsko-Polska Komisja do spraw pomocy humanitarnej - dotacje i kredyty (do poprawy)	przedsięwzięcia rozwijające infrastrukturę wsi i rozwój prywatnego przetwórstwa rolno-spożywczego	0,6 stopy kredytu refinansowego	ustala kredytobiorca	ustala kredytobiorca	do 49% kosztu inwestycji		Biurowisko Komisji. Splata kredytu przeznaczona jest na rozwój infrastruktury tej samej gminy z terenu, której zaciągnięto kredyt.
15. Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości	inwestycje i początkowy kapitał obrotowy we wszystkich branżach dla małych i średnich przedsiębiorstw prywatnych	stałe od 11 do 14%	nie dotyczy	do 3 lat w uzasadnionych przypadkach do 5 lat	do 1 roku		Pierwszy Polski-Amerykański Bank SA.
16. Fundacja współpracy Polsko-Niemieckiej, dotacje	realizowane w Polsce projekty leżące we wspólnym interesie, lub służące porozumieniu między Polakami i Niemcami oraz projekty infrastrukturalne	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy		wnioski należy składać w fundacji 00-522 warszawa ul. Krucza 36, tel. (0220 629-59-37
17. Europejski Bank Inwestycyjny, Linia Kredytowa dla Europy wschodniej	przetwórstwo rolno-spoż. przemysł, turystyka i ochrona środowiska, oszczędność energii i usługi dla przemysłu i przetwórstwa	stopa zmienna	do lipca 2009r. w zależności od banku	do 1/3 okresu kredytowania w zależności od banku	w zależności od banku, min. 1 mln. zł, nie więcej niż 50% nakładów inwestycyjnych, również w ECU		BRE SA., Kredyt bank SA., BISE SA., PBR SA., bank Gospodarstwa krajowego
18. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, z wyjątkiem przedsiębiorstw zbrojeniowych, tytoniowych i hazardowych	stopa zmienna	od 4 do 10 lat w zależności od banku	do negocjacji	od 2 do 10 mln USD w zależności od banku, waluta dowolna, wymiennalna		ING Bank Warsaw Corporate Centre Raiffeisen-Centrobank SA., Amerbank SA., Kredyt bank SA., PBR SA.

19.	Linia kredytowa banku Societe generale na zakup dóbr i usług pochodzących z Francji	zakup dóbr inwestycyjnych usług pochodzenia francuskiego	stale lub zmienne	do negocjacji	brak	USD, FRF, DEM, IPY, CHF, wysokość kredytu do 85% wartości kontraktu	BRE SA, umowa do 30.09.1996r.
20.	Linia kredytowa Skarbu francuskiego administrowana przez Bank Credit Nationale na rozwój współpracy kapitałowej między polskimi i francuskimi inwestorami	finansowanie zakupu dóbr i usług pochodzenia francuskiego przeznaczonych na joint-venture, finansowanie części kapitału obrotowego, finansowanie części udziału kapitałowego przyszłych udziałowców joint-venture	od 2,5% do 4,5%	5,7 i 10 lat	do 3,5 roku	FRF wysokość kredytu nie jest określona	PKO SA., BRE SA., BIS-E SA., BH SA., Societe Generale-Oddział w Warszawie
21.	Linia kredytowa Banco de Sabadell na zakup dóbr i usług pochodzących z Hiszpanii	dostawy do Polski maszyn, urządzeń i technologii i usług pochodzenia hiszpańskiego	wg. stawki OECD consensus plus marże i prowizja	od 2 do 5 lat, w BRE SA. nie jest określony	nie jest określona	USD, DEM, ECU, ESP	PBR SA., BRE SA.
22.	Linia kredytowa ze środków AK Ausfuhrkredit-Gesellschaft mbH na zakup dóbr i usług pochodzących z Niemiec	finansowanie dostaw dóbr inwestycyjnych i usług pochodzenia niemieckiego dokonywane w ramach kontraktów zawartych pomiędzy niemieckimi eksporterami i polskimi importerami	stałe lub zmienne ubezpieczenie w HERMESIE	os 5 do 10 lat	nie jest określona	DEM wysokość kredytu do 85% wartości kontraktu	PEKAO SA, PBR SA.
23.	Linia kredytowa ze środków Mittelero-pische Handels Bank AG	finansowanie kontraktów importowych realizowanych przez eksporterów niemieckich lub firmy z innych krajów bez ograniczeń przeznaczenia	11,6 lub 11,7%	12 miesięcy	3 miesiące	DEM do 65% wartości przedsięwzięcia	Kredyt Bank SA.

24.	Linia kredytowa administrowana przez Bank Caixa General de Depositos SA. na zakup dóbr i usług pochodzących z Portugalii	finansowanie kontraktów na towary konsumpcyjne, zakup dóbr inwestycyjnych oraz usług	stale lub zmienne	krótkoterminowe do 180 dni średnioterminowe do 5 lat	nie jest określona	USD, minimalny kredyt krótkoterminowy 300000USD, do 2 lat 500000 USD, do 5 lat 1000000 USD	BH SA. BRE SA
25.	Linia kredytowa Union Bank of Switzerland	import dóbr inwestycyjnych pochodzenia szwajcarskiego	zmiennie	od 2 do 7 lat	0,5 roku	od 100000 do 5000000 CHF waluta CHF	BH SA.
26.	Linia kredytowa ze środków Zurcher Kantonalbank	finansowanie dostaw dóbr inwestycyjnych pochodzenia szwajcarskiego	zmiennie	od 2 do 5 lat	0,5 roku	od 100 tys. CHF waluta GHF	BRE SA., BH SA.
27.	Linia kredytowa ze środków Swiss Bank Corporation	finansowanie dostaw dóbr inwestycyjnych pochodzenia szwajcarskiego	zmiennie	od 2 do 5 lat	w PEKAO SA. 0,5 roku w pozostałych bankach nie przewidyje się	CHF, do 85% wartości kontraktu	w PEKAO SA, PBR SA., BH SA.
28.	Linia kredytowa ze środków Schweizerische Kreditaanstalt na zakup dóbr i usług pochodzących ze szwajcarii	finansowanie dostaw dóbr i usług pochodzenia szwajcarskiego	zmiennie	od 2 do 5 lat	nie przewidyje się	od 100000 CHF, waluta CHF	PBR SA.
29.	Linia kredytowa międzynarodowej Korporacji Finansowej przemysłu rolnospożywczego	przemysł rolnospożywczy	zmiennie	do 10 lat	4 lata	od 100000 do 8000000 DEM, nie więcej niż 60% ogólnych nakładów	BRE SA.
30.	Care Small Business	inwestycje w przetwórstwie		od 5 do 7		inwestycje od 75000	CARESBAK Polska SA.

Association Corporation CARESBAC	rolnym i produkcji eksportowej	lat	do 300000 USD	00-061 Warszawa ul. Marszałkowska 140 tel. (022)27-58-04
----------------------------------	--------------------------------	-----	---------------	--

**MOŻLIWOŚCI UZYSKIWANIA ŚRODKÓW Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY
PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU**

Forma aktywizacji	Przeznaczenie	Warunki dostępności	Ograniczenia
1. Szkolenie	1. Uzyskanie kwalifikacji lub ich zmiana zwiększająca szanse zatrudnienia	1. Zakwalifikowanie przez urząd pracy na szkolenie zbiorowe. 2. Uprawdopodobnienie zatrudnienia po ukończeniu kursu w przypadku szkoleń indywidualnych. 3. Możliwość otrzymania pożyczki nieoprocentowanej.	1. Czas trwania kursu nie powinien przekroczyć 6 miesięcy. 2. Koszt kursu nie powinien przekroczyć 2-krotnej średniej płacy w gospodarce. 3. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia.
2. Roboty publiczne	1. Okresowe zatrudnienie osób o niskich kwalifikacjach lub zakwalifikowanych do grup ryzyka. 2. Ułatwienie (obniżenie kosztów) realizacji inwestycji infrastrukturalnych w gminie.	1. Podjęcie inwestycji infrastrukturalnych. 2. Zawarcie umowy z RUP. 3. Posiadanie własnych środków finansowych na wydatki rzeczowe.	1. Kwota refundowanych środków nie może przekraczać: • 75% przeciętnego wynagrodzenia przy zatrudnieniu do 6 miesięcy, • najniższego wynagrodzenia przy zatrudnieniu do 12 miesięcy i refundacji co drugi miesiąc. 2. Organizatorem może być samorząd, jednostka działająca w jego imieniu lub instytucja użyteczności publicznej.
3. Prace interwencyjne	1. Udzielenie pomocy pracodawcom w tworzeniu stałych miejsc pracy. 2. Umożliwienie bezrobotnym znalezienia stałego zatrudnienia.	1. Posiadanie osobowości prawnej przez pracodawcę. 2. Uregulowanie należności pracodawcy wobec budżetu. 3. Brak zwolnień pracowników większych niż 10% w okresie ostatniego półrocza.	1. Umów nie mogą zawierać podmioty będące w upadłości lub w likwidacji. 2. Kwota refundacji wynagrodzeń nie może przekroczyć kwoty zasiłku dla bezrobotnych (na 1 zatrudnionego) przy umowie na 6 miesięcy. 3. Kwota refundacji nie może przekroczyć najniższego wynagrodzenia przy umowie

4. Pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej.	1. Umożliwienie rozpoczęcia działalności na własny rachunek.	1. Posiadanie zabezpieczenia spłaty (poręczeń). 2. Zawarcie umowy z ROP. 3. Okres karencji wynosi do 6 miesięcy z okres spłaty do 4 lat. 4. Możliwość umorzenia części pożyczki pod warunkiem nieprzerwanego prowadzenia działalności przez 24 miesiące.	12 miesięcznej i refundacji co drugi miesiąc. 1. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 20-krotnego przeciętnego wynagrodzenia. 2. Pożyczka nie może być przeznaczona na zakup ziemi.
5. Refundacja wynagrodzeń absolwentów	1. Aktywacja zawodowa absolwentów szkół ponadpodstawowych. 2. Zachęcenie pracodawców do zatrudnienia absolwentów.	1. Utworzenie dodatkowego miejsca pracy. 2. Pozostałe warunki pracy jak przy pracach interwencyjnych. 3. zawarcie umowy z RUP na okres 12 lub 18 miesięcy.	1. Dotyczy wyłącznie absolwentów (1 rok od daty ukończenia szkoły). 2. Wysokość refundacji do wysokości zasiłku przy umowach 12 miesięcznych lub najniższego wynagrodzenia co drugi miesiąc przy umowach 18-miesięcznych.
6. Staże absolwentkie	1. Umożliwienie zdobycia praktyki zawodowej przez absolwentów.	1. Umowa zawierana jest między RUP a pracodawcą. 2. Pracodawca nie zawiera z absolwentem umowy o pracę. 3. Absolwent pozostaje w statusie bezrobotnego i pobiera stypendium z RUP (1/40 kwoty zasiłku za każdy przepracowany dzień). 1. Na zasadzie robot publicznych.	1. Okres trwania umowy nie może przekroczyć 1 roku lub czasu pozostawania w statusie absolwenta. 2. Konieczna zgoda absolwenta na odbywanie stażu.
7. Wolontariat absolwentów.	1. Umożliwienie absolwentom wykonywania pracy nie związanej z wyuczonym zawodem w instytucjach użyteczności publicznej.	1. Na zasadzie robot publicznych.	1. Okres nie może przekroczyć 6-ciu miesięcy. 2. Wymiar czasu pracy winien wynosić 1/2 etatu. 3. Konieczna zgoda absolwenta

8. Szkolenie absolwentów.	1. Stworzenie szansy na zdobycie dodatkowych kwalifikacji do zatrudnienia.	1. Na zasadach szkoleń podanych wyżej (w pkt. 1.0 2. Możliwość otrzymania stypendium w wysokości 1/40 zasiłku za każdy dzień szkolenia.	1. Tylko w okresie posiadania statusu absolwenta.
---------------------------	--	--	---

BIBLIOGRAFIA

1. Ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Poświętne w roku 1999.
2. Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, oprac. Główny Geodeta Kraju, Warszawa 1995 r.
3. Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie, lata 1996 - 2000.
4. Dane dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON, oprac. Urząd Statystyczny w Piotrkowie Tryb. Piotrków Tryb. 1998 r.
5. Dane dotyczące bezrobocia na terenie powiatu opoczyńskiego, lata 1997 - 2000, oprac. Starostwo Powiatowe w Opocznie
6. Dane uzyskane w Urzędzie Gminy Poświętne w latach 1999 - 2001.
7. Kondracki J., Geografia fizyczna Polski, Warszawa 1981 r.
8. Mapa geologiczno - gospodarcza w skali 1: 50 000, Arkusze wraz z objaśnieniami, oprac. Instytut Geologiczny w Warszawie, Warszawa 1997 r.
9. Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony, oprac. AGH Kraków, Kraków 1990 r.
10. Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Piotrkowie Tryb., oprac. ODR w Piotrkowie Tryb., Piotrków Tryb. 1995 r.
11. Program Restrukturyzacji i Rozwoju Województwa Piotrkowskiego, oprac. Urząd Wojewódzki w Piotrkowie Tryb., Piotrków Tryb. 1996 r.
12. Publikacje reprezentujące wyniki Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 roku, oprac. Urząd Statystyczny w Piotrkowie Tryb., Piotrków Tryb. 1997 r.
13. Raport o stanie środowiska w województwie piotrkowskim w roku 1994, oprac. WIOŚ w Piotrkowie Trybunalskim, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Piotrków Tryb. 1995 r.
14. Rocznik statystyczny województwa piotrkowskiego, lata 1990 - 1998, oprac. Urząd Statystyczny w Piotrkowie Tryb., Piotrków Tryb. 1990 - 1998 r.

15. Rocznik statystyczny Polski, lata 1996 - 1999, oprac. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa. 1996 - 1999 r.
16. Rolnictwo w liczbach - województwo piotrkowskie, oprac. Urząd Statystyczny w Piotrkowie Tryb., Piotrków Tryb. 1997 r.
17. Statystyka Samorządowa, oprac. Urząd Statystyczny w Piotrkowie Tryb., Piotrków Tryb. 1996 r.
18. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne, oprac. Pracownia Architektury Krajobrazu „EKO-STYL”, Tomaszów Mazowiecki 2001 r.
19. Studzianna Poświętne, B. Zabawa, Studzianna 1992 r.
20. Statut Piotrkowskiej Izby Rolniczej, Piotrków Tryb. 1996 r.